

–هەریمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پروژۆکۆلەکان

72

سالی / 2011 – بەرگی حەفتاو دوو

چاپی یەكەم / سالی 2012

پیرست

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (2) ی نائاسایی خولی سییهمی ههلبژاردن – سی شهممه 2011/9/20

5 ن

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (3) ی نائاسایی خولی سییهمی ههلبژاردن – دوو شهممه 2011/9/26

19 ن

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (4) ی نائاسایی خولی سییهمی ههلبژاردن – دوو شهممه 2011/10/3 ن

113

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (5) ی نائاسایی خولی سییهمی ههلبژاردن – سی شهممه 2011/10/4 ن

189

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (6) ی نائاسایی خولی سییهمی ههلبژاردن – چوار شهممه 2011/10/5 ن

285

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (7) ی خولی سییهمی ههلبژاردن – دوو شهممه 2011/10/10 ن

291

پروٹوکۆلى دانىشتىنى ژماره (6)

چوارشەممە رېكەوتى 2011\10\5

خولى سىيەمى ھەئىزاردن

پروتۆكۆلى دانىشتىنى ژماره (6)

چوارشەممە رېكەوتى 2011/10/5

كاتزىمىر (11) ى پىش نيوەرۇى رۇزى چوارشەممە رېكەوتى 2011/10/5 پەرلەمانى كوردستان - عىراق بە سەرۆكايەتى بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل جيگري سەرۆك و, بەرپىز فرست أحمد عبدالله سكرتېرى پەرلەمان, دانىشتىنى ژماره (6) ى خولى سىيەم, سالى (2011) ى خوى بەست.

بەرنامەى كار:

بەپىى حوكمەكانى برگه (1) ى مادده (20) له پەپرەوى ناوخوى ژماره (1) ى ھەموارگراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق, دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان برپارى درا دانىشتىنى ژماره (6) ى خولى سىيەمى ھەلبژاردن له كات (11) ى پىش نيوەرۇى رۇزى چوارشەممە رېكەوتى 2011/10/5 دا بەم شىوہىە بىت:

1 - خستەپرۆو و گفتوگۆ كردن لەسەر پرۆژە ياساى وەزارەتى گواستەنەوہو گەياندن له ھەريمى كوردستان, كه له لايەن ئەنجومەنى وەزيرانەوہ پيشكەش كراوہ.

2- خستەپرۆو و گفتوگۆ كردن لەسەر پرۆژە ياساى ھەموار كردنى يەكەمى ياساى ژماره (26) ى سالى 2007 ياساى باجى دەرامەت.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:
بەناوى خوای گەورەو مېھربان.

بەناوى گەلى كوردستان، دانیشتنى ئەمپرومان دەست پى دەكەين، خولى سىيەمى ھەلبژاردن، سالى سىيەم، خولى گریدانى يەكەم، ژمارەى دانیشتن (6)، رۆژى دانیشتن 2011/10/5، بەرنامەى كار:
بەپپى حوكمەكانى بېرگەى (1) ماددەى (20) لە پەپرەوى ناوخۆى ژمارە (1) ى ھەموار كراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان بېرپاریدا بەرنامەى كارى دانیشتنى ژمارە (6) ى خولى سىيەمى ھەلبژاردن لە كاتژمىر (11) ى پىش نيوەرۆى رۆژى چوار شەممە رىكەوتى 2011/10/5 بەم شىوہىە بىت:

- 1- خستەنپوو و گفتوگوو كردن لەسەر پرۆژە ياساى وەزارەتى گواستەووە گەياندن لە ھەرىمى كوردستان، كە لە لايەن ئەنجومەنى وەزيرانەووە پىشكەش كراوہ.
- 2- خستەنپوو و گفتوگوو كردن لەسەر پرۆژە ياساى ھەموار كردنى يەكەمى ياساى ژمارە (26) ى سالى 2007 ياساى باجى دەرامەت.

بەخىرھاتنى جەنابى وەزىرى گواستەووە گەياندن دەكەين، بەخىرھاتنى رىكخەرى نىوان پەرلەمان و حوكومەتى ھەرىمى كوردستان و ھاوکارەكانيان دەكەين، بەخىر بىن سەرچاوان، ئىستا داوا لە لىژنەى ياساى و لىژنەى گواستەووە گەياندن دەكەين بفرموون بۆ سەر مەنصە، لىژنەى گواستەووە گەياندن و شارەوانىش با بفرموون بۆ سەر مەنصە، فەرموو كاك حاجى.

بەرپىز احمد سليمان عبدالله(بلال):
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لە لىژنەى گواستەووە گەياندن سەبارەت بەم پرۆژە ياساىەى گواستەووە گەياندن لە تاريخى 2011/9/28 نووسراومان پى گەيشتووہ، يەعنى ئەم ياساىەمان بە دەست گەيشتووہ، لە 9/28 جەنابتان دەزانن پىنج شەممەو ھەينى و شەممەى بەسەر داھاتووہ، ئىمە نەمانتوانيوہ كۆبوونەوہى پىويست بکەين، ديارە كۆبوونەوہىەكمان كردووہ، بەلام ئىمە پىمانواىە بۆ تەكمىلەى ئەم ياساىە، بۆ راپۆرتى لىژنە، پىويستمان بەوہ بووہ كە وەزارەتى مەعنى، كە وەزارەتى گواستەووە گەياندنە نامادە بىت، لەبەر ئەوہى ئىمە ھەندى پرسىارو ئىستىفسارمان ھەبووہ، ئەوان بتوانن وەلامان بەدەنەوہ، ئەگەر باس لەوہش بکرىت، ئىمە بۆيە پىشنيار دەكەين ئەم پرۆژە ياساىە دوا بخرىت بۆ ھەفتەيەك، بۆ ئەوہى مۆلەت بىت بۆ ئىمەو بتوانين لەماوہى ئەم ھەفتەيەدا راپۆرتى خۆمان نامادە بکەين و بنووسين، ئەگەر مەسەلە باس لەوہ بىت كە ماوہكە تىپەراندراوہ، راستە ئەم ياساىە زۆر تاخىر بووہ، بەلام بە ھەفتەيەكيش بپروا ناکەم تەئسىر بکات و، بۆ دەولەمەند كردنى ياساکە، ئىمە بە زەرورى دەزانين وەكو لىژنە ئەم ياساىە دوابخرىت بۆ ھەفتەى داھاتوو، سوپاستان دەكەم.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

ئەمە رەئى لىژنەكەيە.

بەرپىز احمد سليمان عبدالله (بلال):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەئى.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرمو سىوھىل خان.

بەرپىز سىوھىل عثمان احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنسىبەت ئەو پرۆژە ياسايەى بۆمان ھاتوۋە، ۋەك حاجى بلال باسى كرد لە 28ى مانگەۋە ھاتوۋە، 28ى مانگ واتا رۆزى پىنج شەممە لەناو بۆكسەكانمان بوۋە، جەنابى ۋەزىر دانىشتى كىردوۋە كۆبۈنەۋەى كىردوۋە لەگەل لىژنەى ياسايى، بەلام لىژنەى مەنى تاكو ئىستا كۆبۈنەۋەى خۆى نەكىردوۋە، بىرپار بوو رۆزى دوو شەممە سى شەممە بىكەين، بەلام رۆزى دوو شەممە سى شەممە كۆبۈنەۋەى پەرلەمانمان ھەبوو، دانىشتنمان ھەبوو، ھەتا ئىۋارەش دانىشتنمان ھەبوو رىك نەكەوت، ئىستا لىژنەى مەنى لەگەل ۋەزارەت نە دانىشتوۋە، نە راپۇرتى بەو شىۋەيە نامادە كىردوۋە، لەبەر ئەۋە منىش داۋا دەكەم ئەگەر ماۋەى يەك ھەفتە دۋابخرىت، بەلكو بتوانىن لەگەل ستافى ۋەزارەت كۆبۈنەۋەى بىكەين و راپۇرت نامادە بىكەين، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرمو كاك شۋان.

بەرپىز شۋان عبدالكرىم جلال:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە يارمەتى ھاۋكارانم لە لىژنەى خزمەتگوزارىيەكانى شارەۋانى، ئىمە كۆبۈنەۋەى ۋەمان كىردوۋە بە ماناى كۆبۈنەۋەى لەسەر دەقى پرۆژە ياساكة، بەلام لە كۆبۈنەۋەى بەرپىز ۋەزىر نامادە نەبوۋە، تەنھا مۈلاخەزەكە ئەۋەيە، لەبەر ئەۋە راپۇرتەكەش نەنووسراۋە، يەنى راپۇرتەكە چاپ نەكراۋە بخرىتە بەردەستى سەرۆكايەتى، بۇ ئەۋەى بىداتە بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، ھەر بۇ روون كىردنەۋە، زۇر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك شىروان دەتەۋىت قسە بىكەيت؟

بەرپىز شىروان ناصح ھەيدەرى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە ۋەكو لىژنەى ياسا لەگەل جەنابى ۋەزىر كۆبۈونە ۋەمان كىرد، راو سەرنج و تىبىنىيەكانى خۇمان ئاراستەى ۋەزىر كىردو راپۇرتىشمان ئامادىيە، ئەمە يەك.

دوو/ ئەم مەسەلەيە، مەسەلەيەكى زۇر زۇر بابەتى نىيە، مەسەلەى ھەيكەليەتى ۋەزارەتتىكە، ئىمكان ھەيە لىرە لەسەر رۇشنايى ئەو قسانەى جەنابى ۋەزىر كىردو ۋەمانە، لىرە بىخەينە روو، بۇ ئەۋەى بتوانىن بەھەموو لاپەك پەسندى بىكەين، لەبەر ئەۋەى بەرپاستى ئەم پىرۇژە ياسايە زۇر تاخىر بوۋەو، زىاتر لە دوو سالى بەسەر تىپەپىرپو، پىمان باشە كە موناقتەشە بەردەوام بىت، زۇر سوپاس.

بەپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

كاك سەرھەنگ فەرموو.

بەپىز سەرھەنگ فرج محمد:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

دىارە ئىمەو زۇربەى برادەرانى لىژنە دەتوانم بلېم كۆى برادەرانى لىژنەى گواستەنەۋەو گەياندىن دائىم لە لىدوانەكانمان، لە قسەكانمان گلەيى ئەۋەمان ھەبوۋە كە ۋەزارەت ياساى نىيە، دەبىت بەزۋوتىن كات ياسايەك بۇ ۋەزارەت دەربىرەت، ھاتنى ئەم ياسايە مايەى خۇشچالى ھەموومانە، بەلام ئىمە دەمانەۋىت ۋەكو لىژنە ياسايەكى مۈتەكامىل دەربىكەين، ياسايەك پىرس و رايەكى تەۋاۋ لەگەل ۋەزارەت و ستافى ۋەزارەت بىكەين بەرپاستى، چۈنكە ئەم ياسايە رىكخستى فرۇكەخانەكانىشى تىدايەو، ئىستىجداسى ھەندىك مودىرەتە تازەى تىايە، ئىمە داۋاكارىيەكەمان ئەۋەيە لەنىۋان قەوس بۇ ماۋەى يەك ھەفتە ئەم ياسايە داۋا بىرەت، من ۋەكو ۋەلامدانەۋەيەكىش نەبىت، بەلام لىژنەى ياسايى بەپىز تەنھا تىبىنىيەكانىان پىۋىستە لەسەر تەكىفە قانۇنىيەكە بىت، لەسەر مەسەلە ياسايەكان بىت، ئەۋەى كە پەيوەندى بە ھەيكەليەتى ۋەزارەت و مەسەلەى رىكخستى ياساگەۋە ھەيە، ھەقە ئەۋە جى بەپىلدىرەت بۇ لىژنەى تايەتمەند بەرپاستى، بۇيە دەبوو ئەو كۆبۈونەۋەيە لەگەل ۋەزىرو لەگەل ستافى ۋەزارەت لەگەل لىژنەى ئىمە بىت و، ئىمە داۋاكارىيەكەمان بۇ مەسەلەى داۋاخستى بۇ ھەفتەى داھاتوو، بۇ ئەو كۆبۈونەۋەيە لەگەل ستافى ۋەزارەت، بۇ ئەۋەى ياساگە ياسايەكى تىرو تەسەل بىت، ئىتر سوپاس.

بەپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

ئىمە لە سەرۋكايەتى لەنىۋان خۇمان دىراسەمان كىرد، لەبەر ئەۋەى لىژنەى مەعنى درەنگ راپۇرتەكانى بە دەست گەپشتوو، دىراسەى باشيان نەكردوو، بۇيە ئىمە ئەم مەۋزۋە تەنجىل دەكەين بۇ ماۋەى ھەفتەيەك و، ھەرۋەھا بۇ ياساى باجى دەرامەتەش، ئىمە بەرنامەمان نەبوۋە، كە ئىستا ئەۋان بىن بۇ موناقتەشە كىردن، لەبەر ئەۋە دانىشتى ئەمپۇمان كۆتايى پى دىنن بۇ ھەفتەى داھاتوو بەخىر بىن بەسەر چاۋان، رۇزى دوو شەممەى داھاتوو سەعات (11) بەخىر بىن.

د. ارسلان بايز اسماعيل
جنگري سهروكي په رله مانى
كوردستان - عيراق

فرست احمد عبدالله
سكرتيرى په رله مانى
كوردستان - عيراق

په رله مانى كوردستان - عيراق

پروٹوکۆلى دانىشتىنى ژماره (7)

دووشه ممه رېكەوتى 2011\10\10

خولى سېيەمى ھەئىزاردن

پروتۆكۆلى دانىشتىنى ژماره (7)

دووشەممە رېكەوتى 2011/10/10

كاتزمېر (11) ى پېش نيوپرۇى رۇژى دووشەممە رېكەوتى 2011/10/10 پەرلەمانى كوردستان - عىراق بە سەرۆكايەتى بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل جيگري سەرۆك و, بەرپىز فرست أحمد عبدالله سكرتېرى پەرلەمان, دانىشتىنى ژماره (7) ى خولى سېيەم, سالى (2011) ى خوى بەست.

بەرنامەى كار:

بەپىى حوكمەكانى بركه (1) ى مادده (20) له پەپرەوى ناوخوى ژماره (1) ى ھەموار كراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق, دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان بىپارى درا دانىشتىنى ژماره (7) ى خولى سېيەمى ھەلبژاردن له كات (11) ى پېش نيوپرۇى رۇژى دووشەممە رېكەوتى 2011/10/10 دا بەم شيوەىه بىت:

1- خستەنپروو و گفتوگۆ كردن لەسەر پرۇژە ياساى وەزارەتى گواستەنەووە گەياندن لە ھەريمى كوردستان, كه له لايەن ئەنجومەنى وەزيرانەووە پيشكەش كراوە.

2- خستەنپروو و گفتوگۆ كردن لەسەر پرۇژە ياساى ھەموار كردنى يەكەمى ياساى ژماره (26) ى سالى 2007 ياساى باجى دەرامەت.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:
بەناوى خوای گەورەو مېهرەبان.

بەناوى گەلى كوردستان، دانىشتنى ئەمرومان دەست پى دەكەين، خولى سىيەمى ھەلبژاردن، سالى سىيەم، خولى گریدانى يەكەم، ژمارەى دانىشتن (7)، رۆزى دانىشتن 2011/10/10، بەرنامەى كار:
بەپىيى ھوكمەكانى بىرگەى (1) ى ماددەى (20) لە پەپرەوى ناوخۆى ژمارە (1) ى ھەموار كراوى سالى
1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان بىرپارىدا بەرنامەى كارى دانىشتنى
ژمارە (7) ى خولى سىيەمى ھەلبژاردن لە كاتزمىر (11) ى پىش نيوەرۆى رۆزى دوو شەممە رىكەوتى
2011/10/10 بەم شىوہىە بىت:

1- خستەپرۆو و گفتوگوو كردن لەسەر پرۆژە ياساى وەزارەتى گواستەوہو گەياندن لە ھەريمى كوردستان،
كە لە لايەن ئەنجومەنى وەزيرانەوہ پيشكەش كراوہ.
2- خستەپرۆو و گفتوگوو كردن لەسەر پرۆژە ياساى ھەموار كردنى يەكەمى ياساى ژمارە (26) ى سالى
2007 ياساى باجى دەرامەت.
فەرموون ليژنەى ياساى و ليژنەى گواستەوہو گەياندن، بەخىرھاتنى جەنابى وەزىرى گواستەوہو
گەياندن و ستافەكەى دەكەين، بەخىر بىن سەرچاوان، فەرموون ليژنەى ياساى.

بەرپز شىروان ناصح ھەيدەرى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپزان ئەندامانى پەرلەمان.

ئىستا دەقى راپورتى ليژنەى ياسايتان بۆ دەخوينىنەوہ سەبارەت بە پرۆژە ياساى وەزارەتى گواستەوہو
گەياندن لە ھەريمى كوردستان - عىراق.

بۆ/ سەرۆكايەتى پەرلەمانى كوردستان - عىراق

بابەت/ راپورت دەربارەى پرۆژە ياساى

وہزارەتى گواستەوہو گەياندن لە ھەريمى كوردستان - عىراق

ليژنەى كاروبارى ياساى لە رۆزى 6/رەزبەر/2711 ى كوردى بەرامبەر بە 2011/9/28 ى زايىنى
كۆبۆوہ بۆ ليكۆلينيەوہ لە (پرۆژە ياساى وەزارەتى گواستەوہو گەياندن لە ھەريمى كوردستان-عىراق) كە
لە لايەن ئەنجومەنى وەزيرانەوہ پيشكەش كراوہ، لە دواى خويندەنەوہى يەكەمى لە پەرلەمان لە دانىشتنى
ناساى ژمارە (3) ى رۆزى 2011/9/26 ى رەوانەى ليژنەكەمان كراوہ. ھەرۆھە دواى گفتوگوو تاوتووى
كردنى ياساى ژمارە (18) ى سالى 2008 ياساى دەزگای فرۆكەخانەكانى شارستانى ھەريمى كوردستان -

عیراق ، به ئاماده بوونی بهرپرز و وزیرى گواستنه ووه گه یانندن له ههریم، لیژنه که مان تهئیدی ئه و پرۆژهیه دهکات که له حکومه ته ووه هاتوووه، ئه م چه نند پیشنیاره ش دهخاته پروو:

- 1- رسته ی (ههریمی کوردستان) له بره گه کانی (2) و (3) و (4) ی مادده ی یه که می پرۆژه که لایه ریت.
- 2- ئه و راویژکارانه ی له بره گه ی (3) ی مادده ی (سییه م) دا هاتوووه ، بکرین به وه ی که ژماره یان له (چوار) زیاتر نه بن.

3- سه روکی ده زگای گشتی فرۆکه خانه کانی مه ده نی له ههریم، بو ئه نده مه کانی ئه نجومه نی راویژکاری که له مادده ی (چوارم) ی ئه م یاسایه دا هاتوون، زیاد بکرین.

4- ریزبه ندی بره گه کان له ره نووسه وه (الرقمیة) بکرین به نووسین (الکتابیة) و، هه مان ئه و شیوازه بگریته بهر که له دارشتنی یاساکانی په ره له مانى کوردستاندا پیپه وه ده کرین و، راست کردنه وه ی ریزمانییش له هه ندی له بره گه کاندای بکریت و، هو ی دانانی یاسایه که ش (الأسباب الموجبة) به م شیوه یه ی خواره وه زیاد بکریت، چونکه پرۆژه که هو ی دانانی تیدا نییه .

- هو یه کانی دانانی ئه م یاسایه -

له بهر ئه وه ی وه زاره ته کانی گواستنه ووه گه یانندن له ههریمدا له دوو وه زاره تدا کراون به یه ک وه زاره ت به پیی یاسای ژماره (11) ی سالی 2006 و، له پی ناوی ریکه ستنی پیکهاته کانی ئه م وه زاره ته تازه یه وه، په یکه ره که ی به پیی مادده ی (7) له م یاسایه، ئه م یاسایه ده رچوویندرا.

به ره موون بو ئاگاداری و ئه سلی پرۆژه که و رای لیژنه ی یاسایی له باره یه وه وه، بخریته به رده م په ره له مان بو گفتوگو کردن له سه ری و، ده برپینی رای گونجاو له باره یه وه وه ده نگدان له سه ری. له گه ل ریزدا. ئیستاش ده قی راپۆرته که به زمانی عه ره بی ده خوینمه وه:

الی / رئاسة برلمان كوردستان - العراق

م / تقرير حول مشروع قانون

وزارة النقل والاتصالات في إقليم كوردستان - العراق

اجتمعت لجنة الشؤون القانونية بتاريخ 6/رهبهزهر/2711 كوردي المصادف ليوم 2011/9/28 ميلادي لدراسة مشروع قانون (وزارة النقل والاتصالات في إقليم كوردستان - العراق)، المقدم من قبل مجلس الوزراء، والمحال الى لجنتنا بعد القراءة الأولى له في الجلسة الاعتيادية المرقمة (3) في 2011/9/26. وبعد المناقشة والمداولة ودراسة قانون مؤسسة المطارات المدنية للاقليم المرقم (18) لسنة 2008 بحضور وزير النقل والاتصالات في الاقليم تؤيد اللجنة المشروع الوارد من الحكومة وتقرح:

1- حذف جملة (إقليم كوردستان) من الفقرات (2) و(3) و(4) من المادة الأولى.

2- جعل المستشارين لايزيد عددهم عن (اربعة) في الفقرة (3) من المادة (الثالثة).

3- اضافة رئيس المؤسسة العامة للمطارات المدنية في الإقليم الى أعضاء المجلس الاستشاري الواردة في المادة (الرابعة) من القانون.

4- تبديل تسلسل الفقرات من الرقمية الى الكتابية واتباع نفس الاسلوب المتبع في صياغة وتشريع القوانين في برلمان كوردستان، واجراء التصحيحات اللغوية في بعض الفقرات، وإضافة الأسباب الموجبة التالية للقانون لخلو المشروع من الأسباب الموجبة.

- الأسباب الموجبة -

نظراً لدمج وزارتي النقل والاتصالات بوزارة واحدة في الاقليم بموجب القانون المرقم (11) لسنة 2009، وبغية تنظيم تشكيلات الوزارة المستحدثة وهيكلتها وفقاً للمادة (7) منه. فقد شرع هذا القانون. راجين التفضل بالأطلاع وعرض المشروع والتقرير المشترك على البرلمان للمناقشة وأبداء الرأي المناسب بصدده مع التقدير.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / جيگري سهروكي پههلهمان:

ليژنهى گواستنهوهو راگهيانندن راپورتى خووتان بخويننهوه.

بهريز احمد سليمان عبدالله(بلال):

بهريز سهروكي پههلهمان.

ئيستاش دهقى راپورتى ليژنهى خزمهتگوزاريهكانى شارهوانى و گواستنهوهو گهيانندن و گهشت و گوزار به زمانى كوردى پيشكهشتان دهكهين.

بۇ / سەرۆكايەتى پەرلەمانى كوردستان

بابەت/پروژە ياساى گواستنهوه و گهياندن له ههرىمى كوردستان

ليژنهى خزمهتگوزاريهكانى شارهوانى و گواستنهوه و گهياندن و گهشت و گوزار كۆبۆوه به ناماده بوونى بهريز وهزيرى گواستنهوه و گهياندن (انور جبههلى) له رۆژى 2011/10/9، به مهبهستى تاوتوى كردنى (پروژه ياساى وهزارهتى گواستنهوه و گهياندن له ههرىمى كوردستان - عيراق)، كه لهلايهن ئهنجومهنى وهزيرانهوه پيشكەش كراوه، بهپي نووسراوى سەرۆكايەتى پەرلەمان ژماره (1185) له بهروارى 2011/9/28، دواى خويندنهوهى يهكهم له دانىشتنى ئاسايى ژماره (3) ي پەرلەمان رهوانهى ليژنهكهمان كرا. دواى گفتوگۆكردن و تاوتوى كردنى ياساى دهزگاي فرۆكهخانهى مهدهنى له ههرىم ژماره (18) بۆ سالى 2008، ليژنه پشتگيرى پروژهى هاتووى ئهنجومهنى وهزيران دهكات، ليژنهكهمان پيشنبارى ئهم ههموار كردنانهى كه له خوارهوه هاتووه كرد:

ماددهى يهكهم:

- لابردنى برگهى (2).

- لابردنى رستهى ههرىمى كوردستان - عيراق له برگهكانى (3 و 4).

ماددهى دووهم:

- زياد كرنى وشهى (ئهرک) بۆ ناو نيشانى ماددهكهو بكریته ئامانج و ئهرکهكانى وهزارهت.

- دووباره دارشتنهوهى برگهى (7) بهم شپوهيهى خوارهوه:-

پيدانى مؤلهت بۆ ههموو بوارهكانى گواستنهوه و گهياندن: (وشكانى و ئاسمانى)، لييره به ههله نووسراوه (ئاوى)، ئهوه (ئاسمانيه). لييره كه دهليين پيدانى مؤلهت بۆ ههموو بوارهكانى گواستنهوه و گهياندن (وشكانى و ئاسمانى) تا ئاخيرى.

- دووباره دارشتنهوهى برگهى (9) بهم شپوهيهى خوارهوه بيت:-

ريگخستن و پهرهپيدانى تهكنهلوژياى زانبارى و توپرى ئينتهرنيت له ههرىمداو سهرپهرشتى كردنى.

ماددهى سيبهه:

گوپىنى زنجيرهى برگهكان له ژمارهوه بۆ نووسين.

نووسينى بهرپوهبهرايهتیه گشتيهكانى هاتوو دواى برگهى (4) له ژير يهك دهستهواژهو دارشتنى بهم

شپوهيهى خوارهوه:

پېنجەم: بەرپۆەبەرايەتییە گشتییەکان لە خوارووە هاتوو: ھەریەك لەمانە فەرمانبەریك بە پلەى بەرپۆەبەرى گشتى بەرپۆەى دەبات، كە برۆانامەى بەرايى زانكووى بەدەست ھینا بێت لەوانە خاوەن شارەزایى و پسیۆزى بێت:

1- بەرپۆەبەرايەتى گشتى كاروبارى كارگىرى و ژمىريارى.

2- بەرپۆەبەرايەتى گشتى پۆستەو گەياندن.

3- بەرپۆەبەرايەتى گشتى پلاننانان و بەدواداچوون.

4- بەرپۆەبەرايەتى گشتى گواستەوہى سەر زەوى و ھیللى ئاسن و ترام وای.

5- بەرپۆەبەرايەتى گشتى كەشناسى وچاودیرى كردنى بوومەلەرزە.

ماددەى چوارەم:

یەكەم: لابردنى زنجیرە ژمارەيەكان و زیاد كردنى سەرۆكى دەزگای فرۆكەخانەكانى مەدەنى لە ھەریمی كوردستان بۆ ئەنجومەن راستەوخۆ دواى زنجیرەى وەزیر.

دووەم: زنجیرە (2) گۆرپىنى وشەى (پیکهاتە تايبەتمەندەكان) بۆ (پیکهاتەكانى وەزارەت) و لا بردنى ژمارەكان.

ماددەكانى (5، 6، 7) لیژنە تیبینی لەسەر نییە.

ماددەى ھەشتەم: گۆرپىنى زنجیرە ژمارەيەكان و دووبارە نووسینی دەستەواژەى زنجیرە (2) بەم شیۆەییەى خواروہوى لى بێت:-

6- ھەموو ماف و پەيوەست و ھەبووہكان و میلاكى ھەردوو وەزارەتى گواستەوہو گەياندننى پيشوو دەخریتە سەر ئەستۆى ئەو وەزارەتە.

ماددەى (9، 10) لیژنە تیبینی لەسەرنییە.

ھۆیەكانى پىوېست

لەبەر نەبوونى دیارى نەکردنى ھۆیەكانى پىوېست لەم یاسا، پيشنیار دەكەین ھۆكارى دەرچوواندننى ئەم یاسایە بەم شیۆەییەى خواروہوى بێت:-

لەبەر تیکەل كردنى ھەردوو وەزارەتى گواستەوہو گەياندن لە ھەریم بۆ یەك وەزارەت بەپىی یاسای ژمارە (11) بۆ سالى 2009و، بەمەستى دووبارە پیکهینانى وەزارەتییكى نووى كە لە ماددەى (7) یاساکەدا

هاتوو، بۆ ئەووی بگاتە ئاستیکی بەرز بۆ خزمەتگوزاری گواستنەووە گەیانندن و، بگاتە ئاستی پێویستی قۆناغی پەرەپێدان کە هەرێم پێیدا تیپەر دەبێت، ئەم یاسایە دەرچوووە. تکامان وایە تاوتووی بکریت و پرۆژەکەو راپۆرتەکە بخریتە بەردەم پەرلەمان، بۆ ئەووی گفتوگۆی لەسەر بکریت و رای گونجاوی لەسەر بدریت.

ئەگەر ئیجازە بێت جەنابی سەرۆکی پەرلەمان کاک جەمال دەقە عەرەبیەکە بخوینیتەووە.

بەرپێز د.ارسلان بایز اسماعیل / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو.

بەرپێز جەمال طاهر ابراهیم:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستاش دەقی راپۆرتەکە بە زمانی عەرەبی دەخوینمەووە:

الی / رئاسة برلمان كوردستان – العراق

م / تقرير لجنة الخدمات البلدية والنقل والاتصالات والسياحة

حول مشروع قانون وزارة النقل والاتصالات في اقليم كردستان - العراق

اجتمعت لجنة الخدمات البلدية والنقل والاتصالات والسياحة، وبحضور السيد وزير النقل والسيدة مديرة مطار أربيل الدولي بتاريخ 17/ رهبه/2711 كوردي، المصادف 2011/10/9، لدراسة مشروع قانون (وزارة النقل والاتصالات في إقليم كردستان – العراق)، المقدم من قبل مجلس الوزراء والمحال الى لجنتنا بموجب كتاب رئاسة البرلمان ذي الرقم (1185) في 2011/9/28 بعد القراءة الأولى له في جلسة البرلمان الإعتيادية المرقمة (3)، وبعد المناقشة والمداولة ودراسة قانون مؤسسة المطارات المدنية في الإقليم ذي الرقم (18) لسنة 2008 تؤيد اللجنة المشروع الوارد من الحكومة وإقترح المجتمعون اجراء التعديلات التالية عليه:

المادة الأولى:

- حذف التسلسل (2).

- حذف جملة (إقليم كردستان) من التسلسلات (3، 4).

المادة الثانية:

- إضافة كلمة مهام الى عنوان المادة ليصبح (اهداف ومهام الوزارة).

- اعادة صياغة التسلسل (7) لتصبح:

منح التراخيص لكافة مجالات النقل (البري، الجوي) .....

- اعادة صياغة التسلسل (9) لتصبح كالآتي:

- تنظيم وتطوير تكنولوجيا المعلومات وشبكة الانترنت في الاقليم والإشراف عليها.

المادة الثالثة:

- تبديل تسلسل الفقرات من الرقمية الى الكتابية.
  - ادراج المديرية المذكورة بعد التسلسل (4) تحت عبارة واحدة وصياغتها كالآتي:
خامساً: المديرية العامة التالية ويدير كل منها موظف بدرجة مدير عام حاصل على شهادة جامعية أولية ومن ذوي الخبرة والاختصاص.
  - المديرية العامة للشؤون الادارية والمالية.
  - المديرية العامة للبريد والاتصالات.
  - المديرية العامة للتخطيط والمتابعة.
  - المديرية العامة للنقل البري والسكك الحديدية والترام واى.
  - المديرية العامة للرصد الزلزالي.
- المادة الرابعة:

أولاً:

- حذف التسلسلات الرقمية وإضافة رئيس مؤسسة المطارات المدنية في الاقليم الى المجلس بعد الوزير مباشرة.
- ثانياً:

تسلسل (2) استبدال كلمة المكونات ب (تشكيلات) وحذف التسلسلات الرقمية.
المواد (5، 6، 7) لا توجد عليها ملاحظات.
المادة الثامنة:

- حذف التسلسلات الرقمية وإعادة صياغة التسلسل (2) منها لتصيح كالآتي:
- تؤول جميع حقوق والتزامات وموجودات وملاكات وزارتي النقل والاتصالات السابقتين الى هذه الوزارة.
- المواد (9، 10) لا توجد عليها ملاحظات.
- نظراً لعدم ورود الأسباب الموجبة مع القانون أقتح المجتمعون الصياغة التالية:
(نظراً لدمج وزارتي النقل والاتصالات في الاقليم بوزارة واحدة بموجب القانون ذي الرقم (11) لسنة 2009 وبغية اعادة هيكلية الوزارة المستحدثة وفقاً للمادة (7) منه ولأجل الارتقاء بواقع خدمات النقل والاتصالات وجعلها تتلاءم ومتطلبات المرحلة التنموية التى يمر بها الاقليم، فقد شرع هذا القانون)).
- راجين التفضل بالاطلاع وعرض المشروع والتقرير على البرلمان للمناقشة وإبداء الرأى المناسب بصدده. مع التقدير.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / جيگري سهرؤكى بهرلهمان:

دياره هردوو ليژنهكه تهئيدى پرؤژه ياساى حكومهت دهكهن لهبارهى ياساى وهزارهتى گواستنهوهو
گهياندن، بهلام چهند تيبينيهكيان لهسهر ههيه، بؤيه ئيمه پرؤژه ياساى حكومهت دهكهنه ئهساس بؤ

مونا قه شه كردن، داوا ده كه م ليژنه ي ياساي مادده به مادده بيخويننه وه، بو ئه وه ي قسه ي له سه ر بكه ين،
فه رموون.

به رپز عوني كمال سعيد به زاز:

به رپز سه روكي په رله مان.

المادة الاولى:

يقصد بالمصطلحات التالية المعاني المبينة ازاها لاغراض هذا القانون:

1- الاقليم: اقليم كوردستان - العراق.

2- مجلس الوزراء: مجلس الوزراء في اقليم كوردستان - العراق.

3- الوزارة: وزارة النقل والاتصالات لاقليم كوردستان - العراق.

4- الوزير: وزير النقل والاتصالات لاقليم كوردستان - العراق.

5- المجلس: المجلس الاستشاري للوزارة.

به رپز شيروان ناصح چه يدري:

به رپز سه روكي په رله مان.

به زماني كوردي مادده ي يه كه م ده خوئنه وه:

مادده ي يه كه م:

مه به ست له م زاراوانه ي دادين و اتاكانى به رامبه ريانه بو مه به سته كانى ئه م ياسايه:

1- هه رييم: هه رييمى كوردستان - عيراق.

2- ئه نجومه نى وه زيран: ئه نجومه نى وه زيранى هه رييمى كوردستان - عيراق.

3- وه زارته: وه زارته ي گواستنه وه و گه ياندى هه رييمى كوردستان - عيراق.

4- وه زيرو: وه زيرو ي گواستنه وه و گه ياندى هه رييمى كوردستان - عيراق.

5- ئه نجومه ن: ئه نجومه نى راويژكارى وه زارته.

به رپز د. ارسلان بايز اسماعيل / جيگري سه روكي په رله مان:

ليژنه ي ياساي فه رموو تيبينيان.

به رپز شيروان ناصح چه يدري:

به رپز سه روكي په رله مان.

تېبىنىيەكانى ئىمە بەم شۆھىيە، ديارە ھەرىمى كوردستان لە برگەى يەك تەعريف كراو، واتا لە برگەى دوو و سى و چوار پېويست ناكات دووبارە ئىعادە بېتەو، تەنھا ئىكتيفا بە ھەرىم بكرىت، ئىمە بەنسىبەت ماددى يەكەم تەنھا ئەو مولاھەزەيەمان ھەيە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:
ليژنەى گواستەو ھەو گەياندن.

بەرپىز احمد سليمان عبدالله(بلال):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە تېبىنىيمان لەسەر ئەو ھەيە لا بردنى برگەى دوو لە دەقى ماددەكە لەسەر مەجلىسى وزەرا، چونكە ئەو مەجلىسى وزەرايە دووبارە نەبۆتەو لەناو ياساكەدا، يەك جار ھاتو، كەواتە لىرە پېويست ناكات تەعريف بكرىت، لەسەر ئەو ھەش ھاتو كە ئەسلى ياساكە بۆ چيە، دوايىش لا بردنى رستەى ھەرىمى كوردستانى عىراق، يەعنى لەناو رستەكان ھەرىمى كوردستانى عىراق دووبارە بۆتەو، پىمانوايە پېويست ناكات، لەبەر ئەو ھەى لە دەقى ياساكەدا ھاتو، دووبارە كوردنەو ھەى دەبىتە شتىكى زيادە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

كى دەيەوئىت لە پەرلەمانتارە بەرپىزەكان لەسەر ئەو ماددەيە قسە بكات؟ دوو كەس، فەرموو كاك كاردۆ.

بەرپىز كاردۆ محمد پىرداود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەنجومەنى راوئىژكارانى وەزارەت، چونكە دوايى دىيە سەر ماددەكانى تر، بۆ ئەو راوئىژكارە زەرورەتى نىيە؟ پىم باشە بكرىتە ئەنجومەنى وەزارەت، راوئىژكارى نەبىت، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك ھەمە شارەزوورى فەرموو.

بەرپىز محمد احمد على(شارەزوورى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من دوو تېبىنىم ھەيە:

يەكەم/ ھەرىمى كوردستانى عىراق، بە تەنھا دەبىت بنووسرىت وشەى ھەرىم، ئەو تېبىنى يەكەم. دوو/ ئەم وەزارەتە جىگىرى وەزارەتى نىيە، من پىرسىار دەكەم بۆ؟ تۆ ئەم قانونە دانانىي بۆ ئىستا، بەلكو ئەم قانونە دادەنىي بۆ داھاتووى ئەم وەزارەتە، ئەم وەزارەتەش بەبى جىگىر، ئىمە موناھەشەى قانونى وەزارەتەكانى ترمان كوردو، ھەمووى جىگىرى ھەبو، بەلام لىرە من تېبىنى ئەو ھەيە كە جىگىرى نىيە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياساىى.

بەرپىز شىروان ناصح حەيدەرى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىكھاتەى ئەنجومەنەكە سيفەتى راويژكارى ھەيە لە مەتنى قانونەكەو وەزارەتەى تەلەبى كەردىە كە ئەنجومەنەكە ئەنجومەنى راويژ بىت، نەك ئەنجومەنى وەزارەت، بۆيە ئىمە تەئىدى وەزارەتەى كەردوو، بەنيسبەت ئەو فەقەرەيەى كە براى بەرپىزم كاك كاردۆ ئىشارەتى پىدا، بۆيە ئىمە لەگەل ئەو مولاھەزاتانەى خۇمانىن، دوا رەئىش رەئى ئىوہى بەرپىزو ئەندامانى پەرلەمانە، بەنيسبەت وەكىل وەزارەتەى، ئەو جەنابى وەزىر لىرەيە، ئىمكان ھەيە وەلام بەداتەو لەو مەوزوعە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى گواستەو وە گەياندن رەئى خۇتان بلىن.

بەرپىز احمد سليمان عبدالله (بال):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پىشتىگىرى دەكەين وەكو خۇى بىت، لەبەر ئەوہى ئەم وەزارەتە، وەزارەتەىكى زياتر خەلگى ئىختىصاصى ئىمە لەم جۆرە شتانەى كە مەسەلەن (ترام وای) لە مەسەلەى مەتار، لە ئەوانە كەمە لە كوردستان، دەكرىت بە راويژ زياتر ئىستىفادە لە راويژ بكرىت، لە راويژكارى بكرىت، بۆ ئەوہى لە دەرهوہى و لاىت زياتر ئىمە دەتوانىن ئىستىفادە بكەين، بۆيە ئىمە پىشتىگىرى ئەو دەكەين وەكو خۇى بىمىنىتەو، نەك ئەنجومەن بىت، چونكە ئەگەر ئەنجومەن بوو، دەبىت تەعین و دامەزراو و ھەر ئەوانە بىت، بەس كە راويژ بوو، دەكرىت ئالوگۆرى تيا بكرىت، بۆيە ئىمە پىشتىگىرى دەكەين وەكو خۇى بىمىنىتەو، سەبارەت بە وەكىل وەزىرەى، ئەو جەنابى وەزىر خۇيان ئەوہيان پىشنىار كەردوو، ئىمە قسەمان تىدا نەكەردوو، ئەوان دەتوانن تەوزىح بەدن لەسەر ئەو بابەتە لەو بارەيەو، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر.

بەرپىز انور جەبەلى / وەزىرى گواستەو وە گەياندن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىستى بەنيسبەت جىگىرى وەزىر، ئىمە بىرمان لى نەكەردۆتەو، خۇى وەزارەتەى وەزارەتەىكى ئىختىصاصى، زۆر بەى زۆرى ئىش و كارى وەزارەتەى ئەگەر لەبواری گەياندن بىت، ياخود لە بواریەكانى تر كەرتى تايبەت بەرپىوہى دەبات، لە ئىستاوہ ئىمە دەبىنن، كە ھەيكەلەىكى زۆر گەورەى ھەيە، بە پىچەوانەو پىويستى بە تەقلىص كەردنى ھەبوو، بەلام نەك بە دانانى جىگىر بۆ وەزىر، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

فەر موو كاك شيروان.

بەرپز شيروان ناصح حەيدەرى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت كابىنەى شەشەمەو، ئيمە لەم پەرلەمانە چەندىن ياسامان ليرە پەسند كرددو، بۇ ئەو قۇناغە زۆربەى ھەرە زۆرى وەزارەتەكان وەكىلى وەزىرى بۇ دانەنراو، تەنھا يەك، دوو وەزارەت نەبىت، وەكىل وەزارەت عەفو، بۇيە ئەم پرۆژەيەى كە ھاتوو ھەمان خالى بە نەزەرى ئىعتىبار وەرگرتوو بەنيسبەت ئەو قۇناغەى كە ئيمە ئىستا پيدا تىپەر دەبين، ھەر بۇيەش وەكىلى وەزارەت دانەنراو لە زىمنى ئەم ھەيكەليەتەى بۇمان ھاتوو لە وەزارەتى گواستەو وە گەياندن، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

ئاخىر صياغەى موشتەرەك بىخويننەو، بۇ ئەو وەى بىخەينە دەنگدانەو.

بەرپز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة الاولى:

يقصد بالمصطلحات التالية المعاني المبينة ازائها لاغراض هذا القانون:

1- الاقليم: اقليم كوردستان – العراق.

2- الوزارة: وزارة النقل والاتصالات في الاقليم.

3- الوزير: وزير النقل والاتصالات في الاقليم.

4- المجلس: المجلس الاستشاري للوزارة.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر رەئىتان.

بەرپز انور جەبەلى / وەزىرى گواستەو وە گەياندن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پيمان پەسندە.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

ئىستاش دەيخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بکاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نييە دەستى

بەرز بکاتەو؟ زۆر سوپاس، بەکۆى دەنگ پەسند کرا، بۇ ماددەيەكى تر.

بهريز عوني كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

المادة الثانية:

أهداف الوزارة:

- 1- انشاء وتشغيل وتطوير المطارات المدنية في الاقليم وادارتها والاشراف عليها وفق المعايير الدولية المعتمدة من قبل منظمة الطيران المدني الدولي (ICAO) والمعايير المحلية.
- 2- انشاء وتشغيل وتطوير شبكات (الترام واي) في مدن الاقليم وشبكات السكك الحديدية بين مدن الاقليم وربطها بخارج الاقليم.
- 3- انشاء وتشغيل وتطوير كافة انواع (المرائب) في مدن الاقليم وتأجيرها والاشراف عليها حسب المواصفات العالمية المتطورة واستيفاء الاجور والرسوم القانونية.
- 4- تأمين ادارة وتشغيل وتطوير انظمة الاتصالات الثابتة والمحمولة (السلكية واللاسلكية).
- 5- انشاء وتنظيم وتطوير مراكز البريد واصدار الطوابع البريدية وتقديم الخدمات البريدية باستخدام انظمة البريد العادي والسريع (السطحي والجوي) داخل الاقليم وخارجه.
- 6- انشاء مركز التنبؤ الجوي وكذلك الرصد الزلزالي وتوسيع وتطوير محطات الانواء الجوية ورصد النشاط الزلزالي في الاقليم وادارتها والاشراف عليها وتأمين كافة المستلزمات الضرورية لها.
- 7- منح التراخيص لكافة مجالات النقل والاتصالات والبريد للشركات المستثمرة المحلية والاجنبية ومتابعتها بموجب عقود ترم بين الوزارة وتلك الشركات ولايمكن للوزارة قبول اي شرط تؤدي الى الاحتكار.
- 8- تنظيم وتخصيص الترددات المستخدمة في انظمة الاتصالات الصوتية والمرئية ضمن حدود الاقليم وبالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة.
- 9- الاشراف وتنظيم وتطوير تكنولوجيا المعلومات وشبكة الانترنت في الاقليم.
- 10- الاشراف على مكاتب النقل بما فيها مكاتب النقل في كافة المعابر الحدودية للاقليم واستيفاء الاجور والرسوم واستخدام (المنفيست) وفقا للقوانين وبالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة.
- 11- تدريب وتأهيل منتسبي الوزارة في جميع المجالات.
- 12- التنسيق مع وزارة النقل والاتصالات الفدرالية في تنفيذ مشاريع النقل والاتصالات الاستراتيجية التي تكون اية محافظة من محافظات الاقليم جزءاً من رقعتها الجغرافية وتشارك الوزارة في اعداد التصاميم وكافة مراحل التنفيذ والتشغيل والصيانة ضمن حدود الاقليم.
- 13- تشجيع الاستثمار في مجالات النقل والاتصالات التي تحددها الوزارة بالتنسيق في هذا الشأن مع هيئة الاستثمار في الاقليم.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل/ جيگري سهروكي بهرلهمان:

بەكوردىيەكەشى تىكايە.

بەپىز شىپروان ناصىح ھەيدەرى:

بەپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ماددەى دووم: ئامانجەكانى وەزارەت:-

1- دروست كىردن و وەگەپخىستىن و پەرەپىدانى فرۇكەخانەكانى مەدەنى لە ھەرىمداو بەپىوھەردن و سەرپەرشتى كىردىيان بەگوپىرەى پىوھەرى نىودەولەتى، كە لە لايەن رىكخراوى نىودەولەتى فرۇكەوانى مەدەنى (ICAO) و پىوھەرى ناوخۇ (لۇكان) ھوھ پەپىرە دەكرىن.

2- دروست كىردن و وەگەپخىستىن و پەرەپىدانى تۇرەكانى (ترام وى) لە شارەكانى ھەرىمداو تۇرەكانى ھىلى ئاسن لەنىوان شارەكانى ھەرىمدا و گىردانى بە دەرەھەى ھەرىم.

3- دروست كىردن و وەگەپخىستىن و پەرەپىدانى ھەموو جۇرەكانى ترمىنال (گەراج) لە شارەكانى ھەرىمداو بەگىردان و سەرپەرشتى كىردىيان، بەگوپىرەى خەسلەتەكانى پىشكەوتووى جىھانى و وەرگرتنى كرى و رەسمى ياساى.

4- مسۇگەر كىردنى بەپىوھەردن و وەگەپخىستىن و پەرەپىدانى سىستەمەكانى گەياندى جىگىرو ناودەست (بەتەل و بىتەل).

5- دروست كىردن و رىكخىستىن و پەرەپىدانى بىكەكانى پۇستەو دەرگىردنى پوولى پۇستەو پىشكەش كىردنى خىزمەتگوزارى پۇستە، بە بەكارھىنانى سىستەمەكانى پۇستەى ئاساى و خىرا (سەر زەوى و ئاسمانى) لە ناوخۇى ھەرىم و دەرەھەيدا.

6- دامەزىراندنى بىكەى كەشنىسى، ھەروھە سەنتەرى بوومەلەرزەو فراروان كىردن و پەرەپىدانى وىستگەكانى كەشنىسى و چاودىرى كىردنى جوولەى بوومەلەرزە لە ھەرىمداو بەپىوھەردن و سەرپەرشتى كىردىيان و دابىن كىردنى ھەموو كەل و پەلىكى پىويست بۇيان.

7- پىدانى مۇلتە بۇ ھەموو بواردەكانى گواستەوھە گەياندىن و پۇستە بە كۇمپانىاكانى وەبەرھىنى خۇمائى و بىانى و بەدواداچوونىيان بەگوپىرەى گىبەست كە لەنىوان وەزارەت و ئەو كۇمپانىيانەدا مۇر دەكرىت و، وەزارەت بۇى نىيە ھىچ مەرچىك قبول بىكات كە دەبىتە ماىەى قۇرخ كىردن.

8- رېځخستن و تهرخان كړدنى له رېښه وهى به كار هاتوو له سيستمه كاني گه ياندنى دنگ و رنگ له چوارچپوهى سنوورى هه رېمداو به هه ماهه ننگى له گه ل لايه ناني په يوه نديدار.

9- سه رپه رشتى و رېځخستن و په رپيدانى ته كنه لؤڅياى زانيارى و توري ئينته رنپت له هه رېمدا.

10- سه رپه رشتى كړدنى نووسينگه كاني گواستنه وه له نيوياندا نووسينگه كاني گواستنه وه له تيكرپاي دهروازه كاني سنوورى هه رېمداو ودرگرتنى كرى و رسم و به كار هيناني مانفيست به گوپره ياساو به هه ماهه ننگى له گه ل لايه ناني په يوه نديدار.

11- مه شق پي كړدن و شياندنى كارمندانى وه زارته له هه موو بواره كاندا.

12- هه ماهه ننگى كړدن له گه ل وه زارتهى گواستنه وه و گهياندنى فيدرالدا له جيبه جي كړدنى پرؤزه ستراتيزيه كاني گواستنه وه و گهياندن، كه هر پاريزگايه ك له پاريزگاكاني هه رېمدا ده بيته به شيك له رووبه ره جوگرافيه كهى و وه زارته تيش له چوارچپوهى سنوورى هه رېمدا به شدار ده بيت له ناماده كړدنى ديزاين و تيكرپاي قوناغه كاني جيبه جي كړدن و وه گه رځستن و چاك كړدنه ودا.

13- هاندانى وه به ره ينان له بواره كاني گواستنه وه و گهياندندا كه وه زارته ديارى دهكات، له م رووه شه وه به هه ماهه ننگى له گه ل دهستهى وه به ره ينان له هه رېمدا.

به رپز د. نهرسلان بايز اسماعيل / جيگرى سه روكى په رله مان:

ليژنهى ياسايى فهرموو.

به رپز شپروان ناصح چه يدهرى:

به رپز سه روكى په رله مان.

ئيمه له گه ل دهقى مادده كه ين، هيچ مولاچه زه به كهى ئه وتومان نيه، ته نها به عزيك مه سائيلي لؤغه وه هه يه، ته صليحمان كړدؤته وه، زور سوپاس.

به رپز د. نهرسلان بايز اسماعيل / جيگرى سه روكى په رله مان:

ليژنهى گواستنه وه و گهياندن.

به رپز احمد سليمان عبدالله (بيلال):

به رپز سه روكى په رله مان.

ته بعه نهم مادده يه كه ماددهى دووه، ئيمه پيمان وايه نهمه هه مه هامه، هه مه نه هدافه، له بهر نه وه پيمان باشه كه ليمه ي مه هاميشى بو زياد بكرى له مادده كه، له برگه ي (2) زياد كړدنى وشه ي نه وه،

بەگوردى ئەبىتتە ئەركەكان زىاد بىكى، لە بىرگەى (7) بۇ ئەوھى تەعريفى تر ھەئەگى، پىمان باش بوو لەناو كەوانەيەك (وشكانى و ئاسمانى) زىاد بىكى، دووبارە داڭشتەوھى بىرگەى (9) كە بەم شىوھىيەى خواروھە بى، ھەم لە عەرەبىيەكەى، ھەم لە كوردىيەكەى دەستكارى بىكى، چونكە پىمان وايە تۇزىك رەكەكە، رىكخستى و پەرەپىدانى تەكنەلۇژىيەى زانىارى و تۇرى ئەنتەرنىت لە ھەرىمداو سەرپەرشتى كردنى، سوپاس.

بەرىز د. ئەرسەلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرىز انور جەبەلى / وەزىرى گواستەوھو گەياندى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىمان پەسەندە وەك خۇى تەنھا ئەوھە زىاد بىكى لە ماددەى (2)، دەلى (اھداف ومھام الوزارة) مەھامى وەزارەت زىاد بىكى، لەگەئىن، بىرگەى نۇ ھەر ھەمان شتە، مەسەلەيەكى قەواعتىدى ئەگەر (اشراف عليها) بىكەوئتە ئەخىر وەك كاك بىلال ئامازەى پىكى كرد، پىمان پەسەندە.

بەرىز د. ئەرسەلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

كى تىببىنى ھەيە دەيەوئ قسە بىكات؟، عبدالقادر اكرام، سالم كاكۆ، ھازە سلیمان، سۆزان شەھاب، كاردۆ محمد، بىرىقان سەرھەنگ، پەروىن عبدالرحمن، خلیل عثمان، بەیان احمد، سەرور عبدالرحمن، كاوھ محمدامین، صباح بیت الله، عبدالسلام بەروارى، ھاوراز خۇشناو، شەوئم محمد، فاضل بەشارەتى، كاك قادر، تارا ئەسەدى، ئەم بەرىزانە داواى قسە كردنىان كردووه، فەرموو كاك عبدالقادر اكرم.

بەرىز عبدالقادر اكرام جمیل:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

وابزانم لە ماددەى (2) ھاتووه، يەعنى ھەموویان بەراستى ئەوھەكانیان زۆر بەھىزە، ئەما ئىستا ھەز دەكەم فەقەرەيەك زىاد بىكەين، يەعنى ئەو فەقەرەيەش ئاوا بى، تەبىعی فەقەرەكەش بە عەرەبىيە، (اعداد دىراسات الجدوى الاقتصادية والفنية لشاريع النقل الجوي والبري وسكة الحديد والاتصالات اللاسلكية فالبريد والتصميم تنفيذ المشاريع والقيام بجميع الاعمال والخدمات المتصلة بتلك الاغراض) يەعنى دەمەوئ ئەو فەقەرەيە زىاد بى لە ماددەى (2)، سوپاس.

بەرىز د. ئەرسەلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەرىز كاك سالم.

بەرىز سالم تۇما كاكۆ.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

تىببىنى من لەسەر چاودىرى و سەرپەرشتى كردنى چالاكەكانى وەزارەتە، بەلام لىرە دەبىنن لە ماددەى دووھم، بەشى زۆرى دروست كردن و ھەئسوراندنى چالاكەكانى وەزارەتە، (انشاء وتشغيل وتطوير المطارات)

بەپراستی زۆر سايت ھەيە كە گونجاو نىە لەگەل ئىمەدا، ھىچ سانسۆرىكى لەسەر نىە لە ھەرئىم، ئەمە زۆر گرنگە كە وشەى چاودىرى بۆ زياد بكرى، ئەوە يەكئىك بى لە ئەرگەكانى وەزارەت، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ئەرسەلان بايز اسماعيل / جىگرى سەرۆكى بەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى بەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى بەرلەمان، بىگومان بابەتى گەياندن و گواستەوہ يەكئىكە لە بابەتە گرنگەكانى كە ئىستا لە دونباش زياتر بەرەو كەرتى تايبەت دەروات، حكومەت ئەرگەكەى تەنيا رىكخستەكەيە، ھىچ خوى ناكاتە تەرەف لە بەرپۆەبردنەكە، بەلگو تەنھا سەرپەرشتيان دەكات، ھەر بۆيە من لەخالى يەكەمەوہ دەست پى دەكەم، قەت وەزارەتى گەياندن و گواستەوہ ناتوانى مەتار دروست بكات، وەگەرى بخت، پەرەى پى بدات، ئەمانە ھەمووى كەرتى تايبەتە دەيكات، يەعنى ھەتاوہكو ئىستا نەبووہ لە ھەرئىمى كوردستان، ئەسلەن كارمەندمان نىە كە موختەس بى بە مەتار دروست كردن، لەبەر ئەوہ من داواكارم خالى يەكەم بكرىت بە (على اشراف) يەعنى وەزارەت ناگادار بن، تەرەفيك بن تەنھا بۆ چاودىرى كردنى مەسائلى پەرەپىدان، ئەگىنا ما باقى ئەوانە ھەموو كۆمپانىاي تايبەت ئەكات، بەتايبەتى دروست كردنەكەى، بەعنى با ئىمە شتىك نەئىين كە سوور دەزانين لە تواناي وەزارەتەكە نىە، ناتوانى بيكات، سەبارەت بە خالى دووہم، وشكانى و ئاسمانى، دروست كردن و وەگەرخستنى و پەرەپىدانى، جارئىكى تر ئەيلئىمەوہ، وەزارەت دروستى ناكات، تەكايە ئىشرافى ئەكات، لە كۆمپانىاي ئەھلى خەتەكان دروست ئەكات، كۆمپانىاي ئەھليە تەنانەت يەك ديزاينەكەشى ئەكات، تەكايە دروست كردن وەزارەت نايكات، بيكەن بە (اشراف على) چونكە ناكرى وەزارەت، ناتوانى دروستى بكات، ديزاينەكەى بە كۆمپانىا دراوہ، خالى پىنجەم، دروست كردن و رىخستن و پەرەپىدانى بنكەكانى پۆستە، جارئىكى تر ئەگەرئىمەوہ بۆ حوزورى كەرتى تايبەت، لە بوارەكانى پۆستەو گەياندن، بەلام لىرە شتىك دەبينم كە من پىموايە بە پىچەوانەى ماددەى 110 ى دەستوورى عىراق، بەتايبەت (سادسا: تنظيم سياسة ترددات بثية والبريد) خووشمان دەزانين لە بەرىدا دەرکردنى پول، يەكئىكە لەو شتانەى كە لە پال بەرىدو رىكخستەكەيەتى، لەبەر ئەوہ لىرە داواكارم لە لىزنەى ياسايى لەسەر ئەم بابەتە تەوزىحمان بدەنى، چونكە ماددەى 110 ساديسەن زۆر سەرىجە، سەبارەت بە خالى ھەوتەم و خالى 13 يەك شتە، پىدانى مۆلتە بۆ ھەموو بوارەكانى گواستەوہو گەياندن و پۆستە بە كۆمپانىاكانى وەبەرھىنانى خوئالى، لە 13 ئەئىت، ھاندانى وەبەرھىنان لە بوارەكانى گواستەوہو گەياندن كە وەزارەت ديارى ئەكات لەم رووہشەوہ ھەماھەنگى لەگەل دەستەى وەبەرھىنان دەكات، مادام ئەم دوو خالە يەك شتن باسى بابەتى وەبەرھىنان دەكەن، لە بوارى گەياندن و گواستەوہ، لەبەر ئەوہ پىم باشە سياغە بكرىتەوہ، بەشىوازئىكى تر كە بوترى ھاندانى وەبەرھىنان لە بوارەكانى گواستەوہو گياندن،

بهه ماههنگی لهگهډ دهستهی وهبه رهینان له ههیمی کوردستاندا، پیدانی مؤلته بۆ بوارهکان نهوهک هه موو، بوارهکانی گواستنهوهو گه یانندن و پۆستهو گۆمپانیاکانی وهبه رهینان، چونکه بهراستی بهرپزان ئهه خاله خۆی راسته، ئهگهه بپیت ئهه خاله دابنپی، تهواو پپچهوانهه ئهه خالانهیه که وهزارته ئهه ئهه کهه خستوته سهرشانی خۆی که دروستی بکات، که خۆی دروستی بکات، لهبهه ئهوه من پیموایه ئهه دروست کردنانه هه مووی بپیت به ئیشراف، ئهه دووخالهه 7 و 13 بکریته بهیهه خال، چونکه باسی وهبه رهینان دهکات، سهبارته به نۆیهه، بهرپزان ههتاوهکو ئیستا له ههه کوی دونه سهره رهشتیاری تۆرهکانی ئینتهرنیته ناکری، لهگهډ رپزما سانسۆری لهسهه داناندریته، هیوادارم لههه رهیمی کوردستان، تهوه جووه کهه نه چپته بهه بارهه که سانسۆر لهسهه ئینتهرنیته دابندریت، ئیمه هه ره باسی ئازادی و ئازادی را دهه برپین دهکههین، ئینتهرنیته یهکیکه لهه بوارهه، له ههه کوی دونه سانسۆری نه خراوته سهه، بهلگو ئهه کهه سانهه که سایتهکان دهکهه نهوه، پیموایه تهقدیمی تهلهه دهکهه له وهزارته و وهزارته ئاگاداری بی، ئهگهه سه ره رهشتی کردن و چاودیری کردن و سانسۆر کردن، بهههه چ جۆریک ئیمه لهگهډی نین و ناشبی که ئههه خهتیکه .. بهل، دهتوانی وهزارته رپکخستنی خهتهکان و گۆمپانیاکانی گه یانندنی ئینتهرنیته، ئهوانه دهتوانی مؤلته یان بی بدات، سه ره رهشتیان بکات، بزانی کارهکانیان که خهلهک گلههه ههیه له گۆمپانیایهه کی ئینتهرنیته، بهدهم داوای خهلهکهوه بچپته، ئهمانه ههیه، بهلام سه ره رهشتی تۆرهکان بکات و ههندی تۆر سانسۆر بکات، ئههه نهه ههتاوهکو ئیستا له هه رهیمی کوردستان، سهبارته به سه ره رهشتی کردنی نووسینگهکانی گواستنهوه له نیوان دیهاتهکان، نووسینگهکانی گواستنهوه له تیگرا له دهروازهکانی سنووری هه رهیمی کوردستان، جاریکی تر دهیلیمهوه بهپپی خالی یهکهه، مادام مهتارات سه ره رهشتی کردنه کهه یان خستوته سهه ئهه کی وهزارته، سه ره رهشتی کردنه کهه یان، گۆمپانیاکانی که سهه به بواری مهتاراتن، ئهوانهه پلیته دهفرۆشن به هاوولاتیان، ئهمانه دهبی مؤلته له وهزارتهه گه یانندن وهه برگرن، وهزارتهه گه یانندنیش ئاگاداری بی، چونکه بهرپزان له هه رهیمی کوردستان موشکیلهیه کهمان ههیه، ئهه گۆمپانیا یانه راسته عهقدیان کردوه، راسته ته یاره یان به کری گرتوه، بهلام ههه مولهزم نین بهه سکه جولهه که داینه نین بۆ هاوولاتیان، جاری وا ههیه هاوولاتیهه که دپته ئیره کاریکی ههیه، له هه موو دونه شت به مهوعید ئهرواته، تهنهه له هه رهیمی کوردستان له مهتارهکانیان به مهوعید نارووته، مهفروزه ئهه زهلامه له مودهته خویا سهفهه بکات، مهفروزه ئهه گۆمپانیا یهه که حالهتیکی و دوان و سیان لهه جۆرهه تووش بووه، دهبی ئیجازه کهه لی سهه بکریتهوه، یهههه مهعقول نهه هاوولاتی بهمینتهوه شهه ههتا بهیانی له مهتار، لهبهه ئهوهه ته یاره نه بووه، نه یان توانیوه ته یارهه بهدیل دروست بکهه، لهبهه ئهوه من داواکارم لیرهوه، کهوا سه ره رهشتی لهپال ئهوهه که نووسیویانه، نووسینگهکانی گواستنهوه له تیگرا دهروازهکانی سنووری هه رهیم، له نیوانیاندا مهتاریش، ئهوه دهبی له وهه گرتنی کری و رهسم و هه موو ئهه شتانه، ئهوانیش بی بهش نه کرین، یهه خالی تر ههیه، ئههه پرسیاریکه له وهزارته دهیکهه، بهپپی ئهوهه وهزارته سهه ره رهشتی گواستنهوه دهکات، له هه رهیمی کوردستان پیموایه شارهوانیهکان و

موحافه زاتەکان، کۆمەڵیک مەحەتەى پاسیان داناو، ئەو چەترانەى کە دانراو، ئەو چەترانە ئەسلەن خۆى دەبى، ويران بوو، ئەو ويران بووگەى بخەرە ئەو لاو کە خەلک زۆر زۆر عەزىهتەى ئەو مەحەتانە ئەدات، بەلام نە قتە دانراو، ئەمە چ خەتیکى پیا ئەپرات، نە مەوعیدى هاتن و چوونى بەسەرا دانراو، هیچ شتیکى تیا نیه، بەس تەنھا ئەم مەحەتانە بۆتە بەشیک لە دیکۆرى شارەکە، ئەگینا هیچ شتیکى تری تیا نەکراو، راستە ئیستا لە هەریمی کوردستان گواستەنەو بەو شیوێه تەنزیم نەکراو، کە بەسەعات و بە دەقیقە، بەلام خۆ دەکری بوتری لەم مەحەتەى پاسەیا ئەم خەتانە پێیدا دەپرات، دەتوانی هاوولاتی لەویو سوار بى، پروون کردنەو هیکە بەرچاوپروونیکە، من ئیستا لیم پیرسى ئەو مەحەتەیه چ پاسیکى پیا ئەپرات، نایزانم، لەبەر ئەو هیچ قتەیهیکى لەسەر دانەنراو، هیچ نەبى ئەو ئەرکە بچیتە سەرشانى وەزارەتى گواستەنەو، بۆ ئەوێ ئەم کارە ریک بخت، باشتر کارەکانیان بەرپۆهەرن، ئەو مەحەزاتى من بوو لەسەر ئەم ماددەیه، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د. ئەرسەلان بايز اسماعيل / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

کاک کاردۆ فەرموو.

بەرپۆز کاردۆ محمد پیرداو:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

من هەمان تیبینی سۆزان خان لەسەر خالی نو و دە هەیه، کاتی کە ماددەى یەك تیبەرى، بەلام باسى ئەنجومەنى راپۆزکاریمان کرد، لەماددەى دوو باسى دروست کردن و وەگەرچەستن و پەرەپیدانى فرۆکەخانەکانى مەدەنى لە هەریم دەکات، ئەم دروست کردن و وەگەرچەستن و پەرەپیدانە، بەلای منەو ناکۆک دەبى لەگەڵ حوکمەکانى یاسای دەزگای فرۆکەخانەى مەدەنى لە هەریمی کوردستان، یەعنى بۆیه دەمووت با راپۆزکار نەبى، ئەنجومەن بى، بۆ ئەوێ بەلای منەو یەکیک لە کیشەکانى وەزارەتى گواستەنەو گەياندن، فرۆکەخانەى مەدەنى لە کوردستان، بەلای ئیمەو گرنگە ببیتە بەشیک لە وەزارەت، بۆخۆشى ئامانجەگەى لیرە زۆر زۆر بە پروونى دیارى کردوو، لەبەر ئەو ببیتە راپۆزکاری کە ئیستا کرا، دەوریکى تەوسیاتى راپۆزکاری نەبى ناتوانى ئەو سەرپەرشتى و وەگەرچەستنە بکات، کە لە ئامانجى یەکەم دیارى کردوو، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د. ئەرسەلان بايز اسماعيل / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

بیريقان خان فەرموو.

بەرپۆز بیريقان اسماعيل سەرھەنگ:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

زۆر لە قسەکانم سۆزان خان کردى، بۆیه پشنگیری دەکەم، ئەو پرۆژە یاسایە زۆر لای من گرنگە، چونکە گەياندن و گواستەنەو زۆر گرنگە لە پيشکەوتنى ولات، ئەگەر ئەوانەمان هەبى یەعنى هەریمان زۆر

پېشكەوتووه، ھەرچەندە درەنگە دەبوايە دووسال پېش ئىستا بوايە، بەلام بەنيسبەت ئەو قسە دەكەم، ماددە(2)بەرگە(3) دروست كردن و وەگەرڭخستن، دروست بوونى جۆرەگانى تەرمينال، ليرە باسى تەرمينال كراو، منيش بەئەركى تايبەت دايدەننيم، كە نەوەك حكومەت دروستى بكات، ئەو لە ھەموو ولاتانى جىهان گەياندن و گواستەنەو كەرتى تايبەت بەرپووى دەبات، بەلام ليرە تايبەتەمان زۆر بەرپك و پىكى نايبات بەرپووه، بۇيە ھەز دەكەم ئەو وەزارەتى گەياندن و گواستەنەو سەرپەرشتى بكات، بەتايبەتى دروست كردنى تەرمينال بۇ پاسەكان، ھەتا پاس نىتەمان ئىستا، زۆر شوپىنى جوانمان ھەيە بۇ راوستانى پاس، بەلام نە كاتى پاس دەزانى، نە پاسەكان دەناسى، نە شوفىركان دەزانىن، زۆر پىويستە پاس لە كاتى ديارى كراوى خۇى تەعلیماتى بۇ دابنریت، چونكە ئەو رۆشنىرىيە كە بۇ خەلك بلاوى دەكەينەو، كە خەلك ھاتوچۇ بكات بە پاس، لەبەر ئەو ئىستا ژىنگە كېشەيەكى جىھانىيە، كوردستانىشى گرتۆتەو، پىويستە خەلك فىربى بە پاس ھاتوچۇ بكات، بەلام لەم ھەموو ئامانجانەى كە نووسراو، باسى پاس ھىچ نەھاتووه كە زۆر موھىمە، باسى قىتار دەكەين، كە قىتارمان ھەر نىيە، باسى پاس ناكەين كە ئىمە نوقتەى پاسمان ھەيە، ئەگەر ھاتو شوپىنمان ھەبى تايبەت، وەكو جاران، گەراجى پاسەكان ھەبوو، ئەوكاتە خەلك فىردەبى بەو ھاتوچۇ بكات، بۇيە سەرپەرشتى كردنى، يان ليرە دەلى دروست كردن، ئەگەر دروست كردن بى تەرمينالىكى تايبەت بە پاس زۆر گرنگە، ئەو يارمەتى دەرە بۇ كەم بوونەووى پىس بوونى ژىنگە، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ئەرسەلان بايز اسماعيل/جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

پەروين خان فەرموو.

بەرپز پەروين عبدالرحمن عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگىرى داواكانى سۆزان خان و بېرىقان خان دەكەم، كە بە بوونى تەرمينالى تايبەت بە پاسەكان، لەبەر ئەووى ئىمە دەزانىن جاران پاس ھەبوو كە خەلكىكى زۆر ئىستيفادەى لى كردوو ھاتوچۇ پى كردوو، ئىستا دەبىنن بوونى زۆر كەم بوو، ياخود لايەنى تايبەت پىي ھەلدەستى بەم كارە، ئەمەش ديارە گرنگى خۇى ھەيە، يەكەم شت ئەوھىيە ديارە كە ژىنگە دەپارىزى، بۇئەوئەو ئەو دوکەلەى كە سەيارە دەرى دەكات، ئەگەر پاسى تايبەت ھەبى، ئەوكاتە شوپىنى تايبەت لەسەر پاسەكان ديارى بكرى، ئەوكاتە خەلك ئەوھندە ئەو نابی سەيارەى تايبەت بەخۇى بەكاربىنى، بۇ ئەووى بگاتە شوپىنى كارى تايبەتى خۇى، پاسەكە بەكاربەنى، دووم شت، ئەو ھەموو رووداوى ھاتوچۇ كە لە سەيارەو خىرايى لىخورپىن روودەدات، ئەوكاتەش رووداوى كەم دەبىتە، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ئەرسەلان بايز اسماعيل/جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك خليل فەرموو.

بەرپز خليل عثمان حمدامين:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من له عینوانى ماددهى (2) دەست پى دەكەم، یەنى برادەران له هەردوو لیژنە، دیارە سەرەتا نامانجەکانى وەزارەت بوو، دواى ئەرکیشیان بۆ زیاد کردوو، بەلام بەگوێرەى ئەوەى ئینشاو تەشغیل و کۆمەلیک شتى تیاىە، من پیم باشە بکریتە نامانج و ئەرک و دەسلەتەکانى وەزارەت، یەنى دەسلەتەکانیشى بۆ زیاد بکری، خالیکی تر، ئەو مەسەلەى ئینشانە، لە دوو، سى شوین دووبارە بۆتەو، هەرودکو سۆزان خان گوتى، ستراتىژى حکومەتى هەریمی کوردستان، ئەو نەمتەى ئیستا ئیمە کارى لەسەر دەکەین، نەمتى خەسخەسەو ستراتىژى خەسخەسە کردن لە هەریمی کوردستان، بەو دەلالەتەى کە ئیمە چەندین جار لە پرۆژە یاساکان لە پەسەند کردنى پرۆژە یاساکان، تەرکیزمان لەسەر تەشجیع کردن و هاندانى کەرتى تايبەت کردۆتەو، بۆیە من پیموایە ئەمە بەراستى پێچەوانەى لەگەڵ ئەو مەبەدەئە، خالیکی تر هەر سەبارەت بە برگەکانى (7) و (8) و (9) مەسەلەى ئیتصالات، وە تەنەسوب کردن، بەشیوازیک دابریژریتەو بەراستى تەعەسوف بەکارنەهیندریت، یەنى ئەمە حەقیقەتە دراوە بە وەزارەت، هەرودکو سۆزان خان گوتى، بەلام تەعەسوف لەبەکارهینانى ئەو برگەى نەکات، کەئەویش مەسەلەى تەنەسوب کردنە لەسەر موخاتەباتى شەخسى، ئیتیسالاتى شەخسى، هەم پێچەوانەى بنەماکانى مافى مرۆفە، هەم پێچەوانەى ئەم نەمتەى کە ئەمڕۆکە ئیمە بەرەو ئازادى و بەرەو کرانەووە بەرەو پای جیاواز دەرپۆین، ئەمە پیم باشە بەشیوێهەک دابریژریتەو کە مەتاتىەتى تیا نەبى، تەحیدید بکری، خالیکی تر کە بەلامەو زۆر گرنگە، ئەویش تەنزیم کردنى هاوردەکردنى هۆکارەکانى هاتوچۆیە لە هەریمی کوردستان، بە هەماهەنگى لەگەڵ وەزارەتى ناوخۆ، ئیمە بۆخۆمان دەزانین ئەمڕۆ رینگاوانەکانمان، شوینەکانمان ئیمە لۆدیکی زۆرى هاتوچۆى ئۆتۆمبیلی لەسەرە، ژمارەىەکی زۆر ئۆتۆمبیل داخلى هەریمی کوردستان بوو، لە بارهەنگر لەتانکەر، لە سەیارەى شەخسى، ئەمانە من پیم باشە بەراستى دەسلەتیک بدریت بە وەزارەت بە راستى بە هەماهەنگى لەگەڵ وەزارەتى ناوخۆ، بەراستى دیارى بکری و حەدیکی بۆ دابندریت، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. ئەرسەلان بايز اسماعیل/جیگرى سەرۋىكى پەرلەمان:

بەیان خان فەرموو.

بەرپىز بەیان احمد کۆچەرى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت ماددا دوئى، بۆچونمان ئەقییت هەنى ئەهەداف نینە، هەمى ئەرکن، مەهامن، ژبەر هەندى ئەز پيشنار دكەم كو ماددهیهكى دى زیده بکەین، بۆ قى مۆئەسەسى، بۆ قى وەزارەتى، كو یەنى نامانجیت وەزارەتى بن، كو دام و دەزگەهەکا هەبیتن نامانجییت خوییت هەى، لەوما ئەز پيشنار دكەم كو زەرورى

دزانم، ئەفە هەنى هەبیتن، بۆ نموونە، چەند ئامانجەکان پێشکەشی مەجەلسا بەرپرسی دیکەم، (تەنمیا قەطاع النقل و تەطویرە وفق خەطط الاقلیم الاقصادیة والاجتماعیة وبما یکفل تلبیة الطلب علی مرفق النقل) ئەم زانین کو نوکە گەشە پێدانن، یەعنی دواڕی گەشە پێدانن، لەوما ئەز ب گرنکی دزانم ئەفا هەنى، ئارمانجا هەنى مە هەبیتن، خالا دوی، (رفع مستوى الخدمة في قطاع النقل) خالا دی تری وەکو سۆزان خانن ئامازە پئی کرد (تەعزیز دور القەطاع الخاص والتشجیع علی الاستثمار في مجال النقل) گەلەکا گرنگە، یەعنی پوئی کەرتنن تاییبەت یی وازح بیتن تیدا، خالادی تر (تحقیق التکامل والتوافق والتنسيق في مجالات النقل المختلفة) ئەز فی ماددە پێشنیار دیکەم، وەکی ئارمانج، وەکی من ئامازە پئی کرد، هەر دام و دەزگە هەکی ئارمانجی خوییت هەی، لەوما ب زەروری دبینم، فیرە ژى ئەفە بیته ئیزافە کرن، سەبارەت ئەفیت هەنى، کو ببە مەهامی وەزارەتن، ئەز خالا شەشی پرسیار دیکەم، ب راستی ژ جەنابی وەزیری، راستی زلزالی لاین من چ عیلاقەت فیرە نینە، گەر بۆمە تەوزیحەکی ل سەر بداتن، خالادی تری ئەز ئیزافە دیکەم بۆ سەر مەهامیت وەزارەتن، نیکی ژوا (وضع سياسة عامة للنقل والاشرف على تنفيذها بالتنسيق والتعاون مع الجهات ذات العلاقة) خالا دی تری (اعداد البحوث والدراسات اللازمة لتطوير قطاع النقل واصدار النشريات والتقارير الدورية) نوقتە هەکا دی ب فەرد بینم (مهام) ئیزافە ببیتن، (انشاء قاعدة المعلومات لقطاع النقل) زۆر سوپاس.

بەرپرسی د. ئەرسەلان بایز اسماعیل/جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

د. سەرۆەر فەرموو.

بەرپرسی سەرۆەر عبدالرحمن عمر:

بەرپرسی سەرۆکی پەرلەمان.

من ئەوەی تیبینی دیکەم لە ماددە (2) دا، هەندێ بابەت و ئەرك و ئامانج هەیه هەی وەزارەتن بە فعلی، پێویستە باشتەر بەدوای داچی یاخود کاری زیاتری لەسەر بکات، کە بە داخەووە نەه کردوو، هەندیک بابەتیش هەیه کە کاری ئەو نیە دئی کار لەسەر ئەمە دەکات، بۆ نموونە، لە خالی حەوتەم، باس لەوە دەکات مەسەلە پێدانی مۆلتەت بۆ هەموو بوارەکانی گواستەووە گەیاندن، بە تاییبەت مەسەلە کۆمپانیایانی گەیاندن دیتەگایەو، لەمەدا ئەرکی وەزارەتە کە بییت و چاودیری بکات، ئیمە لیرە شتیک دەبینن بابەتی پۆزە، ئەو کۆمپانیایانە بۆیان نیە هەر بین لەخۆیانەو پاره لەهاوولاتیان بسینن، یان بەجۆریک لە جۆرەکان بیرتیننەو، بۆ نموونە، کۆمپانیان هەیه دەلی شەش ملیۆن بەشدار بۆی هەیه، سادەترین شت کە کارتێ مۆبایلهکە دەفرۆشیت لە بازار پینج سەد دیناری هاتۆتەو سەر، بەرپرسی سەرۆکی پەرلەمان، 500 دینار هیچ نیە لەوانەیه بۆ هاوولاتیەک، بەلام ئەگەر بییتو ئیمە لیرە بیخەینە سەر یەک ئەو ژمارە حیسابیە بکەین لە مانگیکا نزیکی سئ ملیار دینار دەکات، سئ ملیار دینار بە ناشرعی دەچیتە گیرفانی کۆمپانیایەکەو، کئی لەمە دەپێچیتەو، کئی بەدوایدا دەچیت، من ئەو پرسیارە لە بەرپرسی وەزیر دیکەم، کەوا جیان کردوو بۆ ئەمە، لەو بەدوایدا چوونانە کەوا هەیه، ئەمە کە کاری وەزارەتە، کە

نايكات، بەلەم لەولتەرەو بەبەتە تر ھەيە كە كاری وەزارەت نىيە، ھەرچەندە ئەمە ياساى پىكھاتەى وەزارەتە، خراوتە ياساگەو كە كاری ئەو نىيە، بۆ نەوونە، لەخالى شەشدا ھەروەكو ھاوكارم بەيان خانىش ئىشارەتە بەوھدا، شتەك باس دەكات، دامەزاندنى بىنكەى كەش ناسى و سەنتەرى بوومە لەرزە، بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان، ھىچ كاری وەزارەت نىيە بىتەن سەنتەرىكى ھەبى بەناوى بوومە لەرزە و سەنتەرى كەش ناسى، سەنتەرى كەش ناسى و سەنتەرى بوومە لەرزە، يەگىكە پەيوەندى بە كۆمەلەك سىكتەرى تر ھەيە، بە كۆمەلەك وەزارەتە تر، بە كۆمەلەك لايەنى تر ھەيە، مە نازانم ھىكەتەى ئەو لەچى دايە جەنابى وەزىر ئەگەر بىتو ئەو سەنتەرە لەو وەزارەتە بى، لەوانەيە بەو جۆرە ھاتبى كەوا ئىمە لە ھۆكۆمەتەى عىراقدا ھۆكۆمەتەى فەدرال سەنتەرە سەر بەو وەزارەتەيە، ئىمەش دامان نابى، كاری سەنتەرى بوومە لەرزەو سەنتەرى كەش ناسى ئەوھەيە، وەكو سەنتەرى بوومە لەرزە كاری دراست كەرنە، تۆپىنەوھەيە، بەدواداچوونە، ئاخۆ لەم ولتەدا بوومە لەرزە ھەيە، يان نىيە، يان پوودەدات يان پوونادات، چۆن بىنابەكانمان پىگاو بانەكان ھەموو لايەنەكانى تر تا چەند تەھەمولى ئەو دەكەن، ئەمە كاری وەزارەتەى خويندنى بالايە، لە وەزارەتەى خويندنى بالاش بەتايبەت ئىمە سەنتەرىكىمان ھەيە، سەنتەرى دىراساتى ستراتىژىيات، لىكۆلەينەوھو دىراساتى ستراتىژىيە، ئەمە كاری ئەوھەبى ئەو بەكات، چۆنكە كۆمەلەك باھسى لىيە، بەلەم لەگەل رىزى زۆرم بۆ ئەو كەسانەى لەوى ئىش دەكەن، چەند كەسىكن دەرچووى زانكۆن، بەلەم ئەم تۆپىنەوھە لەویدا نىيە، ئەمە كاردانەوھى خراپىشى دەبى لە داھاتوودا، سەبارەت بە كەش ناسىگەش ھەر ئەوھا، كەش ناسى تەنھا پەيوەندىدار نىيە بە وەزارەتەى گواستەنەوھ، كە ئايا رىگە دەگىرى يان ناگىرى، بەلگو پەيوەندى بە وەزارەتەى كشتوكايشەوھ ھەيە، پەيوەندى بە وەزارەتەى سەھەشەوھ ھەيە، پەيوەندى بە وەزارەتەى تەربىيەشەوھ ھەيە، پەيوەندى بە شارەوانى ھەيە، ھەريەكە بە بەشى خۇيان، بۆيە مە پىشنىارى ئەو دەكەم، ئەم سەنتەرە، ئەم بىنكەى كەش ناسى و بىنكەى بوومە لەرزەيە لەسەر وەزارەتەى گواستەنەوھو گەياندن نەمىنى، يان بچىتە ئەو سەنتەرەى كە سەر بە وەزارەتەى خويندنى بالايە، چۆنكە لە ولتانى تر كاتى كە سەيرى دەكەين لە ولتە پىش كەوتووەگاندا ھەيە دەستەيەكى سەربەخۇيە لەھەندى شۆيندا نىوھى سەر بە قىتاعى خاسە، نىوھ ھۆكۆمىيە، جۆرىك تىكەلەيە لە ھەندى شۆينى تردا، دەستەيەكە سەر بە ئەنجومەنى وەزىرانە، يان وەكو ھەريەكە لە دەستە سەربەخۇكانى تر، بۆ ئەوھى ئەمە بە ئەركى سەرشانى خۆى ھەلبەستىت، ئەوھەندەى مە ناگادار بەم وەزارەتەى خويندنى بالاش لە زانكۆشدا بە تايبەت لە بەشى جىولۆجى، داواى ئەمەيان كەردووە، بەشى جۇگرافىا بە ھەمان شۆوھ، كە ھاوكار بەم بۆ بەرپوھەردنى ئەم دووبەشە، ئەمە كاری باشتەر دەتوانى بەكات، سوپاس.

بەرپىز كاوھ مەھمەد امىن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تەيبىنەكانى مە زۆربەى زۆرى باسكرا، بەلەم ئەوھى كە پىم باشە لىرە دىقەتەى بەدەينەوھ بە تايبەتەى برادەرانى لىژنەى ياساى ئەگەر بتوانىن ئىمە فەقەرەيەك ياخود وشەيەك لە يەگىك لە بەرگەكان زىاد

بكهين، مەسەلەى چاودىرى كىردنە، ئىمە لىرە لە خالى 7 باسى پىدانى مۆلەت بۇ ھەموو بوارەكانى گواستىنەو و گەياندىن و پۆستە و كۆمپانىياكانى وەبەرھىنى خۆمالى و بىانى بەدواداچوونىيان، تەنھا بە دواداچوونەكە پەيوەندى بە گىرېبەستەكەو ھەيە، نەى گوتووە بە دواداچوونى گشتى، لەبەرئەوھى لەبوارى گواستىنەو و گەياندىن دا كەرتى تايبەت رۆلى زۆر كاريگەر و بەرچاوى دەبىت، كەرتى تايبەت لە مەتارات و لە تەلەفۇنات و پەيوەندىەكاندا ئەگەر چاودىرى نەگىت بەراستى لەوانەيە گلەيى و گازاندى و كەموكورتى زۆر پەيدا دەبىت، بۇ نموونە ئىشارەت درا بە مەواعىدى مەتارات، پىش چەند رۆژىك 10 تا 15 رۆژىك خەلك لە سلىمانى ھەموو ھاتبوون لە مەتارى ھەولير سەفەر بكن بۇ توركىا تەيارەكە ھەر نەھات، تەيارەى بەدىلىش نەبوو، ئەو خەلكە مايەو ەيان گەرايەو و عىلاجىان بۇ نەكردىن، لەبەرئەوھى بەشىكە و كىشەيەكە پىويستى بە بەدواداچوون ھەيە، لەبەرئەوھى مەسەلەى چاودىرى كىردن و بەدواداچوون نەك بۇ گىرېبەستەكان بۇ ھەموو ئەو كىشانەى كە لە مەجالى گواستىنەو و گەياندىن روو دەدات، ھەروھەا لە پىكھاتەى وەزارەت كە ھىشتا نەھاتووینەتە سەرى يەككە لە مەدىرىەتەكان ئىشى چاودىرى كىردن و بەدواداچوونە، بەلام لىرە لە مەھامى وەزارەت لە ئەركەكان و مەھامى وەزارەت ئىشارەت بە ھىچ چاودىرىەك نەكراو كە لەو كىشانەى كە خەلك لە ھاتوچۇ دا رووبەرئەوھى دەبىتەو، بۇيە پىم باشە لىرە لە فەقەرەى 8 يان لە فەقەرەى 9 ئەو مەسەلەيە عىلاج بكهين، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ئەرسەلان بايز اسماعيل (جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان):

كاك صباح فەرموو.

بەرپىز صباح بيت الله شكرى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دەربارەى ماددەى 2 خالى 2 كە دەلى دروست كىردن و وەگەرچىستىن و پەرەپىدانى تۆرەكانى ترام وای لە شارەكانى ھەرىم، دوو/ تۆرەكانى ھىلى ناسن، بە رەئى من تۆرەكانى ھىلى ناسن كافىيە، چونكە ترام وائىش ھەر ھىلى ناسن دەگرىتەو، لەناو شارەكاندا، فەقەرەى 4 مسۆگەر كىردنى بەرپۆەبىردن و وەگەرچىستىن و پەرەپىدانى بە رەئى من وشەى (گشت) ئىزافە بكرىت، گشت سىستەمەكانى گەياندىنى جىگر و ناودەست، لە جىياتى ناو دەست بكرىتە گوزراو، يەعنى (جوال)، ھەروھەا لە ئاخىرى فەقەرە ئەوھش ئىزافە بكرىت، ژىرخانى گەياندىن كە تۆرى كىبلى تىشكى و تەرەدوداتى بەكارھاتوو لە سنوورى ھەرىم لە خۆى دەگرىت، خالى شەشەم/ بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان پىم باشە بەم شىوہىە دابىرپىژرىتەو، دامەزىراندن و فراوان كىردن و پەرەپىدانى بنكە و وىستگەكانى كەشناسى و سەنتەرى بومەلەرزە و چاودىرى كىردن و كۆكردىنەوھى زانىارى بومەلەرزە لە سنوورى ھەرىم، خالى ھوتەم/ لە ئەخىرى فەقەرەكە دەلى كە دەبىتە مايەى قۇرخ كىردن، بەرەئى من ئەم وشەيە ئىزافە بكرىت، وەرگرتنى رسوماتى گونجاو بەپىي گىرېبەستەكان، خالى نۆيەم/ پىم باشە سەرۆكى پەرلەمان دووبارە بەم شىوہىە دابىرپىژرىتەو، لە جىياتى سەرپەرشتى كىردن و

رېڭخستن، كار كردن له پېناو پهره پېدانی ته كنه لوجیای زانیاری و تۆرى ئەنتەرنېت و زەمینه ساز كردن بۆ دامەزراندنی حكومهتی ئەلیكترۆنی (A.GOVERMENT) له سنووری هەریم، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ئەرسەلان بايز اسماعیل (جیگری سەرۆکی پەرلەمان):

كاك عبدالسلام فەرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صدیق:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من تەسەور دەكەم ئەم ماددەبە پېویستی بەو هەبە گەفتوگۆی لەسەر رابگرین و سەرلەنووی دارشتنی بۆ بکەینهوه، رجا ئەكەم له جەنابی وەزیر و هەردوو لیژنە تۆزی بايەخ بەدەنە تیببینهکانی من، من وازدینم له زمانەوانیەكە، بەلام له پەرنسیپ ئیمە ئەمپرو له زەمەنیک دەژین کەرتی تاییبەت زۆریە زۆری ئەم ئیشانە دەکات و وەزارەت نایکات، پەرسیارەكەم ئەو هەبە نایا نایمان هەبە بگەرپینەوه بۆ کۆن و وەزارەت ئەم شتانە بکات؟ بپرو ناکەم، نایا وەزارەت فەلەن دەتوانی تەئمین و ئیدارەو تەشغیلی شەریکەکانی موبایل بکات؟ بۆبە دەبوابە زیاتر بیری ئی بکەینهوه، نموونەبەکی تری زۆر زۆر وازح (الاشراف و تنظیم و تطویر تکنولجیا المەلومات و شبکە الانرنیت) رېگەم بەدەن من پەسپۆری ئەم بوارەم، هەبە عیلاقەتیک له بەینی تەکنەلوجیای مەلومات و ئەنتەرنېت نیه، ئەنتەرنېت یەکیکە له ئەنجامەکانی تەکنەلۆژیای مەلومات، تەکنەلۆژیای مەلومات کۆمپیوتەرە و بەرمەجەبە و هەموو شتە، نازانم وەزارەتی نەقل عیلاقەتی هەبە بە تەتویری ئەنزیمە تەشغیلی کۆمپیوتەر و دانانی پڕۆگرامەکان و تەتبیقات یان وەزارات و ئەو؟ بۆبە هەبە عیلاقەتی تەکنەلوجیای مەلومات و تەتویری ئەمە ئیشی وەزارەتی تەکنەلوجیا نیه، تەکنەلوجیای مەلومات ئینفۆرمەیشن سیستەم دەداتە پڕۆسیسینگ و ئایتیه و ئەمە ئیشیکی ترە، مەسەلەئە ئەنتەرنېت کەس ناتوانی ئیشراف بکات و تەنزیمی بکات، با وەزارەت خۆی نەکاتە ئەو، من له سویدەوه دیم و جی ئیس ئیمەكەم پێبە دەچمە سەر شاخیک لەمەنتیقەبە بەرواری بالآ و ئەنتەرنېت بەکار دینم، من نازانم وەزارەت جی دەکات؟ وەزارەت چۆن دەتوانی بۆ من سیرفەری گەورە دادەنی تەنزیم و تەتویرەكەئە ئینتەرنېت جیهازیک نیه بینایەك نیه، شەبەكەبەكە له هەموو دونیا و بۆبە ئەنتەرنېتە و بۆبە ئەوئەندە سەرکەوتوو، چونکە کەس ناتوانی سەیتەری لەسەر بکات، ئەگەر نیازی ئیمەبە خوانەکات وەکو دەولەتە دکتاتۆرەکان سیرفەرێك دانیین و مەلقەمێك دانیین و تەحیدید بکەین هاوولاتی مافی هەبە بچیتە کام سەفحە و نەچیتە کام سەفحە، من داوا دەكەم له پەرلەمانتاران پێش ئەو هەبە دەنگ بەدەن لەسەر ئەو خالە خویان یەکلایکەنەوه، لەگەل ئەوئە ئەنتەرنېت سانسۆر بکریت؟ یان نا؟ بۆبە ئەم ماددەبە ئەسلەن زیادەبە، ئەگەر بتانەوئە هەر بەینی و وەزارەت وای پێشان بەدات کە ئیلتزاماتی هەبە، من پێشنیار دەكەم ئەگەر بە دلتان بیت (تهیئة البنية التحتية المطلوبة لتطویر خدمات الانرنیت وتوفیرها لكافة المواطنين) ئەمە ئەگەر وەزارەت بیکاتە ئەو ئەشەد و بیلا بۆ ئەو هەبە فراوانی بکات، بۆ ئەو هەبە مەجال بەدات وەکو کاک صباخ باسی خەتی سلکی ئەو بکات، بەلام ئیشراف و تەتویر نەخیر، بۆبە ئەگەر سەری ئیو هەبە گێز نەكەم

مادده مادده بچم هه مووی بهو تیروانینه ته ماشا کراوه، شتیکه ئیمه تیپه پیمان کردوه، گه راجی نه هلی ههیه، خوتی نه هلی ههیه، یه عنی ده چیه سوریا نه وه زارته ناگاداریه تی و نه کس، چ تازه بیین ئیمه وه زارته هه موو گه راجه کان کافه نووسراوه، هه موو گه راجه کان سهیته ره تی بکات، نهو گه راجانه دوو سی یه کن که سهر به حکومه تن برۆن بزانه چونه؟ بویه رجاتان تی ده که م من به جدی نهوه ده لیم نه م ماددهیهی سهروو تازه دارشتنیکی دهوی و وه زارتهی نه قل و گواسته نهوه له حکومه تیکی دیموکراسی به تایبه تی له هه ریمیک پیوه ردانانه و چاودییه بو نهوهی نهو پیوه رانهی دانراون په چاو ده کرین یان نا؟ لهوه زیاتر ئیشی نیه، نه گه ر بیهوی شه ریکه یه کی هه بی هی گواسته نهوه و گه راجیکی هه بی مونا فسه ده کات له گه ل که رتی تایبه ت، نه گه ر بیهوی خه تیکی موبایلی هه بی انشالله نایبی، مونا فسه ده کات له گه ل خه تی تایبه ت، به لام نه ده چیت نهو ئیشراف ده کات له سهر مه تار، ئیمه ده زگایه کمان هه یه، هه موو نه رکه گانهی ده زگا دیارن، کافیه بلایت (الاشراف علی المطارات الدولیه عن طریق مؤسسه المطارات المدنیه) و خه لاس، تراموای کاک صبا ح باسی کرد، گه راجات ته سهور ده که م ئیشی قناعی خاسه، ته ئمین و ئیداره ی ته شغیلی نه جهیزه ی ئیتسالات ته بیعی حه قی نیه و ده بی قبولی نه که یین، به مه عایر دانین و نه م مه عایرانه ش ئیتحادین، یه عنی من دوو تیبینیم هه یه له سهر نه م ماددهیه، زۆر له نه رکه کان ئیتحادین، به ریده و مواسه لاته و مه جموعه یه ک وه سائیه، هه تا ته ردوداته، نه مه ئیتحادین نه مانه، نهو ماددهیه ی ده لی ته نسیق له گه ل وه زارته ی ئیتحادی به سه، به شیکی تر که رتی تایبه ته، نه سلنه نه وه زارته ده توانی بیکات، نه ده توانین ئیمه پاشه کسه بکه یین له وهی هه یه، بویه رجاتان تی ده که م نه مه پیشنیاری منه، تیینه گانهی خوشک و براکانتان گوئی تی بوو، هه ندیکیان ریزم هه یه بو بلین پنی کردنی نه مه بوو، به لام به ره تی من نه م ماددهیه هه مووی ناگونجی له گه ل واقعی ئیستای کوردستان، ناتوانی وه زارته جی به جی ی بکات، هه ندی پره نسیمی تی دایه ئیمه ده بی دژی بین، سو پاس.

به ریز د. نه سه لان بایز اسماعیل (جیگری سه روکی په ره لمان):

هاوراز خان فه رموو.

به ریز هاوراز شیخ احمد:

به ریز سه روکی په ره لمان.

دیاره ئیمه له سهر نه سلنی پرۆزه یاسایه که گه توگو ده که یین، له نه سلنی پرۆزه یاسایه که ش دوو مادده هه یه، ماددهیه ک به ناوی ئامانجه کان و ماددهیه ک به ناوی نه رکه کان هه یه، به لام نهو ماددهیه ی که ئیستا که ئیمه گه توگو له سهر ده که یین مادده ی 2 دیاره نهو ئامانجه یه که باسی لیه کراوه کومه تی نه رکیشی له گه ل تیکه لکراوه، به تایبه تی نه گه ر ته ماشای بکه یین له خالی 7 که باسی پیدانی مؤله ت ده کات، وه کو ئامانجیکی وه زارته باسی ده کات که له نه سلدا ده بی نهوه نه رکی وه زارته بی له خالی 10 به هه مان شیوه سه ره پرشتی کردنی نووسینگه گانهی گواسته نهوه دیسانه وه وه کو ئامانجیک باسی ده کات له نه سلدا نهوه ده بی نه رکه بی، مه شق پی کردنیش هه ر به هه مان شیوه مه شق پی کردن و شیاندنی کارمه ندانی وه زارته،

هممههنگی کردن لهگهل و وزارتتی گواستنهوه و گهپاندنی فیدرال دا ئهمهش له ئهرکه نابی له ئامانجی وزارت دابی، ئهسلهن دهبی له ئهرکیدا بیّت، ئهگهر وهکو ئهوهی که لیژنه‌ی خزمه‌تگوزاریه‌کان و شارهوانی و گواستنهوه و گهپاندن داوای کردووه، ئهرکیشی بۆ زیاد بکریت ئهوه شتیکی باشه، بهلام ئهگهر ئهرکی بۆ زیاد نه‌کریت بۆ ئهوه ماددهیه، دهبی ئهوه ئهرکانه له ئامانجه‌کان جیا بکرینهوه و ئهوه چوار خاله له ئامانجه‌کان دهربه‌یندری، سوپاس.

به‌رپز د. ئهرسه‌لان بایز اسماعیل (جیگری سه‌رۆکی په‌رله‌مان):
شه‌ونم خان فه‌رموو.

به‌رپز شه‌ونم محمد غریب:
به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

بی گومان هاو‌رپییانی پیش من هه‌ستان له هه‌ندی خالدا قسه و باسیان له‌سه‌ر ئیشه‌کانی ئه‌م وزارتته کرد، ئه‌و خالانه‌ی که ده‌لی دروست کردنی مه‌تارات و تراموای و ریگای ئاسن به‌راستی ئه‌مانه له ئیشی وزارتتی نه‌قل و مواسه‌لات نیه، چونکه ئیمه ده‌زانین و وه‌ک ئه‌وان باسیان کرد ئه‌و وزارتته ناتوانی ئه‌م ئیشه‌انه بکات، ده‌بی ئه‌م وزارتته سه‌رپه‌رشتی کاری ئه‌و ئیشه‌انه بیّت یاخود به‌نامه‌ی تایبه‌تی دابنی بۆ به‌رپوه‌چوونی ئه‌و ئیشه‌انه و سه‌رپه‌رشتی کردنیان، من له‌گهل هه‌مان رام که ئه‌و خالانه بگوردریت و به‌و شیوه‌یه مامه‌له‌ی له‌گهل دا بکری و که ئیشی وزارتتی نیه له ئیستادا، به نیه‌به‌تی دامه‌زراندنی بنکه‌ی که‌شناسی به‌راستی ئه‌م بره‌گه‌یه هه‌روه‌کو د. سه‌روه‌ر قسه‌ی له‌سه‌ر کرد، ئه‌مه کاریکی تایبه‌ته به به‌شی جیولۆجیه‌وه، ئیشی وزارتتی گواستنه‌وه و گه‌پاندن نیه، ئه‌مه هینی ته‌به‌قاتی ئه‌رز، بوومه‌له‌رز هه‌موومان ده‌زانین ده‌بی دیراسه‌تی ته‌به‌قاتی ئه‌رز بکری و ده‌بی ته‌حلیلی بۆ بکریت، ده‌بی هیله‌کانی بوومه‌له‌رز له هه‌موو دونیادا ته‌حیدید بکری و ئه‌مه بابه‌تیکی دووردریژه و به‌راستی ئیشی ئه‌م وزارتته نیه، له‌به‌رئه‌وه هه‌روه‌ک باسکرا، ئه‌و سه‌نته‌ره هه‌یه، سه‌نته‌ری دیراساتی ستراتیجی کوردستانه که ئه‌مه سه‌نته‌ری لیکۆلینه‌وه‌یه و مه‌جموعه‌یه‌ک مامۆستا و پسپۆر هه‌یه هه‌مووی خاوه‌نی شه‌هادی دکتۆرا و ماجستیرن له بواره‌کانی ته‌کنیک و ته‌کنه‌لۆجیا دا له هه‌موو بواره‌کانی زانست دا هه‌روه‌ها ئه‌نواع ئه‌جهیزه‌ی باشیان هه‌یه بۆ جی به‌جی کردنی ئه‌م کاره، یاخود ده‌بی ئه‌م بابه‌ته ره‌بت بکریت به‌م دائیره‌یه‌وه که سه‌ر به وزارتتی خویندنی بالایه و یاخود به تایبه‌تمه‌ندی ره‌بت بکریت به به‌شی جیولۆجیه‌وه له زانکۆکاندا، ئه‌گهر بکریت به سه‌نته‌ره‌که و ره‌بت بکریت به به‌شی جیولۆجیه‌وه هه‌ر ده‌بی بۆ ئه‌وه‌ی دیراسه له‌سه‌ر ئه‌و بابه‌ته بکریت، به نیه‌به‌تی بره‌گی 9 وه هاو‌رپیم کاک عبدالسلام قسه‌ی له‌سه‌ر کرد، ئه‌سلهن من پیم باشه ئه‌و بره‌گیه هه‌ر ئیلافا بکریت، چونکه ئه‌و بره‌گیه لی‌ره دا من به زیادی ده‌زانم، ته‌ئیدی پیشیاره‌که‌ی کاک عبدالسلام ده‌که‌م یاخود ئه‌وه‌ای ل بکریت که کاک عبدالسلام باسی کرد، له بره‌گی 11 مه‌شق پی کردن و شیاندنی کارمه‌ندانی وزارت له هه‌موو بواره‌کان دا پیویسته لی‌ره ده‌ست نیشان بکریت له بواره‌کانی زانستی تایبه‌ت به گه‌پاندن و گواستنه‌وه، هه‌روه‌ها به نیه‌به‌ت

بەرگه‌ی 13 له‌سه‌ر عه‌ره‌بیه‌که مولاچه‌زه‌یه‌که هه‌یه له‌سه‌ر هاندانی وه‌به‌ره‌هینان له‌ بو‌اره‌گانی گواسته‌وه و گه‌یاندن دا که وه‌زاره‌ت دیاری ده‌کات، پیم باشه به‌م شیوه‌یه‌ی ئی بکریت، (وضع خطط تشجيع الاستثمار فی مجالات النقل والاتصالات وتكنولوجيا المعلومات على اساس المنافسة لتقديمها فی جو یكفل توفیرها للمستفدين بصورة متطورة وبما یتماشى مع تطورات التقنية وبالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة فی الاقليم).

به‌رپز د.ئه‌رسه‌لان بايز اسماعیل (جیگری سه‌رۆکی به‌رله‌مان):

كاك فاضل فه‌رموو.

به‌رپز فاضل محمد قادر(به‌شاره‌تی):

به‌رپز سه‌رۆکی به‌رله‌مان.

له‌ ماده‌ی 2 هه‌رچه‌ند هاوه‌لانم باسیان له‌ مه‌سه‌له‌ی دروست کردن و وه‌گه‌رخستن و به‌ره‌پیدانی هه‌موو جو‌ره‌گانی ته‌رمینال، ئه‌مه به‌ حه‌قیقه‌ت من پیم خو‌شه له‌سه‌ر ئه‌وه هه‌ندی قسه بکه‌م، مه‌سه‌له‌ی ته‌رمینال پیم وایه له‌ هه‌ریمی کوردستان هه‌ج و جودیکه‌ی نیه و ده‌شتوانم بپیم مه‌سه‌له‌ی ته‌رمینال گه‌رفتیکی گه‌وره‌ی بو‌ هاوولاتیان دروست کردوو، چونکه هه‌ج کام له‌ لایه‌نه‌گانی له‌به‌رچاو نه‌گیراوه، نه له‌ بواری ته‌ندروستی و نه له‌ بواری شیوه‌ی به‌کاره‌ینانی ته‌رمینال، ئه‌گه‌ر سه‌رنجیک بده‌ین ئه‌وه‌ی که به‌رچاومان ده‌گه‌وئ به‌راستی له‌ زۆربه‌ی ته‌رمیناله‌کان له‌ هه‌ریمی کوردستان به‌ حه‌قیقه‌ت هه‌ج مواسه‌فاتیکی ته‌رمینالی نیه، بو‌یه من پيشنیار ده‌که‌م له‌م پرۆژه‌یه‌ی که ئه‌مپرۆ په‌سه‌ند ده‌کری زیاتر وه‌زاره‌تی گواسته‌وه و گه‌یاندن موکه‌له‌ف بکریت به‌ دروست کردنی ته‌رمینال له‌ هه‌ریمی کوردستان، چونکه ئه‌وه‌نده که ده‌بینین له‌ هه‌موو نه‌وعه‌کان به‌عنی ئه‌گه‌ر سه‌یر بکه‌ی ئه‌و شوپانه‌ی که عیلاقه‌ی به‌ بواری توجاره‌ت و بازرگانی یان که‌رته‌ تایبه‌ته‌کانه‌وه هه‌یه ئه‌و گوندانه‌ی که دروست کراون به‌ ناوی جو‌راوچۆر له‌ هه‌ریمی کوردستان، سه‌یر ده‌که‌ی چه‌ند نه‌وع مواسه‌فاتیان تیدایه، یان چۆن ئیه‌تنامه‌ی پیدراوه، به‌لام مه‌سه‌له‌ی ته‌رمینال له‌ هه‌ریمی کوردستان شتیکه بو‌ هه‌موو خه‌لکه و هه‌موو که‌سی رووی تی ده‌کات، به‌لام هه‌ج مواسه‌فاتیکی ته‌رمینالیان تیدا نیه له‌ هه‌ج روویه‌که‌وه، بو‌یه ئومید‌ه‌وارم و پيشنیار ده‌که‌م مه‌سه‌له‌ی ته‌رمینال چاره‌سه‌ر بکریت، له‌ خالی 9 هه‌ر له‌ ماده‌ی 2 من سه‌د له‌سه‌د ته‌ئیدی پيشنیاره‌کان و بو‌چوونه‌گانی كاك عبدالسلام ده‌که‌م، به‌لام ئیمه ده‌کری به‌ حه‌قیقه‌ت خالی 9 بو‌ مه‌به‌ستی تر و بو‌ خزمه‌تی هاوولاتیان به‌کاربه‌ینین و نه‌ك بو‌ چاودیری کردنی تو‌ری ئه‌نته‌رنییت و فه‌یس بوک و ئه‌وانه، ئه‌مه به‌ حه‌قیقه‌ت ئه‌وه‌ی که من ئیشاره‌تی پی دده‌م له‌ هه‌ریمی کوردستان هاوولاتیان گه‌رفتیکی زۆریان له‌ ده‌وائیر هه‌یه، له‌ ده‌وائیر بو‌ مه‌سه‌له‌ی کتابات، من پيشنیار ده‌که‌م تو‌ری ئه‌نته‌رنییت بو‌ خزمه‌تی هاوولاتی به‌کاربه‌یت، چونکه له‌سه‌رتاسه‌ری کوردستان هاوولاتیه‌ك بو‌ کتابیکی به‌سیت ده‌بی له‌وپه‌ری کوردستانه‌وه بی بو‌ پایته‌ختی هه‌ریمی کوردستان و به‌دوای کتابیک داو ئه‌ویش (10 - 15) روژ زیاتریشی پی ده‌چی، بو‌یه ئه‌گه‌ر بی‌تو له‌ هه‌ریمی کوردستان تو‌ری ئه‌نته‌رنییت ئه‌و هاوولاتیه‌ی که‌وا

کتابیکی ھەبە و داواپەکی ھەبە ولە کوپى تەسلىم دەکات لەوئى وەلامەگەى وەرپگىرى من پىمواپە ئەمە خزمەتپىكى گەورەپە بۇ ھاوولاتیان ئەگەر ئەنجام بدىرى و خزمەتپىكى زۆر بەرچاوپشە و زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ئەرسەلان بايز اسماعيل (جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان):

كلك قادر فەرموو.

بەرپىز قادر حسن قادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

منپش ھەر لە عینوانى ماددەگە تەئیدى لىژنەى گواستەنەووە گەیاندىن وجەنابى وەزیر و برادەران دەکەم کە ئەرك و ئامانجەکانى وەزارەت بى، ئینجا لە برپگەى 4 تەقریبەن ئەووش تىببىنەىكى لوغەویە کە دەلى مسۆگەر کردنى بەرپۆهبردن و وەگەر خستەن و پەرەپیدانى سیستەمەکانى گەیاندىن جىگىر و ناو دەست و بە تەل و بى تەل، بکرىتە مۆبايل، چونکە شەرت نپە ھەموو شتىک تەرجومەى حەرفى بۆبکرىت، کۆمپىوتەر کۆمپىوتەرە، تەلەفزیوون تەلەفزیوونە، ئەنتەرنىت ئەنتەرنىتە و موبایل ھەر مۆبايلە، ھەر مۆبايلەگە بنووسرى یان لاپەنى کەم گەرۆک بنووسرى، برپگەى 5 منپش تەسەور دەکەم ئەمە لە دەسەلاتەکانى حکومەتى ئىتحدادى بپت، بۆپە ئەگەر لە ئەخیری برپگەگە کە ھاتووە دروست کردن و رپکخستەن و پەرەپیدانى بنکەکانى پۆستە و دەرکردنى پوولى پۆستە و پپشکەش کردنى خزمەتگوزارى پۆستە و بەکارھینانى و تا دوایى، بەراویژ لەگەل حکومەت، یان بە ھەماھەنگى لەگەل حکومەتى فیدرالى بۇ ئیزافە بکرى و ئەوہى تر کە زۆر بەلامەوہ گرنگە تەئیدى رەئى ھاوکارى بەرپىزم کاک خلیل عثمان دەکەم ئەگەر نازانم تا چەند پەپوہندى بە وەزارەتى گواستەنەووە وگەیاندىنەووە ھەبە، ھاوردەکردنى ئۆتۆمبیل ئەمە فعەلەن گرتپىكى زۆر گەورەپەو ئەزمەپەکی گەورە و فەیرانىکە رووبەرپووی ھەموو ھەرپمەکەمان کردووہتەوہ، ئەو ژمارە زۆرە بەبى تەحدید کردن یەعنى ئیستا ئیمە رووبەرپووی ئینھارىکى ئابوورى و لە ھەمان کاتپش دا کارپگەرى لەسەر ئاساپشى نەتەوہپشمان دروست کردووہ، ئەو ھەموو قوربانپانەى کە رۆژانە دەدرى، ئیتر ئەگەر ئەمە تا چەند پەپوہندى بە وەزارەتەوہ ھەبە لەگەل لاپەنەکانى تری پەپوہندار حەدیك بۇ ئەمە دابندرى زۆرم بپ باشە و سوپاس.

بەرپىز د.ئەرسەلان بايز اسماعيل (جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان):

تارا خان فەرموو.

بەرپىز تارا تحسین ئەسەدپ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەراستى دەرچوونى ئەم قانونە یەکپکە لە کارە گرنگەکان کە ئینشالە لە ھەرپمى کوردستان، کە چەند ئیمە تەئمین کردنى ھاتوچۆ کردنى ھاوولاتی و کەسانپک بپى ھەئبەتە پپشاندانى ئپھتەم دانە بەوہى کە

پيشكهوتن يهكېكه له پرهنسيپهكاني كه ولاتهكهى پي پيش دهكهوى، ئيقتراحهكاني كه هاوكارانم كرديان بهراستى من لهگهئيانم له يهك خال ئهويش كه دهست پي دهكات ماددهى 2 ئههدافى ومزارهت ببيته (اهداف ومهام الوزارة) خالى دووم رهدى زلزالي كه باسى كرد د.سهروهر من لهگهئيم ئهوه دهستهيهكى تايهته لهگهل رهدى زلال كه بدريته ومزارهتى تهعليمى عالى و كه به ديراسات و شت ئهमे دهكرت، سيپه خالم ئهويه كه شهبهكهى ئهنتهرنيت كه باس دهكرت و وايزانم ليتره جيگاي نيه و ئهمه دهگهريتهوه بو ياساى راگهياندن زياتر بهوه ههئدهستى، خالى 11 (تدريب وتاهيل منتسبى الوزارة فى جميع المجالات) نازانم چ مهجاليكه؟ ئهه موو مهجالهى كه باس دهكرت و وهكو كاك عبدالسلام گوتى ئهه موو تيگهكردنهى كه لهناو مههام و ئهرك وهه موو شتهكاني كه باسكراوه ئهه مجا ديت ليتره دهلى (تاهيل منتسبى الوزارة فى جميع الحالات) حالتهكان تهديد بكرى چين و ئايا له چ لايهكهوه له چ كاريكهوه كه دهكرى، ئهگه ر لابرى باشه و ئهگه ر نا تهديد بكرى لهوه و لهوهى كه پيويستى پييه ومزارهتهكه له چيدا تهتبيق بكرى؟ موزهفينهكانيهتى، ئهوانهى تهعامولى لهگهل دهكهن، ئهوانهى كه هقد دهكهن، كين ئهه كهسانهى كه دهيانهوى تهئهيل بكرين بو ئيشى باشتر؟ سوپاس.

بهريز د.ئهرسهلان بايز اسماعيل (جيگرى سهروكى پههلهمان):

بهراستى ههندى خال ههيه، ههندى مهوزوع ههيه پيويست به قسه كردن نيه لهسهرى، ئهمه مهشروعى قانونه و دهبي قانون، ئايا له قانون دهتوانين بلين نابى و ركب و نهفه ر بچيته ناو سهياره و لهناو سهياره چاوهري نهكات؟ ئايا دهتوانين بلين فلان پاس له سهعات چهندهوه دى و له سهعات چهندهوه نابى بيخهينه ناو قانونهوه؟ وهلا فلان تهرمينال قوراوه و پيويست نيه، يهعنى ئهمه شتى تهنفيزى نيه، پههلهمانتار دهكرى بچيته دائيرهى مهعنى تهعقيبى ئهه مهسهلانه بكات، ئهمه پروژه ياسايه و پروژه ياساش قانون شته ئهساسيهكان باس دهكات، ليژنهى ياسايى رهئيتان؟ كاك شيروان فهرموو.

بهريز شيروان ناصح ههيدهرى:

بهريز سهروكى پههلهمان.

ئيمه ههز دهكهن ههندى مهسائل ههيه ئهوهى پهيوهندى به ليژنهى ياساييهوه ههيه، ههنديك روونى بكهينهوه، له ههمان كات دا ههندى مولاچهزه بو مان هات كه گوايه ومزارهت له زمنى ئهه مادديه ئههدافى ديارى نهكردوه، زور له بهريزان ئهندامانى پههلهمان مولاچهزهيان بو ناردووين دهلين كه پيويسته له ئههدافى ومزارهتى تهنميهى قناعى نهقلى تيذا بيت، رهفعى مستهواى خدمهى تيذا بيت، تهعزيزى دهورى قناعى خاسى تيذا بيت، تهحقيقى تهنسيق له مهجالاتى نهقل ههبيت، ئيمه باشه ئهگه ر ئيهوش پيتان باش بيت، ئيمه ئههدافى ومزارهت سياغيهكمان بو ئاماده كردوه، ئهه سياغهان بو دهخوينمهوه سياغيهكى عام و شمولىه، ئهگه ر پيتان باش بى نيقاشى لهسه ر دهكهن، ئهويش ئهويه (اهداف الوزارة: تهدف الوزارة الى ارتقاء مستوى خدمات النقل بطرقه المختلفه وخدمات الاتصال بقنواتها المرئية المسموعة والمقروءة بحيث تتلائم ومتطلبات المرحلة التنموية التى يمر بها الاقليم على مختلف الاصعدة ومواكبة

المستجدات التي تشهدها هذه الخدمات على الصعيد العالمي والاستفادة من التقنيات الحديثة في هذا المجال) نومه أهدافه كهيئه ونه أهدافيكي عامه ته حديديشمان نه كردووه و كراووشه و ئيمكان ههيه نومه له جياتي نه و فهقه رانهي كه بهرپزان نه نداماني په رله مان ته ئكيديان له سهري كردووه، ته بعن له زمني نه وانه ئيعدادي ديراساتي جهدواي ئيقتساديشي تيديه و به ته ئكيديش هه ر وهزاره تيكي ديراسه ي جهدواي ئيقتسادي ههيه و نه ووه جهدواي ئيقتساديش ده گريته وه، خالي دووهم كه له پرووي ياساييه وه دهمه وي ئيشارته ي پي بدوم ئيمه قانوني رهقم 18 قانوني مه تاراتي مه دهنى ديراسه مان كردووه له ليژنه ي قانوني و له گه ل نه و قانونه هه لمان سه نگانده هيج ته عاروژيك نيه به يني قانوني رهقم 18 و نه و پرؤژه ي كه ئيسا ته قديم كراوه له لايه ن وهزارته ي گواستنه وه و گهيانده ن خاليكي تر كه ههيه و دهمه وي ئيشارته ي پي بدوم نه وويش نه وويه ئيمه ته نها ناكري ده ستى وزارته بيه ستينه وه به ئيشراف كرده ن له سه ر فرؤكه خانه كان و به عه ملى ئيمه پياده ي نه و خاله مان كردووه كه وهزارته حه قى خو يه تي كه مه تارات دروست بكات، به لام خو ستافى وهزارته نه و مه تاراته دروست ناكات، به لكو به ريگاي عقودو له ريگاي كو مپانيا جيهانيه كانه وه نه م مه تاراتانه دروست ده كرى و ته نها ناكريته ئيمه به س له مه سه له ي ئيشراف حه سري بكه ين، چونكه ئيشراف شتيكه و ئينشائيش شتيكي تره، به نيسبه تي فه قه رى 7 كه له پرؤژه كه هاتووه، رهنگه ئيمه خيلافيشمان له گه ل بهرپزان له ليژنه ي شاره واني هه بي، ئيمه پيمانوايه بره گه 7 به شيويه كي مو تله ق هاتووه، حه قه ئيمه به مه سائيلي ئاسماني و وشكاني ته حديدي بكه ين، به نيسبه ت سه نته ري كه شناسييه وه، دياره بهرپزان نه نداماني په رله مان دوو ره ئيان ههيه، ره ئيه ك له گه ل نه وويه كه له زمني ته شكيلاتى نه م وهزارته بي و ره ئيه كيش ههيه له گه ل نه وويه كه خار جي ته شكيلاتى نه م وهزارته بي، بهرپزان رهنگه ئيمه ش له ليژنه ي ياسايي هه ندى بو چوونى و امن هه بي، به لام ئيمه پيوسته پيش نه ووي به ت له و مه سه له يه بكه ين بزاني ره بتى كو ي ده كه ين، نه و وهزارته ي خو ينده نى بالايه و بهرپزان له وي په يوه نديان كردووه، خيلاف ههيه عه جبه ره بتى نه وي بكره تي يان ره بتى نه وي نه كره تي؟ مه فروز وايه كه پيشتر نه و مه سه له يه يه كلابه كينه وه و فه ك كرده نى له وهزارته كه زور ئاسانه و زه حمه ت نيه، موديره تيكي عامه يه، فه كي ئيرتباتى ده كه ين له م وهزارته وه ره بتى ده كه ين به وهزارته كه ي ديكه، به لام نه ووه ئيمه پيمان وايه به شيويه كي مه دروس بيت، نه ك به شيويه كي سه ري بي بيت، بتوانرى وهزارتى مه عنيش هه ماهه نكي و هاوكارى يه كتر بين، بو نه ووي بتوانين نه و جيهه ته ي كه پي ره بت ده كره تي ده ست نيشان بكره تي، له مه سائيلي فه نى تر من بو بهرپزان ليژنه ي شاره واني و جه نابي وه زير به جيى دي لم، زور سو پاس.

بهرپز د. نهرسه لان بايز اسماعيل (جيگري سه رو كي په رله مان):

ليژنه ي گواستنه وه؟ كاك بلال فه رموو.

بهرپز احمد سليمان عبدالله (بلال):

بهرپز سه رو كي په رله مان.

دیاره به‌پریشان زور چوونه ورده‌کاری یاسایه‌که‌وه، به‌لام ئی‌مه ئه‌وه‌ی که توانییمان کۆنترۆلی بکه‌ین له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که جوابی بده‌ینه‌وه یان ئه‌وه‌ی که موقنق کهر بئ بۆیان، دیاره شتی جیاواز گوتراوه، به‌لام له‌سه‌ر ئینشا و له‌سه‌ر دروست کردنیان یان چاودیری کردنیان ئی‌مه‌ش به‌راستی هه‌مان تییینی لیژنه‌ی یاساییمان هه‌یه، ئی‌مه ناکری دهستی و‌هزارت ببه‌ستین به‌وه‌ی که‌وا چاودیری مه‌تاره‌کان ده‌کات که بۆ خۆی ناتوانی بی‌کات، ئه‌وه‌ش هه‌ر ئینشا کردن هه‌ر ئه‌وه‌یه و خۆشی ده‌یدات به‌ کۆمپانیای کهرتی تایبه‌ت و‌خۆی ده‌یکات، ئه‌گه‌ر ئیشراف بی‌ت که‌واته له‌وانه‌یه ئه‌و و‌هزارته عیلاقه‌ی پێوه نه‌بی و بدریته و‌هزاره‌تیکی تر یان شوینیکی تر، له‌به‌رئه‌وه ده‌بی ئینشا نه‌ک ئیشراف، قسه له‌سه‌ر پوول کرا که ده‌بی له‌گه‌ڵ حکومه‌تی فیدرالی ته‌نسیق بکری‌ت، ئی‌مه‌ش له لیژنه زور موناقه‌شه‌ی ئه‌وه‌مان کردووه، ئه‌وانه‌ی که لی‌ره گوترا به زیاده‌وه ئه‌وه‌شمان زور باس کردووه، ره‌ئی و‌هزارت ئه‌وه بوو که دهستی و‌هزارت نه‌به‌ستری، له‌به‌رئه‌وه‌ی ئیستا خۆیان ئه‌وه مومارسه ده‌که‌ن، مومارسه‌ی ده‌که‌ن و‌هیچ موشکیله‌ش نه‌بووه، بۆ ئی‌مه جاریکی تر و‌هزارت ببه‌ستینه‌وه به‌ حکومه‌تی فیدرالی و ئه‌وانیش ئه‌و کاته جوابی بده‌نه‌وه یان نه‌یده‌نه‌وه، له‌به‌رئه‌وه ئی‌مه پیمان باش نیه که ئه‌و مه‌سه‌له‌ی پوول و مه‌سه‌له‌ی ئه‌وانه‌ش دیسانه‌وه ببه‌ستریته‌وه به‌ و‌هزارته‌وه، به‌پریشکی دیکه باسی ئه‌وه‌یان کرد که له‌سه‌ر مه‌عابری حدودی یان ده‌روازه‌گانی سنووری ئه‌وه هه‌ر له‌هه‌مان ماده‌ له بره‌گی 10 ئه‌گه‌ر ته‌ماشای بکه‌ین تییدا هاتوو که ئه‌وه ئیشرافی ده‌کات و په‌یوه‌ست ده‌بی به‌و و‌هزارته‌وه، له‌به‌رئه‌وه مه‌علومه له‌ناو و‌هزارته‌که دایه، خۆی باس له‌وه کرا که مه‌تاره‌کان به‌پیی هه‌مان ماده 3 بره‌گی 4 ئه‌گه‌ر ته‌مasha بکه‌ن له‌وئ زور به‌روونی دیسانه‌وه هاتوو که مه‌تاره‌کان ده‌که‌ونه چوارچی‌وه‌ی ئه‌م و‌هزارته و ئه‌م و‌هزارته ئیشرافیان ده‌کات، براهیکی تر باسی ئه‌وه‌ی کرد که ده‌سه‌لاته‌گانی بۆ زیاد بکری‌ت، پیمانوايه ده‌سه‌لات و ئه‌رک لی‌ک نزیکه و پیمان باش نیه که ئه‌و که‌لیمه‌ی ده‌سه‌لاتی بۆ زیاد بکری‌ت بۆ و‌هزارت، باس له ره‌سدی زلزالی کرا، ئی‌مه به‌راستی له لیژنه‌ش ئه‌م ره‌سدی زلزالیه خۆیان داویان کردبوو به نووسراوی ره‌سمی داویان له ئی‌مه کردبوو و‌ه‌کو لیژنه که بخرینه سه‌ر خویندنی بالآ له هه‌ریمی کوردستان، به‌لام ئی‌مه دوایی به نووسراویک که داوامان له و‌هزارته‌ی په‌یوه‌ندار کرد که و‌هزارته‌ی گواسته‌وه و گه‌یاندنه ئه‌وان پیمان باش نه‌بوو دوینی دووباره ئه‌و موناقه‌شه‌یه‌مان کردوو ته‌وه له لیژنه که کۆبوونه‌وه‌مان کردووه، له‌ناو لیژنه‌ش دوا‌جار به ده‌نگ یه‌کلامان کردووه، ئه‌گه‌ر نا کۆمه‌لیک له ئه‌ندامان رایان له‌سه‌ر ئه‌وه بوو که ئه‌م ره‌سدی زلزالیه له‌سه‌ر و‌هزارت نه‌می‌نی و بخریته سه‌ر و‌هزارته‌ی خویندنی بالآ، ئه‌وه‌ش دیسانه‌وه چه‌ند به‌پریشکی ئیستا دووباره‌یان کردووه بۆیه من داوا له سه‌رۆکایه‌تی ده‌که‌م که ئه‌مه دووباره بخاته ده‌نگدانه‌وه و بۆ ئه‌وه‌ی که یه‌کلابیته‌وه ئایا ره‌سدی زلزالی له‌سه‌ر و‌هزارت بمینی یان بچیته سه‌ر و‌هزارته‌ی خویندنی بالآ که ئه‌وان خۆیان داوا ده‌که‌ن، باس له دواکه‌وتنی ئه‌وه کرا که هاوولاتیان دوا ده‌که‌ون له‌مه‌سه‌له‌ی مه‌تار و له‌ناو ته‌یاره و‌ئه‌وانه، ئه‌وه‌ش دیسانه‌وه به‌راستی باسمان کرد، دوینی که به‌ریش به‌رپۆبه‌ری مه‌تاری هه‌ولپیش به‌شدار بوو له‌گه‌لمان و پيشتریش قسه‌مان له‌سه‌ری کردووو چه‌ند جار کۆبوونه‌وه‌مان کردووو، ئی‌مه ئه‌م و‌هزارته تا ئیستا ئه‌و

ووزارته دهسه لاتی نه بووه به سهر نه وودا، له بهر نه وهی ئیجازه دانی ئه م شه ریکانه ی که له هه ریمی کوردستان ئیجازه یان به دهستی ووزارته ی خارجه نه که به دهستی ووزارته ی گواستنه وه و گه یانندن بیته، له بهر نه وهی ئه وان ناتوانن با بلیین چاودی ری بکه ن، به لام ئیمه باس مان له وه کرد که له داهاتوو دا ته نسیقیک بکریت بو ئه وهی که ئه م کیشه چاره سهر بکریت، بهس ناتوانری له ناو ئه و یاسایه دا جیی بکریته وه، له بهر نه وهی دهسه لاته که دهسه لاتی ووزارته ی تیجاره یه، باس له وه کرا تراموای هیلی گواستنه وه، هیلی ئاسنی هه ر یه که، نا من پیمانویه جیاووه، تراموای له ناو شاردا ده کریت، زور جار ژیرزه مینیه، له بهر ئه وه جیاووازی هه یه، له گه ل هیلی ئاسنی، به رپزیک باسی ئه وهی کرد که ئه صلن ماده دی دووه لابریته، به راستی من پیم وایه، ئه گه ر ماده دی دووه مان لابرد، یه عنی ووزارته که مان ئیلغا کرد، چونکه ووزارته هیچی تری نامینیته وه، سوپاس.

به رپز د. ارسلان بايز اسماعيل (جیگری سه رۆکی په رله مان):

سوپاس، کاک جه مال، فه رموو.

به رپز جمال طاهر ابراهیم:

به رپز سه رۆکی په رله مان.

وا دیاره که مه ووزوعی مه هام و ئه هدا ف ئیحتیماله هه ندیک تیگه لۆو ببیت، براده ران باسی ئینشانیان کرد، که زور باسی ئه و وشه یه کرا، ئایا ئه مه ئیشی ووزارته؟، یان ئیشی ووزارته نیه؟، ئیمه ده بیته جیاووازی بکه ین له نیوان ئینشا و ته نفیز، لی ره ئینشا مه رج نیه ووزارته خوی پیی هه لبتیت، چی ده کات ئیحتیماله که رتی تایبهت بیکات، وه به ره یانی تایبهت بیکات، مه به ست له م ئینشا و په ره پیدانه ئه وه نیه که ووزارته راسته وخو پیی هه لده ستیت، ئینه ما مه به ست ئه وه یه دامه زراندنه، نه که بلین ته نفیزی دامه زراندنه، ئه مه خالیک، خالیکی تر باس جه دوا کرا، جه دوا ی پرۆژه کان، به پیی یاسای وه به ره ییان هه ر مه شروعیک بکریت، پیویسته جه دوا ی وه به ره یانی هه بیته، بابلین جه دوا ی مه شروعه که هه بیته، ئه وه خالیکه له خاله کانی پیدانی مؤلته ی وه به ره ییان بو هه ر که سیک بیته، بویه من نابینم ئه و بابه ته لی ره جاریکی تر بووو ژیندریت، ئیزافه بکریت، مه سه له ی چاودی ری و سه ره رشتی، چاودی ری شتیکه، سه ره ره رشتی شتیکی تره، چاودی ری به مانای ره قابه دیت، وه کو بلین سانسۆرکردنی پرۆژه که، ئه مه ده که ویته بواری ره قابه وه، یه عنی ته دقیق و ره قابه، به لام ئیشراف ئیحتیماله زیاتر له دووره وه سیاسه تیکی گشتی، یان ئیستیراتیژیه تیکی گشتی داده نین، ئه و کاته به ره و سیاسه تی بابلین ئه نته رنیت و ئیتصالاتی تره، یه عنی به ره و ئه و ته وه جو هه ی به ن، ئه گینا من موته فقه له گه ل کاک عبدا السلام که مه سه له ی کۆنترۆل کردنی ئه م ته کنه لۆژیایه ی باس کرد، که ده بینم زه حمه ته ووزارته بتوانیت کۆنترۆلی بکات، ئه گه ر بیته و باسی ئه هدا ف و مه هام بکه ین، ئه و ئه هدا فانه ته نها نین، چونکه ئه هدا ف مه له سه یه کی زور فراوانه ئیمه ده توانین تا ئیواره مونا فقه شه ی بکه ین، هه ر ئه هدا ف و مه هام زیاد بکه ین، بویه ده بیته بزانیان جه نابی وه زیر ولیژنه ی یاسایی له و رووه وه چی ده لئین، سوپاس.

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل (جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان):

سوپاس، جەنابى ۋەزىر تىكايە رەئى خۇتەنم پى بلى، فەر موو.

بەرپۇز ئەنۋەر جەبەلى (ۋەزىرى گواستەنە ۋە گەپاندىن):

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپۇزى زۇر قىسە كرا، من بەھىوا بووم كەمەجال ھەبوايە 100 كەس قىسە بىكات، زۇر شت تىكەل بوو، بەس من لىردا يەك مولاھەزەم ھەبوو، ھىچ ئىنسانىك نىيە ئىختىصاصى ھەبىت لەھەموو شتىك، دەبىت ھەر ئىنسانىك كەقسە بىكات، قىسە لەسەر ئەو مەجالە بىكات كە سەرى لى دەردەكات ۋىختىصاصى خۇى بىت، من بەس تەئىكىد دەكەمەو ھەسەر خالى نۇيەم كە زۇر قىسە لەسەر كرا، لەمەجالى تەتوئىرى تەكەنەلۇزىيە مەلومات، پۇزىم ھەيە بۇ ھەموو ئەندام پەرلەمانەكان، كە قىسەيان لەسەر ئەو خالە كرد، ئەم مەلوماتى تەكەنەلۇزىيە ئىمە ۋەكو ۋەزارەتى گواستەنە ۋە گەپاندىن پۇزۇدەيەكەمان ھەيە، تۇرپىكى فابىبەر ئۇبىتىكەمان ھەيە، كە دامەزراو لەشارى ھەولپىر، بەھىچ شىۋەيەك ناتوانن حكومەتى ھەرىمى كوردستان بىكەن بە ئەلىكتۇرنى بەبى ئەو تۇرە، ئەو تۇرە ئەساسىكە بۇ ئەم پۇزۇدەيە، ئىمە كەباسى ئەو مەلوماتى تەكەنەلۇزىيە دەكەين بۇ ئەو ھەيە، بۇ ئەنتەرنىت نىيە، ئەنتەرنىتتىش بەكار دىت لەو خەتە، بەس بۇ ئەو ھەيە بۇ رەبىت كوردنى ھەموو دامودەزگاكانى حكومىيە لەھەرىمى كوردستان بەيەكەو، پىۋىست ناكات من ھەموو پۇزۇپىك من نووسراو بۇ لايەنەكان بىنپىر ھەموويان پەيوەندىان بەيەكەو دەبىت، ھەموو شتىك بە ئەلىكتۇرنى دەبىت، ئىشەكە لىرەيە، ئىستا ئەم خەلكە دەلپىن باسى سانسۇر دەكەن، بەھىچ شىۋەيەك سانسۇر يان چاۋدىرى نەھاتوۋە لەم فەقەرەيەدا، دەلپىت ئىشراق، كە ئەو ھەش ماناى ئىشراقى فەنەيە، ئەگەر خەتەكە پىچرا كى ئىشراقى لەسەر دەكات بۇ چاكتۇرەنەو، ئەگەر ۋەزارەت بەو ئىشە ھەئەسىت تۇرى ئىمەيە، نامەۋىت قىسە زۇرى لەسەر بىكەم، بەس مەبەستەم ئەو ھەيە كە خەلكە بەرپۇزى زۇر شارەزا نىيە، نەچوۋەتە ناو لوبى مەوزوۋەكە، ئەمە مەسەلەى ئەنتەرنىت نىيە، زۇر باسى ئىنشا كرا، لەھىچ ۋلاتىكى ئەورۇپاش نىيە، ھەر ۋەزارەتلىك ھەموو ئەو دامودەزگايەى ھەبىت كە سەكى ھەدەدى خۇى دابنىت، ياخود مەشروەىكى خۇى دابنىت، كە ئىنشا ماناى لىردا نىيە، ئىمە دەزانىن كە بە 1000 سالى تىرىش ئىمە ۋامان لىننايەت ئەو مەتارە دروست بىكەين بەھەموو دەزگاۋ ھەموو پىداۋىستىيەكانى، ياخود سەكى ھەدەدى دابنىن ئىمە كە دەلپىن ئىنشا بەرپۇزى خۇ كىشەمان نىيە، كە ئەم ئىنشائە دابردىت، بەس مەقسەدەمان نىيە كە ئىمە دايدەمەزىنن، ئىمە ئەنجامى دەدەين بەھىچ شىۋەيەك ئىمە ئەنجامى نادەين، زۇر شت ھاتە ناو مەسائىلى كىشەكان، ئىستا ئىمە دەزانىن كە كىشە لەھەموو دونيا ھەيە، ئىمە كىشەمان زۇرە، كىشە پەيوەندى بە موناۋەشەى ياسايە، ياسا كە دەبىت ھەبىت، كىشەكان شتىكى ترە، ئىستا باسى كىشەكان لىردا دەبىنم كەزىادەيە، باسى تەرمىنالىان كرد، تەرمىنال بەرپۇزى ئىمە گەر بودجەمان ھەبىت تەرمىنالمان دروست دەكرد، بەس ئىستا دەلپىن تەرمىنال نىيە لەكوردستان راستە زۇر كەمە، ھەر دوو تەرمىنال ئىستا لەھەولپىر لە بوارى جىبەجى كوردن، تەرمىناللىك لەسەر رىڭكاي كەركوك، ئەو تىرىش

لەسەر 100 مەتری، لەرپڤڤگای وەبەرھێنان، خۆی لەرپڤڤگای وەبەرھێنان ئەنجام دەدریٲ، تەرمینالیک لە سلیمانی کە پار چووم بۆ ئیقتیتاھەکی، لەوئ تەرمینالیک دروست کراوە، لەزۆر شوینی تریش ئەنجام دەدەین، بەس لەرپڤڤگای وەبەرھێنان، ئیمە بودجەمان نیە بۆ ئەنجام دانی ئەم پرۆژانە ئەگینا وەزارەت دەیکرد بەخۆشچالیەو، باسی مەتار کرا، باسی مەنجی رۆخستەت کرا بۆ ھەموو بواریکان، بەراستی ئیستا ئیمە زۆر کۆمپانیای خزمەتگوزاری ئەنتەرنیٲ کە پێشکەشی دەکەن لە کوردستان ھەیە، ئیمە دەبیٲ کە مۆلەتیان دەدەین گریبەست دەکەین، خۆ ناگریٲ ئیمە لیڤدا بەتەفصیل باسی ئەو گریبەستە بکەین کە خالەکانی چین، ئیمە مەرجمان لەسەر ئەو کۆمپانیانە داناو بەپیی ئەو گریبەستە رسوماتیان لی وەردەگرن بۆ وەزارەت، باسی رصدی زیلزالی کرا، بەراستی ئیمە ھیچ پیمان خۆش نیە کە رصدی زلزالی مەریووت بیٲ بە وەزارەت، لەکابینەکانی پێشوو بەرپۆبەراییەتی گشتی کەشناسی ھەیە، سەر بەوەزارەتە ئیستا یەک مودیریە رصدی زیلزالی ھەیە نازانم لە سلیمانیە لەکوپیە؟، کە دەیانەویٲ جیا ببیٲووە لە بەرپۆبەراییەتی گشتی کەشناسی سەر بە خویندنی بالآ بیٲ، بەس ئیمە مودیریەت لیڤ جیا بکەینەو پیمان باشە، ئەگەر بگریٲ بۆ نا ھەموو بەرپۆبەراییەتیەکان کەشناسی بۆ خۆی سەر بەخۆ بیٲ، لەزۆر ولات ھەیە دەستەییەکی سەر بەخۆیە بۆ خۆی، بەس کە ئیستا سەر بەوەزارەتە یەعنی ئیمە نامانەویٲ سەر بەوەزارەت بیٲ بەس ئیستا با حەلیکی بۆ بدۆزینەو قەیناکە ئیمە ھیچ مانعیمان نیە کە سەر بەخۆ بیٲ یان سەر بەوەزارەتی خویندنی بالآ بیٲ، بەس خویندنی بالآ دەیانەویٲ بەس یەک بەرپۆبەراییەتی لە ھەموو ئەو بەرپۆبەراییەتیە گشتیانە سەر بەئەوان بیٲ، ئەمە بوو ئیمە رەزامەندیمان نەدا لەسەری، بەراستی مەسەلە ی پاسەکان و شوینی پاسەکان ئەمە زۆربە ی زۆری بەشیکی خۆی دراو بە شارەوانی کە سەرپەرشتی دەکات و بەرپۆبەراییەت دەبات، زۆربە ی زۆری مەسائیلی پاس سەندیکیە، من لەگەل ئەویدا نیم ھەر لە بیدایەتەو کە ئەو ئیشی ئیمە بیٲ ریکخستنی تەکسیەکان و پاسەکان، خۆی باشترە کە سەندیکا ئەم ئیشە بەرپۆبەراییەت، بەنیسبەت کیشە ی فرۆکەخانەکانیش گەشتکەران کیشەیان بۆ دروست دەبیٲ، بەراستی وەک کاک بیلال باسی کرد، موناھەشەمان کرد دوینی، ئیمە دەمانەویٲ ئەو مەگاتبانە کە بلیت دەفرۆشن، یان تەیارە نایەت، یان تەخیر دەبیٲ، کیشە دروست دەبیٲ، ئەو مەکتەبانە، ئەو نووسینگانە لای ئیمە رۆوخسەتیان وەرنەگرتوو، لە مەتار رۆوخسەتیان وەرگرتوو، بەراستی دەمانەویٲ ئەم کیشەییەش یەکلای ی بکەینەو، کە ھەموویان دەبیٲ مۆلەت لەوەزارەتی گواستەنەو گەیاندن وەرگرن، بۆ ئەو ی مەرجمان لەسەر دابنیین، ئیستا بەچ شیوہیەکە بتوانین باشتری بکەین و یەکلای ی بکەینەو، ناگری ئیستا ئیمە تەداخول بکەین، چونکە پەییوەندیان بە ئیمەو نیە، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د. ارسلان بایز اسماعیل (جیگری سەرۆکی پەرلەمان):

کاک عبدالسلام نوقتە ی نیزامیت ھەیە، فەرموو.

بەرپۆز عبدالسلام مصطفی صدیق:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

نوقتە نىزامىيەكەم لەبەر ئەوويە، چونكە تەئسىرى دەنگدان ھەيە، من دەمەوئىت لەسەرەتاوہ پىشتىگىرى تەواوى 100% جەنابى وەزىر بىكەم، كە داواى كرد ھەر كەسەو لە ئىختىصاصى خۇى قسە بىكات، رچاتان لىدەكەم رىگام بەدەنى نەك بۇ دىعايەى شەخسى، بەلكو تا ئىسپاتى بىكەم كە ئىختىصاصى من چىە؟، من لە صەفى ئەخىرى كولىە يەك سال كۆمپىوتەرم خويىندووه، سى سال لە زانكوى تەكنەلۇزى قىەنا كۆمپىوتەرم خويىندووه، 15 سال ئىشم كردووه وەكو موبەرمج، 10 سالى ئەخىر معاون رئىس قسى ئايتى بووم لە وىستىنگ ھاوس ئىدارەى شەبەكاتەم داناوہ لەوختىكىدا كە شەبەكە نەبووه، بۇيە ھەزەكەم جەنابى وەزىر دۇنيا بىت كە من قسە دەكەم، سىقى خۇم تەقدىم نەكرد بەشىكى زۇر كورت بوو، ئەمەوئىت بەس ئىسپاتى بىكەم كەمن پسپۇرم، بەمنىان وتووه كە تۇ پسپۇرى لەو بواردە، پاش ئەوہ نازانم ئىوہ ھەكەم بن بۇ ئەوہى كە پسپۇرم يان نا؟، بۇ دەلىلى پسپۇرىيەكەم جەنابى وەزىر باسى فايبەر ئۇپتىكى كرد، بۇ ئەوہى كە بۇچى ئەوہ ھاتووه لە خالى نۇيەم، فايبەر ئۇپتىكى بەشىكە لە شتىك كە پىي ئەلئىن لە بوارى پسپۇرىتى پى دەلئىن كۆمىنەيكش تەكنەلۇزى، ئەمە تەكنەلۇزى ئىتصالاتە، ئەمە مىدىايە، وەسىلەيەكە بۇ گەياندىنى مەلوماتەكان چ بەشەبەكەى كۆمپىوتەر چ بە شتى تر، بۇيە جارىكى تر دەلئىمەوہ، تەتوورى تەكنەلۇزى مەلومات كە پىي دەلئىن (ئىن فۇرمەيشن تەكنەلۇجى) ھىچ لە نزيك و دوورەوہ بەپىي پسپۇرى خۇم كەھىوادارم قانع بووبىتن كە پسپۇرم، ئەگەر مەبەست لەو مەوزوعەى تەتوورى تەكنەلۇزى مەلومات و ئىشراف و تەنزىم (فايبەر ئۇپتىكى) بىت (فايبەر ئۇپتىكى) تەكنەلۇزى ئىتصالاتە، ئەوہ يەك: دووہمىش: كاك جەمال قسەيەكى جوانى كرد، ئىشراف جىاوازە تەنقىز جىاوازە، بەلام كە ئىشراف و تەنزىم پىكەوہ ھاتن، ئەبىت بە رەقابە، سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز اسماعيل (جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان):

سوپاس سۇزان خان، فەرموو.

بەرىز سۇزان شەھاب نورى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

من جارىكى تر دەلئىمەوہ، چونكە ئىمە ياساى ژمارە(18)مان ھەيە، ئەبىت بگەرىپىنەوہ ئىستا جەنابى وەزىر جارىكى تر ھەلەيەكى ياساى كردەوہ، كە ئەلئىت (منح اجازات و تصاريح خاصة بفتح مكاتب شركات الطيران ووكلاء شركات الطيران العاملة في الاقليم ومراقبة اعمالها لضمان التزامها بشروط الترخيص ووفق السياقات المعتمدة) ئەمە ئىشى موئەسسەساتى مەتاراتى مەدەنىيە، ئەوہ ئىشى وەزارەت نىيە، بۇيە من جارىكى تر جەخت لەسەر ئەو خالە دەكەمەوہ، من كۆمەلئىك ئىقتىراحتەم كرد، وە برادەرانەم بەھەمان شت پىشتىوانى و پىشتىگىريان كردم، وتم (7 و 13) يەك بابەتە، باس لە كەرتى تايبەت دەكات، كە تۇ دەلئىت (7 و 13) باسى كەرتى تايبەت دەكات بۇ بەدوو خالى جىاواز بىت، بۇ بەيەك خال نەبىت، بۇ ئاسان كردن و بۇ گەياندىنەوہ، داواى ئەوہ بەراستى، ئەگەر ئىمە لىرەدا دەمانەوئىت ئەرك و مەھامى وەزارەت تەھدىد بىكەين دەبى ھەندى شت ھەيە بەنەزەر لەگەل واقعەكەدا رىكى بىخەين، مسۆگەر كردنى بەرىپوہبردن و وەگەر خستنى

پەرەپپىدانی سىستىمەكانى گەياندى جىگىر وناودەست بەتەل و بى تەل، يەنى من ئەمەۋىت بزانم حكومت بەتەمايە كۆمپانىيە مۇبايىل بىكەتەۋە، ئەگەر كۆمپانىيە مۇبايىل كىرگۈزۈش، ئەركى مەسكەركىدى بەرپۆۋەبىردن و دەگەر خىستىن وپەرەپپىدانی سىستىمەكە، دواى ئەۋە بىرمان نەجىت، ئىمە لە عىراقدا (الهيئه العليا للاتصالات) ھەيە، جارىكى تر كۆرەك تىلىكۆم و ئاسيا سىل لە موناھەسەيەكدا لە ۋلاتى ئوردن بەسترا.

بەرپۆز د. ارسلان بايز اسماعيل(جىگىر سەرۋكى پەرلەمان):

سۆزان خان، ئەمە ھەموۋى شەرحە، ئەمە نوقتەى نىزامى نەبوو، تۆ دىسان شەرحە كىرگۈزۈش، كاك عومەر فەرموو.

بەرپۆز عومەر حمە امين خدر(نورەدىنى):

بەرپۆز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بەبومەلەرزە كە لەسەر ئەم وەزارەتە بىمىنئەتەۋە يان بىخىتە سەر وەزارەتى خويىندى بالاً، يەكەم ئەم ياسايە لە حكومەتەۋە ھاتوۋە ھەتا لەسەرۋاگىيەتى ئەنجومەنى وەزىرانەۋە گىتوگۋى لەسەر كراۋە حكومەت خۆى رازىيە كە لەسەر ئەم وەزارەتە بىت، ئەمە يەك: دوۋەم: ئەگەر بىخىتە سەر وەزارەتى خويىندى بالاً، دەبىت ياساى خويىندى بالاً بۇ تەعدىل بىكىت، چۈنكە ياساى وەزارەتى خويىندى بالاً، بەھىچ شىۋەيەك باسى دەزگايەكى لەم شىۋەيە ناكات، سىيەمىان: لەراستىدا بوعدىكى يان لايەنىكى عىلمى لەمەسەلەى بومەلەرزەدا ھەيە، كە دەكرىت وەزارەتى خويىندى بالاً، دىراسەى بىكات يان وەكو چۈن لەكۆلىزى زانست بايەخى پى دەدەرىت، بەلام لايەنىكى تىرى ھەى كە فەنىيە، كە پەيۋەندى بە ئىتتىلاتەۋە ھەيە، پەيۋەندى بەدەزگايەكەۋە ھەيە كە پىۋىستى بە چاۋدىرى كىردن وئىشراف و دانان ھەيە، كە ئەمە زىاتر لەگەل تايبەتمەندى وەزارەتى گواستەۋەۋە گەياندىن دەگونجىت، نەك وەزارەتى خويىندى بالاً، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د. ارسلان بايز اسماعيل(جىگىر سەرۋكى پەرلەمان):

سوپاس، كاك عونى فەرموو.

بەرپۆز عونى كمال بەزاز:

بەرپۆز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىمە لە لىژنەى ياساى لەناھىيە دەستوورى و ياساى بابەتەكانمان زۆر بەوردى دىراسەت كىرد، سەبارەت بەۋ قسانەى كە ھەندىك ئەندام پەرلەمانى بەرپۆز كىردىن دەللىن موخالەفەى ماددەى 110 لە دەستوورى عىراقى دەكات، لە فەقەرەى شەشەم (تنظيم سياسة الترددات البثية والبريدية) ئىمە دەللىن نەخىر موخالەفەى ناكات، چۈنكە ماددەكە زۆر بەۋازى ھاتوۋە، بىرگەى ھەشتەم دەللىت(تنظيم وتخصيص الترددات المستخدمة في أنظمة الاتصالات الصوتية والمرئية ضمن حدود الاقليم وبالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة)ۋاتە وەزارەت سەربەخۇ ئەۋە ناكات، تەنسىق لەگەل لايەنە پەيۋەندىدارەكان دەكات، لەحكومەتى

فیدرالیدا، ئەووە خالی یەكەم: سەبارەت بە ئەنوائی جەوی، تەبیبی ئەنوائی جەوی بەو صیاغەى كە هاتوووە له یاساكەدا ئەووە وەرگیراوە تەقربیبەن لەهەمان یاسای وەزارەتى گواستەنەووە، ژمارە (12) ی سالى 2006، بېرگەى نۆیەم لە ماددەى دووهم، دەلێت (انشاء وتوسیع والاشراف على محطات الانواء الجوية والرصد الزلزالي وفق السياقات الدولية وتوفير الاجهزة والمعدات اللازمة) واتە لێرەدا هیچ گۆرانکاری نەكراوە، دوو وەزارەت دەمج كرا، یەك لە ئەھدافەكان هاتوووەتەناو ئەم یاسایە، وە پشتمگى لەقسەكانى كاك عومەر نورەدینى دەكەم، كە دەلێت فیعلەن كە بەنیازین ئەو جیھازە وەرگیرین لە وەزارەتى گواستەنەووە وگەیاندن بیدەین بە وەزارەتى خۆیندنى بالآ، دەبیت یاسای وەزارەتى خۆیندنى بالآ تەعدیل بكەین، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د. ارسلان بايز اسماعيل (جیگرى سەرۆكى پەرلەمان):

كاك جلال نوقتەى نيزاميت ههيه، فەرموو.

بەرپۆز جلال على عبدالله:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

وەلآ من تەوزیچىك لەسەر مەسەلەى رەصدى زىلزالى دەدەم، حەز دەكەم بۆ برايان و خوشكانى ئەندام پەرلەمان رۆون بكەمەووە، كە ئەو ئەجھیزانەى كە كۆمپانیاىەكى ئەمريكى هیناویتى تەنھا بۆ خۆیندەنەووە، بۆ خۆیندەنەووە رەصدى زىلزالیە، دايمەزراندوووە لەو دەوائرانەى كە سەر بە وەزارەتى گواستەنەووە گەیاندن، هیچ پەيوەندیەكى بە توێژینەووە نیه، من تەئیدى قسەكانى كاك عومەر دەكەم، سەنتەرى توێژینەووەى زانستى كەباس ئەكریت بخریتە سەرى، بپروا ناكەم بېجگە لەسەرۆكى سەنتەرەكە كە بەراستى شارەزاییە، یەك كەس نیه لەو سەنتەرە شارەزایی لە خۆیندەنەووەى ئەو جیھازانە هەبیت، كە ئەمريكیەكان هیناویانە، وەختى خۆشى وەزارەتى خۆیندنى بالآ داوايان لێكردن، وتیان ئەگەر بۆ خۆیندەنەووە بیهینین جیھازى خۆیندەنەووەتان بۆ دینین نەك خۆیندەنەووە رەصد، سوپاس.

بەرپۆز د. ارسلان بايز اسماعيل (جیگرى سەرۆكى پەرلەمان):

جەنابى وەزیر فەرموو، قسەت هەیه.

بەرپۆز انور جەبەلى (وەزیرى گواستەنەووە گەیاندن):

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت تەراخيص خوشكە سۆزان نامازەى پێكرد، كە لەگەل یاسای ژمارە (18) ناگونجیت، ئەووەى كە باسماں كرددوو، ئەم خالە خالى (7) كە دەلێت (منح التراخيص لكافة مجالات النقل) ئیمە تەحديمان نەكردوووە بۆ هیللى ئاسمانى یاخود مەكاتبى ئاسمانى، بەلام ئیستا ئەگەر ئەم یاسایە موصادەقەى لەسەر بكریت، یاسای ژمارە (18) تەفعلیل بكریت ئەو كاتە ئەو ئیشانە عائیدى ئیمە نیه، ئیستا مەجالمان هیشتوووەتەووە نەمانوتوووە هى نقل بۆ تەيارات و شت، روخسەت بۆ مەجالى نقل و ئەوانە، یەعنى ئەووە ئەو كاتە شمولى ئیمە ناكات، بەس ئیستا هەتا ئەو دەزگایە دەكەوێتەگەر بەراستى ئەمانەوویت ئەم كیشەیه حەل بكەین بۆیە دەمانەووى لەزمنى ئەم فەقەرەیه ئیشى لەسەر بكەین، بەنيسبەت (تەرەدوودات)، ئیمە

زۆر زۆر بەوردی دەستوور ئاگامان لێیەتی، کە چۆن موعامەلە لەگەڵ تەرەدوودات بکەین، دانیشتمانی لەگەڵ (C.M.C) کردوووە لەمانگی (5) دەمەوتمان کردن و هاتنە ئێرە، گۆبوونە وەمان کردوووە بەردەوامیش پەیوەندیمان بەوانەو هەیه، لەکوردستان ئەوێ لەزمنی هەرێمی کوردستانە و رێککەوتووین کە ئێمە دەتوانین ئەم لەرە لەرانە تەنزیمان بدەین بە گۆمپانیاکان، هەتاکو ئەوان زەخت لەسەر ئێمە دەکەن دەیانویست لەژێر کۆنترۆلی ئەوان بێت، بەس ئێستا لەبەر ئەوەی یاسای (C.M.C) هێشتا مۆسەدەقە نەکرەو لە پەرلەمانی عێراق، لەوانەیه چەند سالی بۆیت تا ئیقرار دەکریت، خۆ ئێمەش چاوەڕوان ناکەین ئێمە ئیشی خۆمان دەکەین، بەئاگاداری ئەوان، زۆر سوپاس.

بەرپێز د. ارسلان بايز اسماعيل (جیگری سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەى یاسایی، فەرموون.

بەرپێز عونی کمال بەزاز:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

پاش ئەو پێشنیارو بۆچوونە مەعقولانەى کە لەلایەن ئەندامانی پەرلەمانەو پێشکەش کران، ئێمە لە لیژنەى هاوبەش توانیمان ئەم صیاغەیه دابەرێژین، ئەگەر تێبینیش هەبوو دەتوانین دووبارە لەسەری رابووستین:

المادة الثانية:

اهداف ومهام الوزارة:

تهدف الوزارة الى الارتقاء بمستوى خدمات النقل بطرق مختلفة وخدمات الاتصال بقنواتها الرئية والمسموعة والمقروءة بحيث تتلائم ومتطلبات المرحلة التنموية التي يمر بها الاقليم على مختلف الاصعدة ومواكبة المستجدات التي تشهدها هذه الخدمات على الصعيد العالمي والتقنيات الحديثة في هذا المجال وتقوم بالمهام التالية:

- 1- انشاء وتشغيل وتطوير المطارات المدنية في الاقليم وادارتها والأشراف عليها وفق المعايير الدولية المعتمدة من قبل منظمة الطيران المدني الدولي (ICAO) والمعايير المحلية.
- 2- انشاء وتشغيل وتطوير شبكات (الترام واي) في المدن الاقليم وشبكات السكك الحديدية بين مدن الأقليم وربطها بجار الأقليم.
- 3- انشاء وتشغيل وتطوير كافة انواع(المرائب) في مدن الأقليم وتأجيرها والإشراف عليها حسب المواصفات العالمية المتطورة واستيفاء الأجور والرسوم القانونية.
- 4- تأمين ادارة وتشغيل وتطوير انظمة الإتصالات الثابتة والمحمولة(السلكية واللاسلكية).
- 5- انشاء وتنظيم وتطوير مراكز البريد واصدار الطوابع البريدية وتقديم الخدمات البريدية بأستخدام انظمة البريد العادي والسريع(السطحي و الجوي) داخل الأقليم وخارجه.

6- انشاء والتوسيع والأشرف على محطات الانواء الجوية والرصد الزلزالي وفق السياقات الدولية وتوفير الاجهزة والمعدات اللازمة لها.

7- منح التراخيص لكافة مجالات النقل والاتصالات والبريد للشركات المستثمرة المحلية والأجنبية ومتابعتها بموجب عقود تبرم بين الوزارة وتلك الشركات ولا يمكن للوزارة قبول اي شروط تؤدي الى الاحتكار.

8- تنظيم وتخصيص الترددات المستخدمة في انظمة الاتصالات الصوتية والمرئية ضمن حدود الأقليم وبالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة.

9- تنظيم وتطوير تكنولوجيا المعلومات وشبكة الانترنت في الأقليم و الأشرف عليها.

10- الاشراف على مكاتب النقل بما فيها مكاتب النقل في كافة المعابر الحدودية للأقليم وإستيفاء الأجور والرسومات وأستخدام (المنفيست) وفقاً للقوانين وبالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة.

11- تدريب وتأهيل منتسبي الوزارة في جميع المجالات.

12- التنسيق مع وزارة النقل والإتصالات الفدرالية في تنفيذ مشاريع النقل والإتصالات الاستراتيجية التي تكون أية محافظة من محافظات الإقليم جزءاً من رقعتها الجغرافية وتشارك الوزارة في إعداد التصاميم وكافة مراحل التنفيذ والتشغيل والصيانة ضمن حدود الأقليم.

13- تشجيع الإستثمار في مجالات النقل والإتصالات التي تحددها الوزارة بالتنسيق في هذا الشأن مع هيئة الإستثمار في الإقليم.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل(جيگري سهروكي پهرلهمان):

جهنابي ووزير، فهرموو.

بهريز انور جهبهلي(وهزيري گواستنهوهو گهيانندن):

بهريز سهروكي پهرلهمان.

لاي نيمهش پهسهنده، سوپاس.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل(جيگري سهروكي پهرلهمان):

كاك سهرهنگ نوقتهي نيزاميت ههيه، فهرموو.

بهريز سهرهنگ فرج محمد:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

نيمه له ليژنهي گواستنهوهو گهيانندن، له پيشنيازهكانماندا داوامان كرد و بهنووسراوئيش لهبهردهم نهندانمانى بهريزدايه، له ماددهي چهوتدا نهوهي كه كاك عهوني خوينديهوه، نهوهي تيدا نهبوو، چونكه نيمه تهديدمان كردوو، لهبرگههي چهوتهمدا له ماددهي دووهم، دهئيت(منح التراخيص لكافة مجالات النقل

البري والجوي) تهديدان كردوو، نهو تهديد كردنه به نيسبته نيمه گرنگ بوو، چونكه نيمه هر نهو دوو مه جالهي نقلمان ههيه، خو به حرمان نيه، بو نهو هه تهديد بكریت كه مه به سته مان نووسينگه ي فرۆشتني بليتي ته ياره كان بوو به راستي تا نه وانيش بكهونه ژير چاوديرييه وه، سوپاس.

به پريز د. ارسلان بايز اسماعيل (جيگري سهروكي په رله مان):

فهرموو ليژنه ي گواستنه وهو كه ياندين.

به پريز احمد سليمان عبدالله (بيلال):

به پريز سهروكي په رله مان.

به ئي قسه كانی كاك سه رههنگ راسته، بهس دياره كاك عونی له كاتی خویندنه وه كه له بیری كردوو نهو وشهيه، نه گينا نه وانيش له سهري موته فيق بوون، سوپاس.

به پريز د. ارسلان بايز اسماعيل (جيگري سهروكي په رله مان):

ئيسنا نهو هه كه خویندرايه وه، جه نابی وه زيريش له سهري رازی بوو، بويه ده يخه ينه دهنگه وه كيی له گه ئدايه باده ستي بلند بكات تكايه؟، 48 كه سي له گه ئدايه، فهرمووون كيی له گه ئدا نيه؟، 13 كه سي له گه ئدا نيه؟، كه واته به زۆرينه ي دهنگ وه رگيرا، فهرموو بو مادده ي دواتر.

به پريز عونی كمال بهزاز:

به پريز سهروكي په رله مان.

المادة الثالثة:

تتألف الوزارة من التشكيلات الآتية:

1- الوزير: هو الرئيس الأعلى للوزارة والمسؤول عن اعمالها وتوجيه سياستها وممارسة الاشراف والرقابة عليها وتصدر منه وتنفذ بأشرافه جميع القرارات والأوامر والتعليمات في كل ماله علاقة بمهام الوزارة وتشكيلاتها وصلاحياتها وسائر شؤونها الفنية والمالية والادارية والتنظيمية وفق احكام القانون ويكون مسؤولاً امام مجلس الوزراء بأعبائه عضوا متضامنا فيه وله تخويل بعض من صلاحياته الى المدراء العامين او من يراه مناسبا في الوزارة.

2- مكتب الوزير: يرتبط بالوزير ويرأسه ويديره موظف بدرجة مدير حاصل على شهادة جامعية اولية ويعاونه عدد من الموظفين.

3- المستشارون: لايزيد عددهم عن ثلاثة ممن لهم شهادة جامعية اولية من ذوي الخبرة والاختصاص.

4- مؤسسة المطارات المدنية في الاقليم: ترتبط بالوزارة ويرأسها موظف بدرجة خاصة حاصل على شهادة جامعية اولية وتخضع في عملها لاحكام قانون مؤسسة المطارات المدنية لاقليم كردستان - العراق رقم (18) لسنة 2008 الصادر من برلمان كردستان.

5- المديرية العامة للشؤون الادارية والمالية: يديرها موظف بدرجة مدير عام حاصل على شهادة جامعية اولية من ذوي الخبرة والاختصاص.

- 6- المديرية العامة للبريد والاتصالات: يديرها موظف بدرجة مدير عام حاصل على شهادة جامعية اولية من ذوي الخبرة والاختصاص.
- 7- المديرية العامة للتخطيط والمتابعة: يديرها موظف بدرجة مدير عام حاصل على شهادة جامعية اولية من ذوي الخبرة والاختصاص.
- 8- المديرية العامة للنقل البري والسكك الحديدية والترام واي: يديرها موظف بدرجة مدير عام حاصل على شهادة جامعية اولية من ذوي الخبرة والاختصاص.
- 9- المديرية العامة للانواء الجوية والرصد الزلزالي: يديرها موظف بدرجة مدير عام حاصل على شهادة جامعية اولية من ذوي الخبرة والاختصاص.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / جيگري سهروكي بهرلهمان:

بهكورديهكيشي تكايه.

بهريز شيروان ناصح چهيدهرى:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

ماددهى سييهم: وهزارهت بريتييه لهم بيكهاتانهى دادين:

1- وهزير: سهروكي بالاي وهزارهتهو بهرپرسيشه له كارهكاني و ناراسته كردنى سياسهتهكهى و سهرپهرشتى و چاوديري كردنى و هموو بريارو فهрман و ريئماييهكيش لهووه دهردهچن و، به سهرپهرشتى ئهويش جي بهجي دهكرين سهبارته به هر شتيكي پهيوهنديى به ئهركهكاني وهزارهت و بيكهاتهو دهسهلاتهكاني و تيكرپاي كاروبارى تهكنيكي و دارايى و كارگيري و ريكخستنهوه ههيه، بهگويرهى حوكمهكاني ياساو لهبهردم ئهنجومهنى وهزيراندا بهرپرس دهبيت بهوى ئهنداميكي هاوكاره تييداو، بوى ههيه ههنديك له دهسهلاتهكاني بداته بهريوهبهرانى گشتى، يان هر كهسيك كه له وهزارهتدا به گونجاوى بزانيته.

2- نووسينگهى وهزير: گريدراوى وهزير دهبيت و فهرمانبهريك به پلهى بهريوهبهر كه پروانامهى بهرايى زانكووى بهدهست هينا بيت سهروكايهتتى دهكات و بهريوهى دهبات و چهند فهرمانبهريكيش هاريكارى دهبن.

3- راويژكاران: ژمارهيان له سى زياتر نابيت لهوانهى پروانامهى بهرايى زانكويان ههيه لهوانهى خاوهن شارهزايى و پسپورين.

4- دهزگاي فرۆكهخانهى مهدهنى له ههريمدا: گريدراوى وهزير دهبيت و فهرمانبهريكيش به پلهيهكى تايهت خاوهن پروانامهى بهرايى زانكو سهروكايهتتى دهكات و له كارکردنيدا دهكهويته بهر حوكمهكاني

ياسای دهزگای فرۆکه‌خانه‌ی مه‌دهنی له ههریمی کوردستان - عیراق ژماره (18) ی سالی 2008 که له پهرله‌مانی کوردستانه‌وه دهرچوو.

5- به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی گشتی کاروباری کارگێری و دارایی: فه‌رمانبه‌رێک به پله‌ی به‌رپۆه‌به‌ری گشتی که برۆانامه‌ی به‌رای زانکۆی به‌دهست هینا بی‌ت له‌وانه‌ی خاوه‌ن شاره‌زایی و پسپۆرین، به‌رپۆه‌ی ده‌بات.

6- به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی گشتی پۆسته‌و گه‌یاندن: فه‌رمانبه‌رێک به پله‌ی به‌رپۆه‌به‌ری گشتی که برۆانامه‌ی به‌رای زانکۆی به‌دهست هینا بی‌ت له‌وانه‌ی خاوه‌ن شاره‌زایی و پسپۆرین، به‌رپۆه‌به‌ی ده‌بات.

7- به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی گشتی پلان و به‌دواداچوون: فه‌رمانبه‌رێک به پله‌ی به‌رپۆه‌به‌ری گشتی که برۆانامه‌ی به‌رای زانکۆی به‌دهست هینا بی‌ت له‌وانه‌ی خاوه‌ن شاره‌زایی و پسپۆرین، به‌رپۆه‌ی ده‌بات.

8- به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی گشتی گواسته‌وه‌ی سه‌ر زه‌وی و هیلێ ناسن و ترام‌وای: فه‌رمانبه‌رێک به پله‌ی به‌رپۆه‌به‌ری گشتی که برۆانامه‌ی به‌رای زانکۆی به‌دهست هینا بی‌ت له‌وانه‌ی خاوه‌ن شاره‌زایی و پسپۆرین، به‌رپۆه‌ی ده‌بات.

9- به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی گشتی که‌شناسی و چاودێری کردنی بوومه‌له‌رزه: فه‌رمانبه‌رێک به پله‌ی به‌رپۆه‌به‌ری گشتی که برۆانامه‌ی به‌رای زانکۆی به‌دهست هینا بی‌ت له‌وانه‌ی خاوه‌ن شاره‌زایی و پسپۆرین، به‌رپۆه‌ی ده‌بات.

به‌رپۆه‌ی د. ارسلان بایز اسماعیل / جیگری سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

لیژنه‌ی یاسایی.

به‌رپۆه‌ی شیروان ناصح چه‌یده‌ری:

به‌رپۆه‌ی سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

به‌راستی ئی‌مه وه‌کو لیژنه‌ی یاسا ته‌نها یه‌ک مولاچه‌زهمان هه‌یه، ئه‌ویش راویژکاره‌کانه، راویژکاره‌کان پیمانویه وه‌کو وه‌زاره‌ته‌کانی تر له چوار راویژکار زیاتر نه‌بی‌ت، رهنگه ئیستا پپووستی به سێ راویژکار هه‌بی‌ت، به‌لام له‌وانه‌یه له ئاینده پپووستی به چوار راویژکار هه‌بی‌ت، بۆیه ئی‌مه له‌گه‌ڵ جه‌نابی وه‌زیریش قسه‌مان کردو ئه‌ویش ته‌ئیدی کردین، به‌نیسه‌ت ئه‌و ئیختیصاره‌ی که لیژنه‌ی شاره‌وانی کردوویه‌تی، ئی‌مه پشتگیریان ده‌که‌ین، به‌نیسه‌ت ئه‌و شروحاتانه‌ی به‌رپۆه‌به‌ره گشتیه‌کان و هه‌ندێ ده‌زگاکانی که کردوویانه، زۆر سوپاس.

به‌رپۆه‌ی د. ارسلان بایز اسماعیل / جیگری سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

لیژنه‌ی گواسته‌وه‌و گه‌یاندن.

به‌رپۆه‌ی جه‌مال طاهر ابراهیم:

به‌رپۆه‌ی سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

بەپراستی ئىمەش لەگەڵ لیژنەى ياسایى مۆتەفەققىن لە ھەندىك مۆلاھەزات، تەنھا زیاتر لە رووى صیاغە کردنى ئەو ماددەىە چارەسەر بکریت، لەگەڵ ئەوینە کە مۆستەشارەکان وەکو خۆى بۆمبەنیتەو، وەك لە پرۆژە ياساکەدا ھاتوو، کە تەنھا سى مۆستەشارە، سەبارەت بەم ماددەىە تەسەلسولاتى، با بۆلیم فەقەرەتى رەقەمى بکریت بە کتابى و ئەو مۆدیریاتانەى ھاتوون ھەر دووبارە بۆتەو، ھەموویان بکریتە ژیر فەقەرەى پینجەم (خامسأ: المديريات العامة التالية: ويدير كل منها موظف بدرجة مدير عام حاصل على شهادة جامعية اولية ومن ذوي الخبرة والاختصاص)، بەمە ئىکتیفا بکریت، ئەو تەقربەن مۆلاھەزاتى سەرەكى ئىمەىە، سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / جیگری سەرۆكى پەرلەمان:
فەرموو.

بەرپۆز احمد سليمان عبدالله(بلال):
بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە بەپراستی لەسەر مەسەلەى چوار مۆستەشار، یان سى مۆستەشار بۆت، ئىمە لە لیژنە زۆر مۆناقەشەمان کردوو، ھەتا ھەندىك را وا بوو کە ئەسلەن مۆستەشار یەعنى تەعیین نەکریت لەو وەزارەتە، لەبەر ئەوئى ئەو وەزارەتە وەزارەتێكى زیارت مێھەنییە، یەعنى ئیختیصاصیە، خەلکى ئىمەش وەکو پێشتر ئىشارەتم پى کرد، لەو ئیختیصاصە ئىمە خەلکمان وەکو بۆلیم تەجربەى کەمتر، بۆیە ئەگەر وەزارەت دەستى کراو بۆت لەوئى کە خەلک لە دەرەو بۆنیت ئىستیفادەى لى بکات و، بتوانیت وەکو مۆستەشار ماوئىەك لەلای بۆت دواى ئەگەر ئەوئى پۆیست نەبوو، یەكێكى تر بۆنیت، بەلام دواتر ھاتینە سەر ئەوئى وەکو وەزارەت خۆى داواى کردوو کە مۆستەشارى ھەبۆت و زیاد نەکریت، بەلام دەستىشى کراو بۆت، ئەگەر پۆیستى پى بوو مۆستەشار لە دەرەو بۆنیت، بۆ ئەوئى ئىستیفادەى لى بکات، سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / جیگری سەرۆكى پەرلەمان:

كى تیببىنى ھەىە لەسەر ئەو ماددەىە؟ ناوھەکانیان دەنووسم، ئەم بەرپۆزانەى ناویان نووسراو، بەرپۆزان (ناسك توفيق، عمر عبدالرحمن، فازل بەشارەتى، ھەمە شارەزوورى، سەرھەنگ فەرەج، جەلال على، یاووز خورشید، بەفرین حسین، د.احمد وەرتى، عبدالقادر بازرگان، ریباز فتاح، کوپستان محمد)، فەرموو ناسك خان.

بەرپۆز ناسك توفيق عبدالکریم:
بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرھەتا من پشەتگیری رەئىھەگەى لیژنەى شارەوانى دەکەم بەو ریکخستەنى کە کردووئىەتى بە بەرپۆزەبەراییەتەکان، بەس پێش ئەوئى لەسەر راویژکارەکان، کە لیژنەى ياسایى دەلێت با لە چوار زیاتر

نەبىت، بەراستى من ھەمان ئەو رەئىيەى حاجى بلالە ھەيە، مادام ئەنجومەنى راوئىژكارانمان ھەيە و لەم مەجالەشدا پىسپۆرپىمان كەمە، مادام دەستىشى گراوھەيە بەھۆى ئەو ئەنجومەنەيەو، من پىموايە لەو دەجىت سىيەكەش زۆر بىت، نەك ئىمە بىين سىيەكەش زىاد بکەين، چونكە ئىمە دەللىين زىاد كردن و، ئىمە لەگەل تەرشىقداين، پىويست ناكات كەسىك بىين موجهرد ئىشى بۇ بدۆزىنەو، ئەگەر پىسپۆر بىت، ئەو كاتە لە كاتى پىويستىدا بەينرىت و پىويست ناكات لەو زياتر تەعەين بکرىت، ئەگەر ھەر دانرا، يەعنى دانرا كە سىيەكە ھەبىت، ئەو لەگەلدا بنووسرىت خزمەتى لە دە سال كەمتر نەبىت، چونكە بۇ ئەوھى بىبەستىتەو، ناکرىت لەو زياتر بىت.

خالىكى تر، ئەو بەرپۆبەرايەتيانە كە سەيرىان دەكەيت ھىچى شوئونى قانونى تيا نيە، يەعنى كە دەخوئىتەو شوئونى قانونى نابىنيت لەناو ئەم بەرپۆبەرايەتيانە، ئايا سەبەب چىە؟ يەعنى پىويستىان پى نيە، بۇ زانىارى ھىچ وەزارەتيك نيە پىويستى بە شوئونى قانونى نەبىت، من پىموايە ئەگەر بکرىتە بەرپۆبەرايەتى گشتى ئەوھى كارگىرى و دارايەكە ياسايش بخرىتە پالى، بۇ ئەوھى پىوھ ديار بىت، كە ئەمە بەرپۆبەرايەتيەكى ھەيە شوئونى قانونى تيايە، سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / چىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپۆز كاك عومەر فەرموو.

بەرپۆز عمر عبدالرحمن على:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

من ھاوپرام لەگەل رەئىيەكەى ليژنەى ياسايى بەوھ كە عەددى موستەشارەكان لە چوار زياتر نەبىت، ھەر وەكو لەياسا كۆنەكەشدا ھاتووھو، ئەم وەزارەتە نەتىجەى دەمى دوو وەزارەتە، نەتىجەى دەمى دوو ياسايەو، ھىچ مانجىك نيە لەوھى كە (لا يزيد عددھم عن اربعة) بىت، بەلام بەنسىبەت مودير عامەكانەو، ھەر وەكو ناسك خان باسى لەسەر كرد، من ھاوپرام لەسەر ئەوھى ئەم وەزارەتە، راستە لە ئەساسدا وەزارەتيكى فەنيەو ئىشەكانى زياتر شتى فەنى سەيتەردى بەسەردا ھەيە، بەلام رەبتيشى بە مەتارەكانەو ھەيە، رەبتي بە تەرمينالەكانەو ھەيە، رەبتي بە ئىشراپ كردنەو ھەيە، رەبتي بە تەتويرەو ھەيە، رەبتي بە زۆر لەو مەسائىلە قانونيانە ھەيە، لەبەر ئەوھ پىويستە لە زىمنى ئەو موديرياتە عامانە، ئەگەر ئىستىجداس بکرىت، ياخود لە زىمنى ئەو موديرىيە عامەيە كە ئىستا ئىدارەو مالىيە، موديرىيەتيكى عامەى ياسايش ھەبىت، لەبەر ئەو گرىبەستانە، چونكە جائىزە ئەو گرىبەستانە بە بالعى زۆر گەورە ھەلبگرىت و شروتى ياسايى زۆرى تيا بىت، پىويستە دائىرەيەكى ياسايى ھەبىت لەم وەزارەتە بۇ چاو پى خشاندنەو بەو عەقدو گرىبەستانەى كە لەم وەزارەتە ئەنجام دەدرىن، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / چىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپۆز كاك فازل فەرموو.

بەرپۆز فاضل محمد قادر(بەشارەتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى سىيەم مەن تەنھا يەك تىبىنىم لەسەر خالى يەك ھەيە كە دەئىت (وەزىر: سەرۆكى بالاي وەزارەتەو بەرپىسىشە لە كارەكان و ئاراستە كردنى سىياسەتەكەى و سەرپەرشتى كردنى)، ھەر لەم خالەدا باسى ئەو دەكات كە بەرپىس دەبىت بە ئەندامىكى ھاوكارى تىيداو، بۆى ھەيە ھەندىك لە دەسلەتەكانى، مەن لىرە مەبەستەم ئەم خالەيە كە تەنھا شەخسى وەزىر بەرپىس كراوہ لە كارەكانى وەزارەت، چونكە لە ھەمان خالدا دەئىت وەزىر بۆى ھەيە ھەندىك لە دەسلەتەكانىشى بداتە كەسىك، يان چەند كەسىك لەناو ئەو وەزارەتە، بۆيە بە پرواى مەن دەبىت ئاستى بەرپىسىرىيەتى بخرىتە سەر دەستەى وەزارەتەىش، چونكە كاتى وا ھەيە لەكاتى سەفەر كردن پازدە رۆژ، بىست رۆژ وەزىر نىيە لەناو وەزارەتەكەى، بۆيە دەبىت كەسى تر ھەبىت ئاستى بەرپىسىرىيەتەكەى لە ئەستۆ دابىت بۆ جى بەجى كردنى ئومورى ئەو وەزارەتەو، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بابز اسماعيل / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز كاك ھەمە فەرموو.

بەرپىز محمد احمد على (شارەزوورى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

مەن سەرھەتا دەستخۆشى لە راپۆرتى ھەردوو لىژنە دەكەم، بەلام مەن تەنھا تىبىنىم لەسەر خالى دوو لە بەرپۆھەبەرايەتەكان، بەرپۆھەبەرايەتى پۆستەو گەياندن، ديارە ئەم وەزارەتە لە ئەنجامى لىك دانى دوو وەزارەت دروست بوو، بەوھى كە مەن شارەزايىم ھەيەو جەنابى وەزىرىش ئاگادارە زۆربەى مونتەسىبەكانى ئەو وەزارەتە عايدى مەھەدىكەن لە مەھەدىكەن دەرجوون مەھەدى ئىتىصالات و بەرىد، كە دوو ئىختىصاى جىاوازە، بۆيە مەن پىشنىارى ئەو دەكەم دوو بەرپۆھەبەرايەتى گشتى بىت، بەرپۆھەبەرايەتى گشتى پۆستەو بەرپۆھەبەرايەتى گشتى تەكنىكى، كە سەرپەرشتى گەياندن دەكات، ئىستا لە وەزارەتەكەدا ھەيە، لەبەر ئەم خالەنى خوارەو:

1- بەرپۆھەبەرايەتى گشتى تەكنىكى، يان گەياندن سەرپەرشتى دەكات، ئىستاش بەدالات ھەيە لە قەزاو ناحىەكان مەربوتە بە وەزارەتەو، بە كەرتى تايبەت و تا ئىستا بەرپۆھەبەرايەتى گەياندن، يان تەكنىكى لە وەزارەت سەرپەرشتى دەكات، بۆ پىداووستىيەكانى، يان بۆ نوقصانى ئەو شتانە دەچىتە بەرپۆھەبەرايەتى گشتى تەكنىكى، مۆھندسىك سەرپەرشتى دەكات، كە شارەزا لەو بوارە.

2- بەشى مايكۆف ھەيە لە وەزارەت، كە ئەركى گەياندن ئىتىصالاتە لە نىوان موحافەزەكانى ھكۆمەتى ھەرىمى كوردستان، كە ئەو بەشىكە لە گەياندن، كە جاران وەزارەتى گەياندن بوو، ئىستا بوو بە وەزارەتى گواستەووەو گەياندن، ئەوھش بەرپۆھەبەرايەتى گشتى تەكنىكى سەرپەرشتى دەكات.

3- بەرپۆھەبەرايەتى گشتى تەكنىكى، يان گەياندن لە وەزارەتى گەياندن جاران، وەزارەتى گواستەووەو گەياندن ئىستا سەرپەرشتى زۆربەى ئەو عەقدانە دەكات كە لەگەل كۆمپانىياكاندا، بەسى كۆمپانىياكانى

گه ياندن شاره زايي زياتر بيت، بويه من پيشنياري نهوه دهكهم، له بهر نهوهي دوو وهزاره ته و ليك دراوه و له وانه به بؤ تهر شيق بيت، نهو ئيختيصاصه دوو ئيختيصاصي جياواز بن، پؤسته و گهياندن، پيشنياري نهوه دهكهم بهر پوه بهرايه تي گشتي تهكنيكي زياد بكرت، له بهر نهو هويانه ي كه باسم كرد، سوپاستان دهكهم.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / جيگري سهروكي په رله مان:

زور سوپاس، بهريز كاك سهرهنگ فهرموو.

بهريز سهرهنگ فرج محمد:

بهريز سهروكي په رله مان.

نه انداماني بهريز.

من له گهل نهو دم كه بر گهي سي له ماددهي سيمه لابرئيت بهراستي، نهوهي كه په يوه ندي به موسته شاره كانه وه هه يه، من بهراستي نهو رهقه مدم له لاي نيه نه گهر يه كي كه له برادره كاني ليژنه ي دارايي له لاي بيت، نازانم نيمه عهده ديكي زور له كوردستان موسته شارمان هه يه، بهراستي ئيزافه كردني زياتر، نيمه ده بيت نيش بكهين له سهر كه م كردنه وه ي ئيزافه كردني، پيموايه عيبكي مالي گه و ره له سهر بودجه ي گشتي هه ريم دروست دهكات، بويه ده بيت ليره وه نيمه نه م ههنگاوه بنين، نه م له لايه ك، له لايه كي تره وه نه م وهزاره ته، نيمه زور به ي وهزاره ته كان موته فيق بووين له سهر نهوهي كه وهزاره تيكي هه ساسه و مه جالي زور وردو عيلمى تي دايه و، زور له مه جاله كاني ته كنه لوجيا، بهراستي نيمه ش له و مه جالانه خه لكي پسپور و شاره زمان نيه، من ئيقتيراحم كرد دويني له ليژنه و، ليره ش ئيقتيراح دهكهم وه جاريكي تر بؤ نه انداماني بهريزي په رله مان، كه وهكو له ماددهي چوار / له بر گهي چواردا هاتوه، كه وهزير بوي هه يه خه لك بينيت له دهره وه بؤ هه ر مه سه له يه كه به گرنگي بزانييت پرس و راويزي پي بكات، من پيم باشه نه م مه وزوعه جي بهين و، بهراستي خه لك دانه نين به ته عين، وهزاره ت، وهزير سه لاهيه تي نهوهي هه بيت كه خه لكي پسپور له مه جاله كاني نه نته رنيت، له مه جالي سه ره پر شتي كردن و ئيداره داني مه تار، يان هه ر شتيكي تر له و بابه ته، يان له مه جالي ترام واي و هيلي ناسن خه لك له دهره وه بينيت و ئيستيشاره ي پي بكات به عه قديك، كه موده ي عه قده كه ي كوتايي پي هات، ده توانيت واز له خزمه تگوزاريه كه ي بينيت، نه م پيشنيازي يه كه مه.

پيشنيازي دوو دم بهراستي نهوه يه كه له بر ي دروست كردني فه رمانگه يه كي ياسايي، من پيشنياز دهكهم كه بهر پوه بهرايه تي ته كنه لوجيا زانياري نهوه ي سهر به نه جمه ني وهزيرانه بخريته سهر نه م وهزاره ته، به حوكمي نهوه ي كه ئيشه كانيان زور له يه كه وه نزيكه و هيج زه ووره تيكي نيه به برواي من كه نه و بهر پوه بهرايه تيه سهر به نه جمه ني وهزيران بيت، چونكه وهزاره تي موخته ص، وهزاره تي گواسته وه و گهياندنه، برادره نيش باسي فه رمانگه ي ياسايان كرد، فه رمانگه ي ياسايي له مادده ي هه وتدا باسي عه قده و نه وانه كرا، له مادده ي هه وت ده ليت وهزير بوي هه يه (للويزير ابرام الاتفاقيات و توقيح العقود مع الشركات والجهات الاجنبية في مجال اختصاصات الوزارة بعد استحصال موافقة مجلس الوزراء)، دياره دواي

وهرگرتنهكەى ئەو بە فلتەرى ياساى ئەنجومەنى وەزىراندا تى دەپەرئىت، بۆيە دەكرىت فەرمانگەپەك
هەبىت سەر بە فەرمانگەى ياساى بىت، سەر بە بەرپۆهەرايەتى بەرپۆهەردن و داراىى بىت، سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپۆز كاك جەلال فەرموو.

بەرپۆز جلال على عبدالله:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

من مولاخەزەپەكەم لەسەر نووسىنى عەرەبىيەكەى لىژنەى شارەوانى هەپە، كە مودىرىيەى عامە رەصدى
زىلزالى ئەنوائى جەويەكەيان نەنووسىو، ئەو زەرورە، مولاخەزەپەكى ترم لەسەر مودىرىيەى عامەى
نەقلى بەرپۆز هەپە، كە گوتت نەقلى بەرپۆز، بەراستى سىكەپەكى حەدىدى و ترام واى و ئەوانەش
دەكرىتەو، چونكە من پىمواپە ئەو هېلى ئاسن و ترام واپە هەر چەندە لە پلاندا هەپەو ئىشى بۆ دەكرىت،
بەلام خۆزگەو تەمەنپاتە هەر مودىرىيە عامەى نەقلى بەرپۆز دابندرىت شتىكى باشترە، من بۆ مەسەلەى
دائىرى قانونى بەوئى كە سالانىكى زۆرە لە وەزىفەم، دائىمەن دائىرى عامەى ديوان بەشى ياساى هەپەو،
لە مودىرىيەتى عامەى موحافەزە بەشى ياساى عايدى مودىر عامە، لەبەر ئەو شتىكى يەعنى تەحصىل
حاصلە، ئەگەر بلىت، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپۆز كاك ياووز فەرموو.

بەرپۆز ياووز خورشيد عثمان:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

من لەم ماددەپە تەنھا دوو مولاخەزەم هەپە، يەككىيان / لەسەر برگەى سىپە سەبارەت بە ژمارەى
راويزكارەكان، پشتگىرى لە راي لىژنەى ياساى دەكەم، كە وەكو وەزارەتەكانى تر ئەوانىش لە چوار راويزكار
زىاتر نەبىت.

سەبارەت بە بەرپۆهەره گشتىيەكان، من پىم باشە سەنەواتى خەمە ديارى بكرىت، يەعنى بە لايەنى
كەمەو ئەو بەرپۆزەنى كە دەبنە بەرپۆهەره گشتى لە دە سال كەمتر خەمەتيان نەبىت، بەتايەتى يەعنى
ئەوانى دىكە بەرپۆهەره گشتىيەكان نەكرىت، بەرپۆهەره گشتى ديوان زۆر زەرورە، دەبىت لە دە سال
خەمەتى كەمتر نەبىت، چونكە ئەو پۆستە جەنابى وەزىر، ئەو وەزىرەى كە دىتن لەوى دەست بەكار
دەبىت، دەتوانىت لەگەل خۆى بەرپۆهەره گشتى ديوان بىنيت، بۆيە پىم باشە بەلايەنى كەمەو لە كۆتايى
برگەكە ئەو ئىزافە بكرىت بەلايەنى كەمەو دە سال خەمەتى هەبىت و، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپۆز بەفرىن خان فەرموو.

بەرپۆز بەفرىن حسين خەلىفە:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ويپاي پىشتىگىرى لە پىشنىياري ليژنەي شارەوانى و گواستىنەوہو گەياندن لە ليكدانى خالەكانى (5 و 6 و 7 و 8 و 9) و كۆكردنەوہى لە ژيىر يەك پىناسەدا، لە ھەمان كاتدا كە نووسراوہ خاوەن پىسپۆرى بن، ديارە ئەوہ ناشنايە، بەلام باشتەر وايە سالانى خزمەتەكەي ديارى بكرىت، ھەرچەندە كە گوترا پىسپۆرى بيىت، ديارە ئەوہ سالى خزمەتى دەبيىت چەند بيىت؟ جگە لەوہش ئەوہى كە من بەدى دەكەم لە بەرپۆہبەرايەتيەكان و فەرمانگەكان، وەكو بەرپىزاني پيشەوہ ئامازەيان پى كرد، ھيچ فەرمانگەيەكي ياسايى، يان كاروبارى ياسايى بەدى ناكەم، لە ھەمان كاتدا ئيمە ياساي ھەر وەزارەتيكەمان پەسند كرد بيىت، فەرمانگەيەك، يان بەرپۆہبەرايەتيەكەمان بۆ كاروبارى ياسايى داناوہ، بۆيە بۆ ياساي ئەم وەزارەتەش بە گرنكى دەزانم كە فەرمانگەي كاروبارى ياسايى ھەبيىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جيگىرى سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز دكتور ئەحمەد فەرموو.

بەرپىز د.احمد ابراهيم على(وہرتى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەي سىيەم، پىكھاتەكانى وەزارەت، لە خالى دووہم نووسراوہ نووسىنگەي وەزىر / گرپدراوى وەزىر دەبيىت، من پىموايە لە ەرەبىيەكە نووسراوہ (يىرتبىط بالوزىر)، يەعنى گرپدراو ماناي ئىرتىبات ناگەيەنى، پەيوەست دەبيىت بە وەزىرەوہ، يان پەيوەندى بە وەزىرەوہ دەبيىت، نەك گرپدراوى وەزىر دەبيىت، گرپدراو لە زمانى ەرەبى بۆ ەقەد دەبينم ئىنعىقادە، يان ەقەد، بەلام (يىرتبىط) يەعنى پەيوەست دەبيىت بەوہ، ھەر وەھا بە ھەمان شىوہ لە دەزگاي فرۆكەخانەي مەدەنى لە ھەرپىمدا نووسراوہ گرپدراوى وەزىر دەبيىت، يەعنى پەيوەست دەبيىت بە وەزىرەوہ، ئەمە وەكو لايەنى زمانەوانى.

سەبارەت بە راويژكارەكان، ژمارەيان لە چوار زياتر نەبيىت، تەبەعن نووسراوہ چوار زياتر نەبيىت، يەعنى مەرج نىيە چوار راويژكارى ھەبيىت، دەكرىت دووانى ھەبيىت، يان يەكى ھەبيىت، بەلام زياتر نەبيىت، يەعنى ھەددى ئەعلايەكەي دانراوہ كە لەوہ زياتر نەبيىت.

نازانم ليىرە ئەگەر مەبەست لە پىكھاتەي وەزارەتە، پىكھاتەكان نووسراوہ وەكو بەش، ئايا راويژكاران ليىرە وەكو بەش حىسابە؟ يەعنى شوەبەي راويژكاران ھەيە، ياخود چۆن يەكسەر (المستشارون) دەبيىتە پىكھاتە؟ من تەئىدى ليژنەي ياسايى دەكەم كە لە چوار راويژكار زياتر نەبيىت، ئەوہ ئيمە راپۆرتمان بەرز كردۆتەوہ، بەس مەبەستەم ليىرە لە راويژكاران وەكو پىكھاتەيەك لە پىكھاتەي وەزارەت حىساب كراوہ، ئايا ئەمە شوەبەيەكە لەناو وەزارەت؟ بۆيە ناوئراوہ پىكھاتەيەكي وەزارەت، يان ئەوہتا چۆن دەبيىت بەشيك لە وەزارەت حىساب بيىت؟ چونكە ئەوانى تر بەرپۆہبەرايەتيەنە، يان دەزگانە، يان نووسىنگەي وەزىرە، ئەوانە ھەموو پىكھاتەن، يەعنى بەشن لەناو وەزارەتدا، بەلام ئەگەر شوەبەيەك ھەبيىت، يان پىكھاتەيەك ھەبيىت

لەنيوان وەزارەت و دەزگاکە دروست دەکات، لەبەر ئەوەی باشترە لە پیکهاتەي وەزارەتەگە دەزگای تەکنەلۆجیای زانیاریش هەبێت، بۆ ئەوەی هەم ببێتە دروست بوونی تەنسیق لەنيوانیان، ئەو تیکەلأویەش لەناویاندا دروست نابێت و، دەزگاکەش پیموایە لە کاتی تەصدیق کردنی بودجە کیشەیان لەسەر ئەو هەبوو، کە نەتوانراوە بودجەي پيويستیان بۆ دابنریت، لەبەر ئەوەی کەسیک نییە بەرگریان لێ بکات، بەلام پیموایە ئەگەر بخریتە سەر وەزارەت بۆ ئەوانیش باشتر دەبێت.

سەبارەت بە راویژکاران، من پیموایە بۆ وەزارەت خۆی کیشەيە لەوەی کە تەحیدید بکریت لە سێ راویژکار، ئەگەر بۆ وەزارەتیکی دیکە راویژکار لەبەر ئەوەی وەزارەتەگە تەحیدید بە کاروباریکی تایبەت، مەسەلەن بۆ وەزارەتی تەندروستی، ئەگەر موستەشارەگە لەبواری تەندروستی شارەزا بێت کیشە نییە، تا کۆتایی کابینەگە ئەو کەسە موستەشاری وەزارەتەگە بێت، بەلام ئەم وەزارەتە کۆمەلێک بابەتی جیاواز لەخۆی دەگریت، یەعنی ئەم سێ موستەشارە، لە چ بواریک ئەم سێ موستەشارە ئەم وەزارەتە دەگریت؟ لەبەر ئەو من وا تەسەور دەکەم کاک سەرھەنگیش پێشتر باسی کرد بەعەقد بێت باشتر، لەبەر ئەوەی کە بواری جیاواز هەبوو، لە هەر یەکیک لەو بواری پيويست بە راویژکارە، ئەگەر تەنھا سێ کەس تەحیدید بکریت و، ئەو سێ کەسە شارەزاییان لە بواریکی دیاری کراو هەبێت، ئەو لە بواریکانی دیکە چۆن کیشەگە چارەسەر دەکریت؟ لەبەر ئەو ئەگەر بە عەقد کردن بێت لەگەڵ کەسانی پەسپۆر، تەسەور دەکەم باشتر بێت لەوەی کە تەحیدید بکریت تەنھا چەند کەسیک بکرین بە موستەشاری وەزارەت.

لە برگی چوارەم دەلیت دەزگای فرۆکەخانەي مەدەنی لە هەریمدا گریدراوی وەزیر بێت، نازانم جیاوازی هەيە لەنيوان ئەوەی گریدراوی وەزیر بێت، یاخود گریدراوی وەزارەت بێت، لەو تێ نەگەیشتم کە جیاوازی لەنيوان ئەو دوو قسەيە هەيە؟ یاخود هەر یەک بابەتە، سوپاس.

بەرپێز د.ارسلان پایز اسماعیل / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپێز کویستان خان فەرموو.

بەرپێز کویستان محمد عبدالله:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە خالی سێهەم / راویژکاران، منیش هەمان رەئی هاوڕێیانم کاک رێبازو کاک سەرھەنگ هەيە و پشگیری بۆچوونەکەیان دەکەم.

سەبارەت بە خالی چوارەم / منیش هەمان رەئی دکتۆر رێبازم هەيە، پيويستە گریدراوی وەزارەت بێت، بۆ وەزیر؟

بۆ بەرپۆهەبەرە گشتیەکان، من پیموایە خالی هەشت و نۆ زیاده، سێ بەرپۆهەبەری پینج و شەش و حەوت کافیه بۆ ئەم وەزارەتە، ئەم ژمارە زۆرەي راویژکارو بەرپۆهەبەری گشتی، بەراستی پێچەوانەي بنەمای تەرشیق کردنی حکومەتە.

ئاخىر خالىم، پشتگىرى ھاۋرىم كاك ياۋوز دەكەم، كە پىۋىستە سالانى خىزمەت بۇ بەرپۆەبەرە گىشتىەكان دەست نىشان بىكرىت، من دەزانم كە لىژنەى ياساىى ۋەلأمم دەدەنەۋە، دەلئىن ئەمە پەپەرۋىك ھەپە لە ھىكومەت ھەرچى دەپىت بە مودىر عام خۇى دەپىت دە سالى ھەپىت، بەلام ھەموومان دەزانىن كە چەندىن راۋىژكارو بەرپۆەبەرى گىشتى ھەپە دواى ئەۋ پەپەرۋەى كە ئەنجومەنى ۋەزىرانىش دایناۋە دامەزىندراون ۋە سالانى خىزمەتەن زۆر كەمترە لەۋ دە سالى، بۇپە پىۋىستە لىرە سالانى خىزمەت دىبارى بىكرىت، دەبوۋ لە ياساكانى تىرىش دەست نىشانى بىكەن، بۇ ئەۋەى رى بىگرىن لەۋە كە كەسانىك دابەزىرىن سالىك، يان دوو سال خىزمەتەن ھەپە دەكرىن بە راۋىژكارو بە بەرپۆەبەرى گىشتى ۋە دەبن بە بار بەسەر بودجەى ھەرىمەۋە، سوپاس.

بەرپۆە د.ارسلان بابز اسماعىل / جىگرى سەرۋكى پەرلەمان:

لىژنەى ياساىى.

بەرپۆە شىروان ناصح ھەپەمەرى:

بەرپۆە سەرۋكى پەرلەمان.

ئەۋەى پەپەندى بە لىژنەى ياساىپەۋە ھەپە، مولاھەزەتمان بەم شىۋەپە:

سەبارەت بە راۋىژكارەكان، سى بىت، يان چوار بىت، ئەمە بۇ بەرپۆەن ئەندامانى پەرلەمان دەگەرپۆەۋە، بەلام دەست نىشان كەردنى خىزمەتى راۋىژكارەكان، ياخود مودىر عامەكان، بەراستى ستانداردىك ھەپە لەسەرى رۇپىشتوۋىن ھەتا ئىستا، كە خىزمەتى لە دە سال كەمتر نەپىت ۋە پەپەرە كراۋە، سەرەراى ئەۋەش ئىمە لە پەرلەمانى كوردستان ياساى راژەى ژمارە (7) ى سالى 2011مان دەكرەد، كە ياساى ئەنجومەنى گىشتى راژە لە ھەرىمى كوردستانى عىراقە، كە ئەمە مودىر عامەكانىش دەگرىتەۋە، رەنگە پىشپىكەش بىكرىت لەنىۋان ئەۋ كەسانەى كە داۋاىان كەردوۋە بىن بە مودىر عام، ئەم ياساىپە چوۋە بوارى جى بەجى كەردن.

بەنىسبەت ئەۋەى كە مودىرىپە عامەپەك زىاد بىكەن، مودىرىپە عامەى شوئونى قانونى، ئىمە پىمانواپە خۇى پىنج مودىرىپە عامەپەۋە دوۋى مەتارىشى دىتە سەر دەپىتە ھەۋت، زىاد كەردنى مودىرىپە عامە ۋارىد نىپە، ئىمكان ھەپە ئىمە لە ماددەى شەش دەسەلاتمان داۋەتە ۋەزىر كە ئىستىجداسى شوۋەبەۋە مودىرىپات ۋە ئەقسام بىكات، ئىمكان ھەپە مودىرىپەى شوئونى قانونى بىپىتە مودىرىپەتىك لە زىمەنى شوئونى مالىپەۋە شوئونى ئىدارى.

بەنىسبەت شەكاۋى ۋە ئىعلام، ئىمكان ھەپە ۋەزىر مودىرىپات دروست بىكات، چ مودىرىپەى شەكاۋى بىت، چ مودىرىپەى ئىعلام بىت بەۋ ۋەزەۋە بەۋ دەسەلاتەى كە پىپىدراۋە.

بەنىسبەت تەكئەلۇجىپاى زانىارى، ئىمە پىمان باشە جەنابى ۋەزىر ئەۋ تەۋزىچەمان بداتى، چۈنكە ئەۋە مەسائىلى فەنىپە.

بەنەسبەت رەبەتی مۆئەسسەسەى مەتار بە وەزىر، تەبەئى رەئىسى مۆئەسسەسە دەرهجەى وەزىرە، بۆيە رەبەتى وەزىر گراو، تەوجىهات لە وەزىر وەردەگرەت، ئىمە تەعريفى وەزىرمان کردوو لە زىمنى قانونى وەزارەت و، وەزىر موباشەرەتەن مافى ئەوەى هەيە کە سەرپەرشتى ئەم دەزگايە بکات، کە هەموو دەزگاکانى خۆى و، ئەم دەزگايەش بىزات، بەلام لەبەر ئەوەى دەرهجەکەى وەگىل وەزىرە، ئىمە رەبەتى وەزىرمان کردوو، خۆ رەبەتى مودىر عامىکى ناکەين، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگرى سەرۆکى پەرلەمان:

ليژنەى شارەوانى.

بەرپۆز جەمال طاھر ابراهيم:

بەرپۆز سەرۆکى پەرلەمان.

تەنھا دوو، سى خال تەوزىح دەکەم، مەوزوعى با بليين مودىريهکى تر ئىزافە بکريت بەناوى (الشؤون القانونية)، ئەو مۆتەفەققىن لەگەل ليژنەى ياساى دەتوانين ئىمە بيکەينه (الشؤون الادارية والمالية والقانونية) ليژنە دەتوانين بليين.

خالى تر ئەوەيە، لە خالى چوارەم (مؤسسات المطارات المدنية)، ئەگەر ئىمە بيين باسى ئەو بابەتە بکەين لە قانونى (مؤسسات المطارات) لە برگەى چوارەم دەلييت (تؤسس بموجب هذا القانون مؤسسة بأسم مؤسسة المطارات المدنية لاقليم كردستان – العراق وترتبط بالوزارة)، يەعنى ئەو تەحصيل حاصلە، کە پيش ئىستا ئەو رەبەت گراو بە وەزارەت، بەلام دەمىنييت چى؟ دەمىنييت گرنكى ئەو شەخسە، وەك هاوړپم كاك شيروان تەوزىحى کرد، کە ئەمە بە دەرهجەى وەزىرە، بۆيە پيويستە لەگەل وەزىر تەنسيقى هەبييت، چونکە ئىمە دەزانين مەتارات ئيشيان چەندە؟ لەبەر ئەو.

خالى تر، مۆستەشارين، مەوزوعى ئىستىشارە هەموومان دەزانين ئىستىشارە ئەوەى ئەم سەلاحىتەى هەبييتن، تەنھا حەقى مەشهورە هەيە، تەقدىمى ئىستىشارە دەکات، يەعنى مەرج نيە ئەو ئىستىشارەى پەيرەو بکات، يانيش رەفز بکات، ئەمە بەپي قەناعەتى وەزىر دەمىنييت و ئەو بابەتەى کە ئىشارەى لى وەرگرتوو، وەکو ماددەى تر هاتوو، کە (للووزير استحداث او دمج او اقسام.....)، ئەو کاتە جەنابى وەزىر دەتوانينن، ئەگەر هاتو پيويستى پى بوو مۆستەشار زياد بکات، يان قسيميکى تر زياد بکاتن وەحدهيەکى تر زياد بکات، کەم بکات، لەوانەيە لەبواری کەوتنە جى بەجى کردن ئەم هەيکەليەتە خۆ بەردەوام نابييت، هەيکەليەتى هەر مۆئەسسەسەيەک مەبدەئىکى هەيە لە تەنزييم و لە هەيکەليەت، يەعنى جار بە جار بەدوا دابچييتن و مۆتابەعەى بکات و تەکيف بکات لەگەل ئەو مۆستەجداتانە، ئىمە دويني لەگەل جەنابى وەزىر قسەمان کرد، کە ئەو بوو رەئى برادران لەگەل جەنابى وەزىر مودىرى مەتارى هەولير قەناعەتيان ئەو بوو، کە تەنھا ئىستا سى مۆستەشار بەسە، ئەو ش بۆ پەرلەمان بەجى دەهييلين، رەئىهەک هەيە دەلييت سى، رەئىهەکى تر هەيە دەلييت چوار، ئەمە پەرلەمان يەکلای دەکاتەو، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگرى سەرۆکى پەرلەمان:

نوڤتهى نيزاميه، فەرموو سۆزان خان.

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

به پيی ياسای ژماره (18)ی سالی 2008 له (الباب الثاني/ مؤسسة المطارات المدنية لاقليم كوردستان/ الفصل الاول/ التأسيس/ المادة الرابعة)، زۆر روون و ئاشكرايه، يهعنى با ئيمه نه ئيين ته حصيل حاصله، خوێ زۆر روون و ئاشكرا هاتوو، ده ئيت (تؤسس بموجب هذا القانون مؤسسة بأسم مؤسسة المطارات المدنية لاقليم كوردستان – العراق وترتبط بالوزارة وتتمتع بالشخصية المعنوية واستقلال اداري وفني ولها ميزانية خاصة تورد ضمن ميزانية الوزارة ويرأسها موظف بدرجة خاصة)، دهرجه خاصه خو مان باش ده زانين يهعنى وه زير ده گريته وه، (حاصل على شهادة جامعية اولية وله خبرة في هذا المجال يتم تعيينه من قبل مجلس الوزراء كما تقوم بتعيين معاون رئيس المؤسسة والمدراء العميين بناءً على توصية من الوزير)، كه واته (ترتبط بالوزارة)، نهك (بالوزير)، له بهر ئه وهى كه دهرجه خاصه يه خو شى، دهرجه خاصه روتبه ي وه زيره، زۆر سو پاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/ جيگري سەرۆکی پەرلهمان:

جه نابى وه زير.

بەرپز انور جه بهلى/ وه زيرى گواستنه وه وه گه ياندين:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

ئوه به نيسهت راويژكاران، به راستى خو ئيمه تا ئيستا سى راويژكارمان هه يه، يه كيكيان به گريبه سته، يهعنى ئه گهر وهك پيشنياريان كرد له چوار راويژكار زياتر نه بيت، شهرت نيه ئيمه چوار راويژكارمان هه بيت زۆر باشه، راويژكار وهك برادهران پرسيان، راويژكار به شيك نين، يهعنى سهر به نووسينگه ن، يهعنى ئه وان سهر به وه زيرن له زيمنى هه يكه لى نووسينگه يه، له گه ل نووسينگه، هه روه ها به رپوه به رايه تى گريبه سته كان به فه رمانى نه نجومه نى وه زيران دامه زراوه له هه موو وه زاره ته كان، به رپوه به رايه تيه كى گريبه سته مان هه يه وه، به شى ياساشمان هه يه له وه زاره ت، كه سهر به نووسينگه يه، يهعنى پيوست به وه ناكات به رپوه به رايه تى گشتى ياساى دا بنريت.

هه نديك هه ئه ي با بليين ئيملاى هاتوو له كورديه كه، ئه ويش له پي كه اته ي وه زاره ت ژماره (8) به رپوه به رايه تى گشتى گواستنه وه ي زه مينى و هيلى ناسن، نهك سهر زه وى، هه رچه نده پيشنياريان كرد بگورپتن، به رپوه به رايه تى گشتى به رى بيت، يا خود زه مينى بيتن، له ژماره (9) هاتوو به رپوه به رايه تى گشتى كه شناسى و چاو ديرى كردنى له گه لدا نيه، نازانم زياده هاتوو، به رپوه به رايه تى گشتى كه شناسى و بوومه له رزه يه، ئه وه ش راست بكره تته وه، زۆر سو پاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/ جيگري سەرۆکی پەرلهمان:

ليژنه ي ياساى.

بەرپز شېروان ناصح ھەيدەرى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من گوتم رهئیس موئەسسەسەكە دەرەجەى وهكىل وهزیره، بهس خۆى دەرەجە خاصەیه، راسته، بهلام ئەگەر بنووسریت و رهبت بكریت به وهزارهت، یان به وهزیر، هەر وهزیر رهئیسى ئەعلاى ئەم دەزگایهیه، بۆیه هیچ فەرقىكى ئەوتۆى نییه، بۆیه هەر ویستم تهوزیچىك بكهه و، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعیل / جیگرى سەرۆكى پەرلەمان:

لیژنەى ھاوبەش ئاخیر صیاغەتان، فەرموو كاك شوان.

بەرپز شوان عبدالکریم جلال:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بۆ ئەوهى دانیشتنەكه بهپى پەپرەو بهرپوه بچیت، دوو، سى پىشنيار هەبوو، هەر یهكه دوو، سى پەرلەمانتارى بهرپز پشتگیریان كردن، بهبرواى من دەبیت پىش وهخت ئەوانه یهكلا بكریتهوه، ئینجا صیاغەى كۆتایى، یهكىکیان مهسهلهى راویژكار هەبیت، یان نهبیت.

دووهم/ سى بیت، یان چوار بیت، ئەو دوو بۆچوونه هەبوو لهقسەى پەرلەمانتارەگان، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعیل / جیگرى سەرۆكى پەرلەمان:

ناسك خان فەرموو.

بەرپز ناسك توفیق عبدالکریم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

هەر هەمان ئەو نوقته نيزامیهى كاك شوانم هەبوو، پىش ئەوهى بخویندریتهوه، ئەو پىشنيارانەى كه دوو، سى ئەندام پەرلەمان پشتگیری كرد دەبیت بخریته دەنگدانەوه، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعیل / جیگرى سەرۆكى پەرلەمان:

كوئستان خان فەرموو.

بەرپز كوئستان محمد عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

هەمان رهئى كاك شوان و ناسك خانم هەبوو، بهلام گریدراوى وهزیر بیت، یان وهزارهتیش، ئەوه چەند ئەندامىكى پەرلەمان باسيان كرد، لهگهڵ مهسهلهى سالانى خزمەتى بهرپوهبەرە گشتیهكان، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعیل / جیگرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو.

بەرپز عونى كمال سعید بهزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:
فەرموو.

بەرپىز سەرھەنگ فرج محمد:
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

جگە لەو پېشنىيازەى كاك رىياز كە پىشتىوانى ھەبوو، پېشنىيازىكم كرد، من خاوەنى ئەو پېشنىيازە بووم و دوو ئەندامى بەرپىزى پەرلەمانىش پىشتىوانيان كرد، كە مەسەلەى موستەشار لىرە ھەر نەمىنىت بەعەقد بىت، چونكە لەمادەى چوارەم لە برگەى چوارەم ئەو دەسەلاتەى داوہ بەوہزىر كە بەعەقد بىت، ھەر نەمىنىت، ئەوہش پېشنىيازىك بوو، تەكا دەكەم بىخەيتە دەنگدانەوہ، سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

ئەو پىشنىيارە يەك كەس بوو، تەئىدى نەكرا، لەبەر ئەوہ ئىمە نەمانخستە دەنگدانەوہ، باشە، رەئىك ھەيە دەئىت موستەشارەكان نەمىن دەپخەمە دەنگدانەوہ، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بكاتەوہ؟ (14) كەس، زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بكاتەوہ؟ زۆر سوپاس، بەزۆرىنەى دەنگ پەسند كرا، كامەى تر فەرموون، تەكنەلۇجىيەى زانىارى يەك كەس پىشنىيارى كردووہ، كەسى تر تەئىدى نەكردووہ، فەرموو.

بەرپىز سۆزان شهاب نورى:
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دەزگەى تەكنەلۇجىيەى زانىارى سەر بە ئەنجومەنى وەزىرانە، كارەكەى ئەو تەنزىم كردنى سىستەمى ئەلىكترۆنى لە وەزارەتەكاندا دەرکردنى پىناسەى موەھدەى ئەلىكترۆنى بۆ فەرمانبەران، سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

دەزگەى تەكنەلۇجىيەى زانىارى خۆ مەربوت نىيە بە يەك وەزارەت، مەربوتە بە سەرتاسەرى حكومەتەوہ، فەرموو ئاخىر صياغە بخویننەوہ، بۆ ئەوہى بىخەينە دەنگدانەوہ، باشە، ئىستا دەپخەمە دەنگدانەوہ، كى لەگەلدا دەستى بەرز بكاتەوہ؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بكاتەوہ؟ تەنھا يەك كەس لەگەلدا نىيە، زۆر سوپاس، بە زۆرىنەى دەنگ پەسند كرا، فەرموون بۆ ماددەيەكى تر.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة الرابعة:

اولاً: يكون للوزارة مجلس استشاري يشكل على الوجه الاتي:

- 1- الوزير / رئيساً للمجلس.
- 2- المستشارون / اعضاء.
- 3- المدراء العامون / اعضاء.

4- للوزير استضافة اي شخص من ذوي الخبرة يراه مناسباً من داخل الوزارة او خارجها عند الضرورة للاشتراك في اجتماعات المجلس.

ثانياً: مهام و واجبات المجلس:

- 1- اعداد وصياغة الاهداف العامة لخطط الوزارة حسب الانظمة الصادرة من مجلس الوزراء.
- 2- اجراء المناقشات حول الخطط الاولى المعدة من قبل المديرية العامة للتخطيط والمتابعة على ضوء الخطط المعدة من قبل مكونات الوزارة المختصة وتصدر القرارات المناسبة بشأنها.
- 3- اقتراح الخطط العامة للنقل والاتصالات وبرامج التشغيل والتسويق والادارة والمالية.
- 4- مناقشة التقارير الدورية والعامه التي تعدها مديره التخكيگ والمتابعه واصدار القرارات والتعليمات المناسبه بشأنها.
- 5- اجراو التحقيقات في المشاريع والقوانين والتعليمات المتعلقة بالوزاره او الصادره منها واتخاذ مايلزم بشأنها.
- 6- مناقشه المواضيع التي يجرها الوزير وابداء الرأي حولها وتقديم التوصيات والاقتراحات بشأنها.

بهريز د.ارسلان بابز اسماعيل/ جيگري سهروكي بهرلهمان:

بهكورديهككش تكايه.

بهريز شيروان ناصح چهيدمرى:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

ماددهى چوارهم:

يهكهم: وهزارهت نهجومهنيكى راويژكاريى دهبيت و بهم شيوهيهى داديت بيك دهيندرييت:

1- وهزير/ سهروكي نهجومهن.

2- راويژكاران/ نهندام.

3- بهريوهبهرانى گشتى/ نهندام.

4- وهزير بوى ههيه ميوانداريى ههر كهسيك بكات كه به گونجاوى دهزانييت لهوانهى خاوهن شارهزايين له

ناو وهزارهت، يان دهرهوهيدا لهكاتى پيويستدا بو بهشدارى كردن له كوڤوونهوهكانى نهجومهندا.

دووهم: كار و نهركهكانى نهجومهن:

1- ناماده كردن و دارشتنى نامانجهكانى گشتيى پلاننهكانى وهزارهت بهگويرهى نهو پهيرهوانهى له

نهجومهنى وهزيرانهوه دهرچوون.

–هەریمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پروژۆکۆلەکان

73

سالی / 2011 – بەرگی حەفتاوی سی

چاپی یەكەم / سالی 2012

پریست

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (8) خولی سییهمی هه‌لبژاردن - سی شهممه 2011/10/11 ن 5

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (9) خولی سییهمی هه‌لبژاردن - سی شهممه 2011/10/25 ن 71

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (10) خولی سییهمی هه‌لبژاردن - چوارشهممه 2011/10/26 ن 85

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (11) خولی سییهمی هه‌لبژاردن - سی شهممه 2011/11/1 ن 179

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (12) خولی سییهمی هه‌لبژاردن - چوار شهممه 2011/11/16 ن 225

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (13) خولی سییهمی هه‌لبژاردن - دوو شهممه 2011/11/28 ن 247

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (14) خولی سییهمی هه‌لبژاردن - چوار شهممه 2011/11/30 ن 277

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (15) خولی سییهمی هه‌لبژاردن - دوو شهممه 2011/12/5 ن 325

پروتۆكۆلى دانىشتىنى ژماره (8)

سى شەممە رېكەوتى 2011/10/11

كاتژمىر (11) ى پىش نيوپۇي رۇزى سى شەممە رېكەوتى 2011/10/11 پەرلەمانى كوردستان - عىراق بە سەرۆكايەتى بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل جيگري سەرۆك و، بەرپىز فرست أحمد عبدالله سكرتيرى پەرلەمان، دانىشتىنى ژماره (8) ى خولى سىيەم، سالى (2011) ى خوى بەست.

بەرنامەى كار:

بەپىي حوكمەكانى برگه (1) ى مادده (20) له پەپرەوى ناوخوى ژماره (1) ى ھەموار كراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان برپارى درا دانىشتىنى ژماره (8) ى خولى سىيەمى ھەلبژاردن له كات (11) ى پىش نيوپۇي رۇزى سى شەممە رېكەوتى 2011/10/11 دا بەم شيوەيه بىت:

- 1 - بەردەوام بوون لەسەر خستنه پروو و گفتوگو کردن لەسەر پرۆژه ياسای وەزارەتى گواستنه وەو گەياندن له ھەريمی كوردستان، كه له لایەن ئەنجومەنى وەزيرانه وە پيشكەش كراوه.
- 2 - خستنه پروو و گفتوگو کردن لەسەر پرۆژه ياسای ھەموار كوردنى يەكەمى ياسای ژماره (26) ى سالى 2007 ياسای باجى دەرامەت.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

بەناوى خواى گەورەو مېھرەبان.

بەناوى گەلى كوردستان، دانىشتىنى ئەمپرومان دەست پى دەكەين، خولى سىيەمى ھەلبژاردن، سالى سىيەم، خولى گریدانى يەكەم، ژماره (8)، رۇزى دانىشتن 2011/10/11، بەرنامەى كار:

بەپىي حوكمەكانى برگه (1) ى مادده (20) له پەپرەوى ناوخوى ژماره (1) ى ھەموار كراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان برپارىدا بەرنامەى كارى دانىشتىنى ژماره (8) ى خولى سىيەمى ھەلبژاردن له كاتژمىر (11) ى پىش نيوپۇي رۇزى سى شەممە رېكەوتى 2011/10/11 بەم شيوەيه بىت:

- 1 - بەردەوام بوون لەسەر خستنه پروو و گفتوگو کردن لەسەر پرۆژه ياسای وەزارەتى گواستنه وەو گەياندن له ھەريمی كوردستان، كه له لایەن ئەنجومەنى وەزيرانه وە پيشكەش كراوه.
- 2 - خستنه پروو و گفتوگو کردن لەسەر پرۆژه ياسای ھەموار كوردنى يەكەمى ياسای ژماره (26) ى سالى 2007 ياسای باجى دەرامەت.

دياره له دانىشتىنى دوینى چەند ماددهو برگهيه كمان مناقه شه كرد، ئەمپروش بەردەوام دەبين لەسەر خستنه پروو و گفتوگو کردن لەسەر پرۆژه ياسای وەزارەتى گواستنه وەو گەياندن له ھەريمی كوردستان، داوا دەكەين له لیژنەى ياسایى و لیژنەى شارەوانى و گواستنه وەو گەياندن بھەرموون بۇ ئېرە، بەخیرھاتنى

جەنابى ۋەزىرى گواستىنەۋە گەياندن ۋىڭخەرى نىۋان پەرلەمان ۋە ھۆكۈمەتى ھەرپىم ۋە ۋەفدە يادۋەردەكەيان دەكەين، بەخىر بىن سەرچاۋان، ديارە ئىمە دويىنى دۋاى خويىندىنەۋەى ماددەكە، ژمارەيەك لە پەرلەمانتارە بەرپىزەكان ناۋەكانيان نووسرا، بەلام گىتوگۈيەكانمان تەئجىل كىرد بۇ ئەمىرۇ، يەكەمىن لەۋ ناۋانە ئاشتى خان با بىفرموۋىت قىسەكانى خۇى بىكات.

بەرپىز ئاشتى عزيز صالح:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى دوۋەم كارو ئەركەكانى ئەنجومەن، من لىردەدا بۇچوونىكەم ھەيە بە ھۆكىمى ئەۋەى ئەم ئەنجومەنە خۇى ئەنجومەنىكى راۋىزكارىيە، لىردەدا دەسلەت ۋە سىياسەت ۋە نىزامى داخىلى ئەم ئەنجومەنە راۋىزكارىيە لەم ماددەيە تىكەل كراۋە، كە پىۋىستە سىياسەت ۋە ستىراتىجىيەتى ئەنجومەنەكە لە شوپىنىكدا، لەۋانەيە لە دەرەۋەى قانۋنەكە شوپىنى بىبىتەۋە، ھەندىك لە نىزامى داخىلى ئەنجومەنەكەش ھىنراۋەتە ناۋ ئىرەۋە، بۇيە من پىشنىيازى ئەۋە دەكەم لە ماددەى دوۋەمدا بىرگەى يەكەم ئامادە كىردن ۋە داپشتنى ئامانجەكانى گىشى پلانەكانى ۋەزارەت بەگۈپىرەى ئەۋە پەپىرەۋانەى لە ئەنجومەنى ۋەزىرانەۋە دەرچوون، دەكرىت ئەمە بە سىياسەت ئەژمارى بۇ بىكەين ۋ، بىچىتە بەشىك لە ستىراتىجىيەتى ئەنجومەنى راۋىزكارى، ئەمە بىمىنىتەۋە شوپىنىكى بۇ بىكەينەۋە لەناۋ قانۋنەكەدا، چونكە ئىمە موعامەلە لەگەل قانۋنەكەدا دەكەين، كە ناكىرىت نىزامى داخىلى بىچىتە ناۋ قانۋنەكەۋە، ناكىرىت ۋەسفى ۋەزىفى ۋەزىر، يان ئەۋ كەسەى كە ئەنجومەنەكە دەبات بەرپىۋە، ئىمە تىكەل بىكەين ۋ بىخەينە ناۋ ياساكەۋە، ئەمانە ھەموو شتى گىرنگن، چۆرىكە لە ئەرك داپشتن، بەلام بە تەسەۋرى من شوپىنى نابىتەۋە لەناۋ ئەۋ ياسايەدا، بۇيە من پىشنىيازى ئەۋە دەكەم بىرگەى يەكەم بىمىنىتەۋە، چونكە لەچۈرچىۋەى داپشتنى سىياسەتى ئەنجومەنەكە دايە، با ئەۋەيان بىمىنىتەۋە.

بىرگەى دوۋەم/ گىتوگۈ كىردن لەبارەى پلانە بەرايىەكانەۋە، ئەمە نىزامى داخىلىە.

خالى سىيەم/ پىشنىيار كىردنى پلانى گىشى بۇ گواستىنەۋە گەياندن، بە بىرواى من ئەمەش دەچىتە بەشىك لە سىياسەتەۋە، داپشتنى سىياسەتى ئەنجومەنەكە، دەكرىت ئەمە بىمىنىتەۋە لە قانۋنەكە شوپىنى بۇ بىكەينەۋە.

خالى چۈرەم/ گىتوگۈ كىردن لەبارەى ئەۋە راپۇرتانەۋە، ئەمەش ھەر چۆرىكە لە نىزامى داخىلى ئەنجومەنەكە خۇى.

خالى پىنجەم/ بەجى گەياندنى لىكۆلىنەۋە، ئەمەش بەشىكە لە سىروشتى كار كىردن، كە پىۋىست ناكات لە ياسا ئىمە دەقىكى بۇ دابىرپىزىن.

پىشنىيازى ئەۋە دەكەم خالى شەشەمىش/ گىتوگۈ كىردن لەبارەى ئەۋە بابەتانەۋە، كە ۋەزىر دەيانخاتە روو، ئەمە بەشىكە لە ئەرك ۋ ۋەسفى ۋەزىفى، بەرپىز ۋەزىر خۇى كە دەكرىت بە تەعلىماتىك لەناۋخۇيدا، يان

جۆرئىك لى ۋەسفى ۋەزىفىيان ھەيە، بۇيە من پېشنىياز دەكەم ئەم بېرگەيە بە تەنھا بېرگەي يەكەم ۋ بېرگەي سېيەم لى چوارچىۋەي سىياسەتدا ئەگەرى ھەيە ئىمە لىناۋ قانۇنەكەش شۇيىنى بۇ بىكەينەۋە، سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرىز دىكتورە رۇزان فەرموو.

بەرىز د.رۇزان عبدالقادر دزەيى:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەي چوارەم، منىش پېشنىياز دەكەم ئەنجومەنى راۋىژكارى ناۋى بگۇردرىت بۇ ئەنجومەنى ۋازارى، لىبەر ئەۋەي دەسەلاتەكانى پىي دراۋە زۇر زىاترە لى راۋىژكارى، مافى بېرىار دانى ھەيە ھەرۋەكو لى بېرگەي چوارەمدا ھاتوۋە، راستە لى زۇر ۋەزارەتەكان ئىمە ئەنجومەنى راۋىژكارىمان داناۋە، لى ھەندىك ۋەزارەت ئەنجومەنى راۋىژكارى ۋ ئەنجومەنى ۋازارى ھەيە، بەلام مەرج نىيە ئەۋ شتە پەيپەۋ بىرىت لى ھەموۋ ۋەزارەتەكان، ئەۋ دەسەلاتانەي پىي دراۋە زۇر زىاترە لى راۋىژكارى.

تېيىنى دوۋەم لىسەر ماددەكە ئەۋەيە، بېرگەيەك زىاد بىرىت، چۇنىەتى ئەنجومەنى كۇبۇۋنەۋەي ئەۋ ئەنجومەنە، ئايا بەشۋىۋەيەكى دەۋرى دەبىت، مانگانە دەبىت؟ لىكاتى پىۋىست ھەر حالەتلىك روۋ بداتى بابەتلىكى نۇي بىتە بەردەم ۋەزارەت، ۋەزىر بۇي ھەبىت داۋا بىكات ئەۋ ئەنجومەنە كۇ بىتەۋە.

مۇستەشارون، كە ئەندام لى ئەنجومەنەكە، پىۋىست ناكات ئەندام بن، چۇنكە ئەگەر بەۋ شىۋەيەي ھاتوۋە لى دەقەكە ئەندام بن، ئەۋە مافى دەنگدانىيان ھەيە، ئىمەش دەزانىن راۋىژكار راۋىژى پى دەكرىت، لىۋانەيە رەئىيەكەي باش بىت ۋەزارەت پىي ۋەربىگرىت، لىۋانەشە پىي ۋەرنەگرىت، جگە لىۋەي ۋەزىر لى بېرگەي چوارەمدا ھاتوۋە، ۋەزىر دەسەلاتى ئەۋەي ھەيە داۋا بىكاتن راۋىژكار لىناۋ ۋەزارەت، يان لى دەرەۋەي ۋەزارەت نامادە بن لى كۇبۇۋنەۋەكە، بۇيە پىۋىست ناكات مۇستەشار ئەندام بىت لىۋ ئەنجومەنە.

سەبارەت بە دەسەلاتەكان، كە لى بېرگەي دوۋەمدا ھاتوۋە، خالى يەكەم (اعداد وصياغة الاهداف العامة)، باس لى (الانظمة الصادرة من مجلس الوزراء) دەكات، ئىمە ئەھدافەكانمان لى ماددە دوۋى قانۇنەكە دىيارى كىرۋە ئەھدافى ۋەزارەت، بۇيە پىۋىست ناكات نامازە بە ئەنزىمە بىكەين.

لى خالى چوارەمىشدا ھاتوۋە (اصدار القرارات)، لى سەرۋە دەلىت راۋىژكارىيە، لىۋ بېرگەيەش دەلىت مافى دەركردنى بېرىارى ھەيە، ئەۋە تەعاروز دەكات لىگەل ناۋى ئەنجومەنەكە، ئەگەر ۋەكو خۇي مایەۋە.

خالى پىنچەم / ۋابزانم مەبەست لى (اجراء التحقيقات في المشاريع والقوانين) دىراسەت كىردن ۋ نامادە كىردنى پىرۇزە ياسايە، نەك لىكۇلىنەۋەۋ تەحقىقات، ئەۋە تېيىنەكەم بوۋ لىسەر ماددەكە، زۇر سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرىز لانا خان فەرموو.

بەرپرز لانا احمد چەلەبى:

بەرپرز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت ماددەى چوارەم، پشتگىرى لە رهئى لىژنەى ياساىى دەكەم، بەس لە خالى دووهم لە واجيبات و مەهامى مەجلىس بەنيسبەت خالى يەكەم (اعداد و صياغة الاهداف العامة لخطط الوزارة)، لىره نووسراوه (للوزارة)، ئەوه ببىتە (الوزارة).

بەنيسبەت خالى دووهم/ صياغة على ئەو خالە بەو شىوہىە بىت، بکرىتە (اجراء الدراسات والمناقشات حول الخطط الاولية المعدة من قبل المديرية العامة للتخطيط والمتابعة على ضوء الخطط المعدة من قبل مكونات الوزارة المختصة وتقييمها واصدار القرارات المناسبة بشأنها)، بۇچى؟ لەبەر ئەوهى ئەو خوتە ئەوهلىانە لە مودىرىەى عامەى تەختىت و موتابەعە دادەنرىت، يەعنى ئەوه مەجموعە بەدائىلىکە، مەفروزە ئەو بەدائىلانە هەموو موقارەنەيان لە بەينى بکرىت، تەقىيم بکرىت، هەتا بزانین کام بەدیل ئەفزەلە؟ يەعنى سلبیات و ئىجابياتەکانى بزانین، بۇیە لىره پىشنيار دەكەم تەقىيم ئىزافە بکرىت بەنيسبەت خالى دووهم، هەر ئەو مولاخەزاتانەم هەبوو لەسەرى، زۆر سوپاس.

بەرپرز د.ارسلان بايز اسماعيل/ چىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپرز كاك حەمە سەعید فەرموو.

بەرپرز حەمە سەعید حەمە على:

بەرپرز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش پشتگىرى هاوہلانەم دەكەم، بەتايبەتى دکتۆرە رۇژان، ئەنجومەنى ئىستىشارى وەكو لە ئىدارياتى ياساو ئەوهى كە موتەبەعە، بەرپاستى ئەنجومەنىكە راويزكارى دەكات لە دەرەوى پىكەتەى ئەو موئەسەسەىەىەو، شتى عمەلى و شتى ئىدارى و تەنفىزى ناكات، ئەگەر سەپىرى پىكەتەى ئەم ئەنجومەنە بکەين وەزىرو مودەپراى عام و ئەوانى تر هەموویان پىكەتەى موئەسەسەكەن كە وەزارەتە، كەواتە ناکرىت ئەمە ئەنجومەنى ئىستىشارى بىت، دەبىت ئەنجومەنى وەزارەت بىت، ئەوه خالىك.

ئەگەر سەپىرى مەهام و ئەهەدافەکانى بکەين، بەرپاستى هەموو شتى تەنفىزى و شتى ئىدارى و شتى ئەجزائىن، لەبەر ئەوه ئەنجومەنى ئىستىشارى ئەو دەسلەت و ئەو ئەهەدافانەى نىيە، بۇیە من پىم باشە بکرىت بە ئەنجومەنى وەزارەت، نەك ئەنجومەنى ئىستىشارى و، موستەشارەکانىش بەشدارى بکەن، بۇ را دەربرىن و حەقى دەنگدان و ئەوهيان نەبىت.

خالىكى ترىش، بەنيسبەت (اعداد و صياغة الاهداف العامة)، لە خالى پىشووتر، لە ماددەى پىشتووتردا باسماں کردوو، ديسان ئەو ئىجراى تەحقىقە، خۇ ئىمە تەحقىقات ناکەين، بەس دەکرىت موناقلەشەو گفتوگو لەسەر پرۆزەکان و ياساو رىنمايەکان بکەين، بۇیە من پىم باشە، هەم ئەنجومەنەكە بگۆرىت بە

ئەنجومەنى ۋەزارەت، ھەم خالى يەكەم لا بچىت لە برپگەى دوو، ديسان تەعدىلى ئەو تەحقىقاتەش بىكرىت بە دىراسە كىردن، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / چىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز دىكتور احمد فەرموو.

بەرپىز د.احمد ابراهيم على(ومرتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى چوارەم، منىش لەگەل رەئى ھاوولانم دام، كە ئەنجومەنەكە ئەنجومەنى ۋەزارەت بىت، نەك ئەنجومەنى راوئىزكارى بىت، چونكە ئەو ئەرك و كارانەى لە برپگەى دوووم دانراون بۆ ئەو ئەنجومەنە لە دەسلەتتى ئەنجومەنىكى راوئىزكارى زياترن.

سەبارەت بە ئەرك و كارەكانى، كە شەش خالى بۆ دانراو، من پىشنيار دەكەم كە خالىكى تىرى بۆ زىاد بىكرىت بۆ ئەرك و كارەكانى ئەو ئەنجومەنە، ئەوئىش بەم شىوئە:

(گفتوگو كىردن لەبارەى ئەو بابەت و كىشەو پىشنيارىانەى لەلايەن دەزگاۋ بەرپۆئەبەرايەتتەكانى ۋەزارەتەو ئاراستەى ۋەزارەت كراون، يان ئەو سكالو داواكارىيانەى لەلايەن ھاوولانتيانەو دەگەنە ۋەزارەت و دەربرپنى را لەسەريان)، چونكە رەنگە كۆمەلئىك گىروگرفت ھەبىت لە بەرپۆئەبەرايەتتەكانى سەر بەو ۋەزارەتە، ئەوانە بگەنەو بە ۋەزارەت، لەكاتى كۆبوونەوئەى ئەنجومەنى ۋەزارەت، پىوئىستە گفتوگوئىان لەسەر بىكرىت و چارەسەر بىكرىن، ھەر ھەوئىنى لەلايەن ھەندىك لە ھاوکارانمان پىشنيار كرا كە بەرپۆئەبەرايەتتەك ھەبىت بۆ شەكاۋى و سكالو، ئەگەر بەرپۆئەبەرايەتتەشمان دانەنا، بىگومان سكالو شەكاۋا دەگاتە ۋەزارەت، بۆئە لەو ھالەتەدا پىوئىستە ئەنجومەنى ۋەزارەت لەكاتى كۆبوونەوئەيدا گفتوگو لەسەر ئەو سكالو ئەو داواكارى و پىشنيارو تىبىنى و سەرنجانە بىكات كە لەلايەن خەلكەو پى دەگات، يان لەلايەن بەرپۆئەبەرايەتتەكانى خۆئەو پى دەگات و پاشان راى پىوئىستىان لەسەر بىدات و چارەسەريان بىكات، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / چىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز كاك قادر فەرموو.

بەرپىز قادر حسن قادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تىبىنىيەكەى من بەرپىز دىكتورە رۆزان خستىەرپوو دووبارەى ناكەمەو سەبارەت بە ئەنجومەنى راوئىزكارى، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / چىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز صبىجە خان فەرموو.

له چوار چيوه موقته راحت و پيشنيارو ئيدائى رهئى دسوورپتهوه، بويه مهسهلهى مهجلىسى وهزارهت به ئىستىشارى تهصويتى لهسهر گراوه، پيوسته ليرهش به سيفهتى ئىستىشارى بمينپتهوه، بهلام رهنكه ههنديك مولاچهزات ههبيت لهسهر برگه و ماددهكانى تر، مادام مهسهلهكهش ئىستىشاريه، ئيمه نهصيكممان ناماده كردوو، ههم شمولى ههموو فهقهركان دهكات، وات شمولى ههر شهش فهقهركه دهكات، ههميش لهم پههلهمانه له ههنديك له ياساكان ئيمه پهسندمان كردوو، نهگهر پيتان باش بيت، نهو خيلافاتانه، ياخود نهو ئارائانهى بهرپزان نهنامانى پههلهمان ئىستا ئىشارهتيا پيدا، رهنكه نهگهر نهو صياغهيه بخويننهوه ههموو مهسهلهكان عيلاج دهكات، جا نهگهر ئيجازهمان پي بدهى صياغهكه بخويننهوه، سوپاس.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل/ جيگري سهروكي پههلهمان:

يهك پههلهمانتارى بهريز ماوه، با قسهى خوئى بكات، دوايى بيخويننهوه، كاك صباح فهرموو.

بهريز صباح بيت الله شكرى:

بهريز سهروكي پههلهمان.

زور له قسهكانم بهريز دكتوره روظان كردى، بهحهقيقهت نامهوى دووبارهى بكهمهوه، منيش لهگهه نهو رهئيم كه رهئيس موئهسهسهى مهتارى مهدهنى ئيزافه بكرت، له ماددهى چوار (ثانيا) فهقهردى دوو، كه دهئيت (مكونات الوزارة)، من پيشنيار دهكهم بكرت به (تشكيلات الوزارة)، سوپاس.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل/ جيگري سهروكي پههلهمان:

ليژنهى ياسايى بزائن نهو پيشنيارهى كه دوا صياغهتان كرد بوو.

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهروكي پههلهمان.

صياغهى ماددهى چوارهم بهو شيويه دهبيت:

المادة الرابعة:

1- المجلس الاستشاري للوزارة، يشكل المجلس الاستشاري للوزارة من:

1- الوزير/ رئيساً للمجلس.

2- رئيس المؤسسة العامة للمطارات المدنية في الاقليم.

3- المستشارون/ اعضاء.

4- المدراء العامون/ اعضاء.

2- للوزير استضافة اي شخص من ذوي الخبرة يراه مناسباً من داخل الوزارة او خارجها عند الضرورة للاشتراك في اجتماعات المجلس دون ان يكون له حق التصويت.

3- يختص المجلس بمناقشة وتقييم نشاطات الوزارة ودراسة سبل ارتقاء ادائها وتقديم المقترحات المناسبة لحل المشاكل والمعوقات التي قد تواجهها.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

ئەمە راپۇرتى موشتەرەكە، جەنابى وزير.

بەرپىز انور جەبەلى / وزيرى گواستنهووه گەياندىن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىشنيارى لىژنەى ياساييمان پى پەسندە، بەس بۇ شەكاوى، ئىمە ھۆبەيەك، بەشىكى شەكاوى پىك دەينين راستەوخۇ، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

ئەو صياغەيەى خویندرايەووه لە لىژنەى ھاوبەش كە جەنابى وزيرىش رەزامەندى لەسەر دەبرپووه، دەيخەمە دەنگدانەووه، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بكتەووه؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بكتەووه؟ زۆر سوپاس، بەكۆى دەنگ پەسند كرا، فەرموون بۇ ماددەيەكى تر.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة الخامسة:

يحدد بنظام مهام واختصاصات تشكيلات الوزارة.

بەرپىز شىروان ناصح حەيدەرى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى پىنچەم:

ئەرك و پىسپۇرايەتتى پىكهاكتانى وەزارەت بە پەيرەويك ديارى دەكرىن.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

ئەمە ھاوبەشە، جەنابى وزير.

بەرپىز انور جەبەلى / وزيرى گواستنهووه گەياندىن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەگەل رەئى لىژنەين.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

كى تىببىنى ھەيە لەسەر ئەو ماددەيە؟ نىيە، ئاخىر صياغەى بخويئەووه كاك عەونى.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىم باشە ھەندىك ماددە ھەيە نىزىكى يەكن كۆى بکەمەووه، پىش ئەوھى ئەو ماددەيە بدرپتە دەنگدانەووه، ماددەيەكى ترمان ھەيە، سەبارەت بە تەعاقودى وزير، لىرە كەوتۆتە دواووه، ئىستا ئەگەر مەجالم بدەنى

ئەۋى بىخوئىنمەۋە، ئەۋەى بىخەينە پېئىش ئەۋ ماددەيە، دۋايى ئەۋ سى ماددەيەى كە ئىستا دەخوئىنمەۋە يەكى دەكەينەۋە بە ماددەيەك، واتا سەلاحياتەكان بەنيسبەت ئىصدار كردنى تەعليما، يان بە نيزام، كە ئىختىصاصاتى تەشكىلاتى ۋەزارەت تەحدىد دەكرىت، يان ۋەزىر بۇى ھەيە دەمىج و ئىلغاي ھەندىك مودىريات، يان تەشكىلاتى نوئ بكاتەۋە بە مودىريات، ئەمە ھەر سى ئەۋ بابەتە لە ماددەيەك كۆى دەكەينەۋە، ئەگەر مەجالم بدەنى بۇتان بىخوئىنمەۋە، پېئىش ئەۋەى ئەۋ ماددەيە بىخرىتە دەنگدانەۋە.

بەرىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:
فەرمو.

بەرىز عونى كمال سعيد بەزاز:
بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ماددەيەكى مۇستەقىلە لە پىرۇژەكە ھەيە، بەلام ئىستا رەقىمى دۋايى تەحدىد دەكەين:
(للوزير التعاقد مع الاشخاص الطبيعية والمعنوية من ذوي الخبرة والاختصاص داخل وخارج الاقليم للقيام بالمهام والواجبات التي توكل اليهم للمدة التي يراها مناسبة وذلك لغرض تحقيق اهداف الوزارة وتحدد حقوقهم والتزاماتهم من قبل الوزير بموافقة مجلس الوزراء).
ئەۋ ماددەيە لە پىرۇژەكە ھاتوۋە بە صياغەيەكى تر، بەباشى دەزانين لە لىژنەى ھاوبەش صياغەكەى بەۋ شىۋەيە بىت، سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:
جەنابى ۋەزىر.

بەرىز انور جەبەلى / ۋەزىرى گۋاستنەۋەۋە گەياندن:
بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

من دەبينم گۇرانكارىيەكە يەكجار ئەۋ واتايە ناداتن، كە لە پىرۇژە ياساكەدا ھاتوۋە، كە بەم شىۋەيە بوۋ (للوزير ابرام الاتفاقيات وتوقيع العقود مع الشركات والجهات الاجنبية في مجال اختصاصات الوزارة بعد استحصال موافقة مجلس الوزراء)، پىم باشە ھەرۋەكو خۇى بىت، ياخود گۇرانكارى بىكرىت، نەك بە تەۋاۋى گۇرانكارى تيا بىكرىت، سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:
لىژنەى ياسايى ئىۋە لەبارەى رەئىيەكەى جەنابى ۋەزىر.

بەرىز عونى كمال سعيد بەزاز:
بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ماددەى پىنج و ماددەى شەش و فەقەرەى يەكەمى ماددەى ھەشت دەكەينە ماددەيەكى مۇھەد بەۋ شىۋەيەى خوارەۋە:
المادة الخامسة:

اولاً: يحدد بنظام مهام واختصاصات تشكيلات الوزارة.
ثانياً: للوزير اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون.
ثالثاً: للوزير استحداث او دمج او الغاء اي من المديریات او الاقسام او الشعب ضمن تشكيلات الوزارة وفقاً لمتطلبات عملها.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / جيگري سرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر .

بەرپز انور جەبەلى / وەزىرى گواستەنەو و گەپاندن:

بەرپز سرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پىمان پەسنە، بەس پەيوەندى بەو فەقەرەيەو و نەبوو، بەئى.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / جيگري سرۆكى پەرلەمان:

كاك شىروان بخوينەو، بۇ ئەو وى بزانيں پەرلەمانتارە بەرپزەكان دەئىن چى؟ تىكايە دىقەت بكەن.

بەرپز شىروان ناصح حەيدەرى:

بەرپز سرۆكى پەرلەمان.

صياغەكە بەم شىوئەيە:

المادة الخامسة:

اولاً: للوزير اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون.
ثانياً: للوزير استحداث او دمج او الغاء اي من المديریات او الاقسام او الشعب ضمن تشكيلات الوزارة وفقاً لمتطلبات عملها.

ثالثاً: يحدد بنظام مهام واختصاصات تشكيلات الوزارة.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / جيگري سرۆكى پەرلەمان:

ئەم صياغەيەي كە خويندرايەو، ليژنەي ھاوبەش خوينديانەو، جەنابى وەزىرىش رازىيە، كى تىيىنى ھەيە تىكايە تا ناوى بنووسم؟ بەس كاك دكتور ئەحمەد، فەرموو.

بەرپز د. احمد ابراهيم على (ومرتى):

بەرپز سرۆكى پەرلەمان.

ماددەي پىنجەم كە باسى پەيرەو دەكات، رىكخستى پىسپۇرايەتى پىكھاتەكانى وەزارەت بە پەيرەو، بە نىزام، مەن پىم باشە ئەو ماددەيە تەنھا وەكو خوى بمىنىتەو، لەگەل ئەو ماددانەي تر تىكەل نەكرىت، كە دەكرىت ئەوان بە فەقەرەت بىت، چونكە ئەو باسى ئەو دەكات كە وەزىر دەسلەلتى ھەيە ئەو بەكات و ئەو بەكات ئەو كارانە، بەلام لىرە باسى پەيرەو دەكات، تەنزىمى كاروبار و پىكھاتەكانى ناو وەزارەت بەپەيرەو، مەن بە باشى دەزانم ئەو ماددەيە وەكو خوى بمىنىتەو، بەس ئەوانى تر دەكرىت دەمچ بكرىن، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / جيگري سەرۆكى پەرلهمان:

دوا صياغهكهى بخويئنهوه جارئكى ديكه.

بەرپز شپروان ناصح حهيدمرى:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

ريزبهندى فهقهركان بهم شيوهيه دهبيت:

المادة الخامسة:

1- للوزير استحداث او دمج او الغاء اي من المديريات او الاقسام او الشعب ضمن تشكيلات الوزارة وفقا لمتطلبات عملها.

2- يحدد بنظام مهام واختصاصات تشكيلات الوزارة.

3- للوزير اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / جيگري سەرۆكى پەرلهمان:

دهيخه مه دهنگدانهوه، كئ لهگه ئدايه دهستى بهرز بکاتهوه؟ زۆر سوپاس، كئ لهگه ئدا نيهه دهستى بهرز بکاتهوه؟ زۆر سوپاس، بهكۆى دهنگ پهسند كرا، فهرموون بۆ ماددهيهكى تر.

بەرپز عونى كمال سعيد بهزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

ماددهى شهشهه له پرۆژهكه ژمارهى ماددهى حهوتهمه.

المادة السادسة:

للوزير ابرام الاتفاقيات وتوقيع العقود مع الشركات والجهات الاجنبية في مجال اختصاصات الوزارة بعد استحصال موافقة مجلس الوزراء.

بەرپز شپروان ناصح حهيدمرى:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

دواى ئهوهى جهنابى وهزير تهئكىدى لهسهه ئهم ماددهيه كرد، ئيمهش مانيعمان نيهه وهكو خوى بمينئتهوهو هيچ مولاچهزهمان نيهه، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / جيگري سەرۆكى پەرلهمان:

كئ تيبينى ههيه؟ دوو پەرلهمانتار، فهرموو شليير خان.

بەرپز شليير محمد نجيب:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

ههرچهنده من خۆم له ليژنهكهه حهق نهبوو موداخهلهه ههبيت، بهس بهراستى ئهو شهريكات و جيهاتى ئهجنهبيه ئهوهنده گرنگه عهقه لهگه ئياندا، كه بهراستى ئيمه خهلكمان نيهه شارهزا بيت، چهند جارى تريش من باسم كردهوه، بهرپز كاك عومهر كه هاته سهه تهشكيلاتى وهزارهت زۆر تهئكىدى كرد له بهشى

قانۇنى، بەلام وابدانم ھەر لەگەل مودىرىيەتى عامى شوئونى مالى و ئىدارىيەگە دانرا، ماناي وايە ھەر قانۇنىيە، گە من مۇتەئەكىدم ئەو شارەزايىيە نابىت، لەبەر ئەو ئەو شەرىكاتە ئەجنىبە، گە ئەو عەقدە گەورانە دەكەن ھەر لە ئەنجومەنى وەزىران بىت، من پىرسىارەگەم ئەوئە، ئايا وەزىر دەتوانىت بچىتە ژىر بارى ئەو مەوزوعە؟ دواى ئەو يەك شتىش ھەيە تەوقىع ئەو واوە لابرىت (توقىع العقود)، ئەگەر ھەر وا بىت، سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرىز كاك قادر فەرموو.

بەرىز قادر حسن قادر:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

من مۇلاھەزەى ئەو دەكەم بۇ تەنھا كۆمپانىيا و لايەنى بىگانە بىت؟ ئەدى ناوخۇ بۇ مەحرۇم بىرىت لىرە؟ ئەگەر ئامازەبەك بىرىت لەگەل كۆمپانىيا ناوخۇيى و بىيانىەگان، سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

لىژنەى ھاوبەش دوا صياغەتان.

بەرىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة السادسة:

لوزير ابرام الاتفاقيات والعقود مع الشركات والجهات الاجنبية في مجال اختصاصات الوزارة بعد استحصال موافقة مجلس الوزراء.

بەرىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر.

بەرىز انور جەبەلى / وەزىرى گواستەو و گەياندن:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

پەسندە.

بەرىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

دەپخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بىكتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بىكتەو؟ (1) كەس لەگەلدا نىيە، زۆر سوپاس، بەزۆرىنەيى دەنگ پەسند كرا، فەرموون بۇ ماددەيەكى تر.

بەرىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى ھەشتەم كە رىزبەندى دەبىتە ماددەى ھەوتەم:

المادة الثامنة:

1- لایعمل باي نص يتعارض مع احكام هذا القانون.

2- تؤول جميع حقوق والتزامات وموجودات وميلاكات وزارة النقل و وزارة الاتصالات السابقتين الى الوزارة.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەكوردیەكەشی.

بەرپز شیروان ناصح حەیدەری:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددهی ههشتهم:

1- كار به هيج دهقیکی ناکۆک لهگهڵ حوکمهکانی ئەم یاسایه‌دا ناکرێت.

2- هه‌موو ماف و په‌یوه‌ستی و هه‌بوو و میلاکی وه‌زاره‌تی گواستنه‌وه‌و وه‌زاره‌تی گه‌یانده‌نی پێشوو ده‌خرینه

سەر ئەستۆی وه‌زاره‌ت.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنه‌ی یاسایی.

بەرپز شیروان ناصح حەیدەری:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئیمه پیمان باشه به‌نیسه‌ت فه‌قه‌ره‌ی یه‌گه‌م و دووهم بیه‌ته مادده‌ی جیاواز، چونکه فه‌قه‌ره‌ی دووهم

په‌یوه‌ندی به‌ مولکیه‌تی حقوق و ئیلتیزامات و میلاکاتی وه‌زاره‌ت هه‌یه، ئەمه با به‌ مادده‌یه‌کی موسته‌قیل

بیه‌ته خوارئ، پاشان بره‌گی یه‌کیش ده‌که‌ینه مادده‌یه‌کی موسته‌قیل، ئەگه‌ر پیتان باش بیه‌ت، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

جه‌نابی وه‌زیر ره‌ئیتان.

بەرپز انور جه‌به‌لی / وه‌زیری گواستنه‌وه‌و گه‌یانده‌نی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

په‌سنده.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

صیاغه‌که‌ی بکه‌نه‌وه، بۆ ئەوه‌ی بزانی‌ن په‌رله‌مانتاره به‌رپزه‌کان ره‌ئیان چیه‌؟

بەرپز عونی کمال سعید به‌زاز:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة السابعة:

تؤول جميع حقوق والتزامات وموجودات وميلاكات وزارتي النقل والاتصالات السابقتين الى الوزارة.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

كى تېبىنى ھەيە لەسەر ئەم ماددەيە؟ ناوھگان دەنوسىن، تەنيا سى كەس، رېزداران (پېشەوا تۇفيق، سەرھەنگ فرج، د.رۇزان دزەيى)، فەرموو كاك پېشەوا.

بەرپىز پېشەوا تۇفيق مەيدى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

مىنىش پېشنىار دەكەم بىرپىت بە دوو ماددە، ماددەى يەكەمىيان بەو شىۋەيە بىت (أ-ھەردوو ياساى وەزارەتى گواستەنەو ۋمارە (12)ى سالى 2006، ھەرۋەھا ياساى ۋمارە (14)ى وەزارەتى گەياندن ھەئبەشپتەو).
(ب- ھەموو ئەو ماف و پابەندو كەلوپەل وميلاكاتى ھەردوو وەزارەتى گواستەنەو گەياندن بگەرپتەو بۇ وەزارەتى گواستەنەو گەياندن).
ماددەكەى دووومىش / ئەو بەىت كە (كار بەھىچ دەفيكى ناكوك لەگەل ھوكمەكانى ئەم ياسايەدا نەكرپت)، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرپىز كاك سەرھەنگ فەرموو.

بەرپىز سەرھەنگ فرج مەيدى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من پېشنىاز دەكەم لەم ماددەيە لە بىرگەى دووومدا بىرگەيەك زياد بىرپىت، ئەويش ھەردوو مەتارەكان بىرپتەو، بەو شىۋەيە (تۇول جىمىع ھوقوق والتزامات وموجودات وميلاكات وزارة النقل و وزارة الاتصالات او وزارتي النقل والاتصالات والمطارات الى الوزارة)، چونكە ئىمە دەزانىن ئەم ياسايە بۇ يەكگرتنەو، يەئنى ھەردوو وەزارەتەكەى پېشوو ئەو ھى گواستەنەو گەياندن لىرە تىكەل دەكرپتەو، ھەقىقەتلىكىش ھەيە بەرپاستى مەتارەكانىش پېشتر ھەكو دوو وەزارەت تەعامولىان كىردو، يەئنى ھەكو يەكگرتنەو ھى جوار وەزارەت وايە ئەگەر بىيىنە بارى ھەقىقەت، بۇ ئەو ھى لىرە ناوى ئەوانىش بىت، تا ئىستا بەرپاستى سىستەمى ئىش كىردن لە رووى ئىدارىشەو جىاوازى ھەيە لەنىوان مەتارەكان، مەسەلەن سىستەمى مووچە جىاوازە لەنىوان مەتارەكان، بۇيە زەرورە ناوى مەتارەكانىش لىرە ھەبىت، بۇ ئەو ھى شەك و گومانلىك ھەئەگىرپت و بە فىئىلى مەتارەكان سەر بە وەزارەتى گواستەنەو گەياندن بن، زۇر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرپىز دىكتورە رۇزان فەرموو.

بەرپىز د.رۇزان عبدالقادر دزەيى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

تېبىنىكەى مىنىش ھەر ئەو بوو ئامازە كىردن بەھەردوو ياساى ۋمارە (12) و (14)ى سالى 2006، كە ئىلغا بىرپىن، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:
ليژنەى ھاوبەش.

بەرپۇز شېروان ناصح حەيدەرى:
بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت مەتارات، ئىمە لە ياسا كەدا كرددوومانە بە بەشېك لە وەزارەت، كەواتە مەوجودات و مىلاكات لە زىمنى ھەيكەليەتى ئەو وەزارەتە، لەبەر ئەو ھى بۆتە بەشېك لە ھەيكەليەتى ئەم وەزارەتە، بۆيە كە ئىمە باسى حقوق و ئىلتىزامات و مىلاكات دەكەين، ھەموو ئەوانەو مەتاراتىش دەگريتەو، ئەمە يەك. دوو/ بەنيسبەت تەوحيدي وەزارەتەكان تەعدىليكىمان لە قانونى ئەنجومەنى وەزيران كردد، ئەو دوو وەزارەتە وجودى نەماو، تەوحيدي بوو لە يەك وەزارەت، كە ئىستا ئىمە موناقتەشى ياساى ئەو وەزارەتە دەكەين، بەگوڤرەى ئەو قانونەى كە لە پەرلەمان دەرمانكردو، ژمارەى قانونەكە (11) يە، كە لە پەرلەمانى كوردستان دەر چوو، بۆيە بە قەناعەتى ئىمە پيويست بەو ناكات، چونكە وەزارەتەكە خۆى ھەلۆەشاوتەو، زۆر سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:
ئاخىر صياغەتان بخويئنهو، فەرموون دوا صياغەكەى بخويئنهو.

بەرپۇز عونى كمال سعيد بەزاز:
بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.
المادة السابعة:

اولاً: يلغى قانون وزارة النقل رقم (18) لسنة 2006 وقانون وزارة الاتصالات رقم (14) لسنة 2006 الصادرين من برلمان كوردستان.

ثانياً: تؤول جميع حقوق والتزامات وموجودات وميلاكات وزارتي النقل والاتصالات الملغاة الى الوزارة.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:
جەنابى وەزىر.

بەرپۇز انور جەبەلى / وەزىرى گواستەو ھو گەياندن:
بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.
پەسندە.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:
دەيخەمە دەنگدانەو، كى لەگە ئدايە دەستى بەرز بكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگە ئدا نييە دەستى بەرز بكاتەو؟ (1) كەس لەگە ئدا نييە، زۆر سوپاس، بەزۆرينەى دەنگ پەسند كرا، فەرموون بۆ ماددەيەكى تر.

بەرپۇز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر بوارمان بىدەيى لەگەل لىژنەى ھاوبەش لەگەل سىكرتارىيەت رىزبەندى ماددەگان چاك بىكەينەو،
چونكە دىتەم ئىستا خەلەل كەوتە ناو قانۇنەكە بە گۆرپىنى ھەندىك فەقەرەو ماددەگان.

المادة الثامنة:

لا يعمل باي نص يتعارض مع احكام هذا القانون.

بەرپىز شىروان ناصح ھەيدەرى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى ھەشتەم:

كار بە ھىچ دەقىكى ناكۆك لەگەل ھوكمەگانى ئەم ياسايەدا ناكرىت.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر.

بەرپىز انور جەبەلى / وەزىرى گواستەنەو ھە گەياندن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پەستە.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

كى تىببىنى ھەيە لەسەر ئەو ماددەيە؟ نىيە، دەيخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بىكاتەو؟ زۆر
سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بىكاتەو؟ زۆر سوپاس، بەكۆى دەنگ پەسند كرا، فەرموون بۆ
ماددەيەكى تر.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة التاسعة:

على مجلس الوزراء و وزارة النقل والاتصالات والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

دوايى لىژنەى ياسايى تەسەلسولى ماددەگان رىك بىخەنەو، فەرموون بەگوردىيەكەش.

بەرپىز شىروان ناصح ھەيدەرى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى نۆيەم:

دەبى ئەنجومەنى وەزىران و وەزراەتى گواستەنەو ھە گەياندن و لايەنانى پەيوەندىدار ئەم ياسايە جىبەجى
بىكەن.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر.

بەرپىز انور جەبەلى / ۋەزىرى گواستىنەۋەو گەياندىن:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پەسندە.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۋكى پەرلەمان:

كى قسەى ھەيە لەسەر ئەم ماددەيە؟ تەنيا دوو كەس، كاك شوان و سيوھيل خان، فەرموو كاك شوان.

بەرپىز شوان عبدالكريم جلال:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من يەك پرسیارم ھەيە، ئەۋەى كە مۇتەبەعە لە زۆربەى ياساكانى تردا ھەر وتراۋە (على الجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون)، لىرە پرسیارەكەم ئەۋەيە، بۆچى ئەنجومەنى ۋەزىران ۋەزارەتى دانائە؟ تكام وايە ۋەلامەكەم بدەنەۋە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز سيوھيل خان فەرموو.

بەرپىز سيوھيل عثمان احمد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ھەمان پرسیارم ھەبوو، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۋكى پەرلەمان:

لىژنەى ياسايى.

بەرپىز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لە پرۆژەى حكومەت بەو شىۋەيە ھاتوۋەو، ھىچ جياۋازى ناكات چ سەرۋكايەتى ئەنجومەنى ۋەزىران بىت، يان ۋەزارەتەكان، بەلام ئەگەر بەباشى دەزانن، دەتوانىن لاي بدەين، صياغەكە ۋاى لى بکەين:
المادة التاسعة:

على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر.

بەرپىز انور جەبەلى / ۋەزىرى گواستىنەۋەو گەياندىن:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پەسندە.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

دەيخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بىكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بىكاتەو؟ زۆر سوپاس، بەكۆى دەنگ پەسند كرا، فەرموون بۇ ماددەيەكى تر.

بەرپىز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة العاشرة:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كردستان).

بەرپىز شىروان ناصح حەيدەرى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددهى دەيەم:

ئەم ياسايە لە رۆژى بلاوكردنەو لە رۆژنامەى فەرمىيى (وفاقىيى كوردستان) دا جىبەجى دەكرىت.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

دەيخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بىكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بىكاتەو؟ زۆر سوپاس، بەكۆى دەنگ پەسند كرا، فەرموون ئەسبابى موحىبە.

بەرپىز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

- الأسباب الموجبة -

نظراً لدمج وزارتي النقل والاتصالات بوزارة واحدة في الاقليم بموجب القانون المرقم (11) لسنة 2009 وبغية تنظيم تشكيلات الوزارة المستحدثة وهيكلتها وفقاً للمادة (7) منه. فقد شرع هذا القانون.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

تکايە بە كوردیەكەشى.

بەرپىز شىروان ناصح حەيدەرى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

- هۆيەكانى دانانى ئەم ياسايە -

لەبەر ئەوئە وەزارەتەكانى گواستەنەو گەياندن لە هەرىمدا لە دوو وەزارەتدا كراون بە يەك وەزارەت، بەپىيى ياساى ژمارە (11) ى سالى 2006و، لە پىناوى رىكخستنى پىكهاتەكانى ئەم وەزارەتە تازەيەو، پەيكەرەكەى بەپىيى ماددەى (7) لەم ياسايە، ئەم ياسايە دەرچووئىندرا.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى شارەوانى ئىوئە رەئى تەرتان هەيە، فەرموون.

بەرپىز احمد سلیمان عبداللہ (بلال):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھۆيەكانى پىويست

لەبەر نەبوونى ديارى نەكردنى ھۆيەكانى پىويست لەم ياسا، پيشنيار دەكەين ھۆكارى دەرچوواندىنى ئەم ياسايە بەم شىۆەيەى خوارەوە بىت، ھەلبەت لە دەقى پرۆژەكەى بۆ ئيمە ھاتوو ھۆكارى دەرچوواندىنى تيا نەبوو، بۆيە ئيمە ئەو ھەمان نووسىو ەكو لىژنەى شارەوانى و گواستەو ەو گەياندىن:

لەبەر تىكەل كردنى ھەردوو ەزارەتى گواستەو ەو گەياندىن لە ھەريم بۆ يەك ەزارەت بەپىي ياساى ژمارە (11) بۆ سالى 2009، بەمەستى دووبارە پىكەينانى ەزارەتلىكى نوئ، كە لە ماددەى (7) ياساكەدا ھاتوو، بۆ ئەو ەى بگاتە ئاستىكى بەرز بۆ خزمەتگوزارى گواستەو ەو گەياندىن و، بگاتە ئاستى پىويستى قۇناغى پەرەپيدان، كە ھەريم پييدا تىپەر دەبىت، ئەم ياسايە دەرچوو ە.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگري سەرۆكى پەرلەمان:

لىژنەى ياساى.

بەرپىز شىروان ناصح ەيدەرى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تەنھا خيلاف لەسەر صياغەيە، ئيمە تەئىدى صياغەى لىژنەى شارەوانى دەكەين، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگري سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى ەزير.

بەرپىز انور جەبەلى / ەزيرى گواستەو ەو گەياندىن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت ئيمە فەرق ناكات، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىگري سەرۆكى پەرلەمان:

كى تىبىنى ھەيە؟ تەنيا كاك سەرھەنگ، فەرموو.

بەرپىز سەرھەنگ فرج محمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پيشنيار دەكەم لە ئەسباب موجيبە باسى يەكخستەو ەى سيستەمى بەرپۆەبردنى فرۆكەخانەكانى ھەريم و گريدانى بەو ەزارەتى گواستەو ەو بكرىت، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:
ليژنەى ھاوبەش.

بەرپىز شىروان ناصح ھەيدەرى:
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پىمانوايە پىويست ناكات، چونكە فرۆكەخانەكان بەشىكن لە ھەزارەت، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:
صياغەى ھاوبەش بخويىننەو، بۆ ئەوھى بىخەينە دەنگدانەو.

بەرپىز احمد سليمان عبدالله(بلال):
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەبەر تىكەل كەردنى ھەردوو ھەزارەتى گواستەنەو گەياندن لە ھەريم بۆ يەك ھەزارەت بەپىي
ياساى ژمارە (11) بۆ سالى 2009، بەمەستى دووبارە پىكەينانى ھەزارەتتىكى نوئى، كە لە
ماددەى (7) ياسا كەدا ھاتو، بۆ ئەوھى بگاتە ئاستىكى بەرز بۆ خزمەتگوزارى گواستەنەو
گەياندن و، بگاتە ئاستى پىويستى قۇناغى پەرەپىدان، كە ھەريم پىيدا تىپەر دەپىت، ئەم ياسايە
دەرچووئىندرا.

بەرپىز جەمال طاھر ابراھىم:
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

الاسباب الموجبة

نظراً لدمج وزارتي النقل والاتصالات في الاقليم بوزارة واحدة بموجب القانون ذي الرقم (11) لسنة 2009
وبغية اعادة هيكلة الوزارة المستحدثة وفقاً للمادة (7) منه ولأجل الارتقاء بواقع خدمات النقل والاتصالات
وجعلها تتلاءم ومتطلبات المرحلة التنموية التي يمر بها الاقليم، فقد شرع هذا القانون.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

دەپخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بگاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز
بگاتەو؟ (1) كەس لەگەلدا نىيە، زۆر سوپاس، بەزۆرىنەى دەنگ پەسند كرا، ئىنجا كۆى پرۆژە ياسا كە، كە
بوو بە ياسا دەپخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بگاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە
دەستى بەرز بگاتەو؟ (1) كەس لەگەلدا نىيە، زۆر سوپاس، بەزۆرىنەى دەنگ پەسند كرا، پىرۆزبايىتان لى
دەكەين، دەستخۆشيتان لى دەكەين، كە دوو رۆژە بە خەستى موناقەشەى ئەو پرۆژە ياسايەتان كەردو
ئىقرا تان كەرد، سوپاسى جەنابى ھەزىر و ستافى ھەزارەت دەكەين، كە ئەو دوو رۆژە لىرە ئامادە بوون و
ھاوبەش بوون بە حەزورى خۆيان، ئىستا بزاني جەنابى ھەزىر ئاخىر قسەى چيە، فەرموو.

بەرپىز انور جەبەلى / ھەزىرى گواستەنەو گەياندن: